

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

Kraków, dnia 28 lutego 2017 r.

Poz. 1472

Elektronicznie podpisany przez:

Artur Słowik; MUW

Data: 2017-02-28 15:26:23

UCHWAŁA Nr XXI/173/17

RADY GMINY STRYSZAWA

z dnia 7 lutego 2017 roku

w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Stryszawa

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.) ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777 z późn. zm.), Rada Gminy Stryszawa uchwala, co następuje:

§ 1. Wyznacza się obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji gminy Stryszawa, w granicach określonych w załączniku Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Potwierdzenie spełnienia przez obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji przesłanek do ich wyznaczenia określa diagnoza stanowiąca załącznik Nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy w Stryszawie.

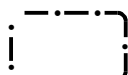
§ 4. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego.

Przewodnicząca Rady Gminy
Agata Gołuszka

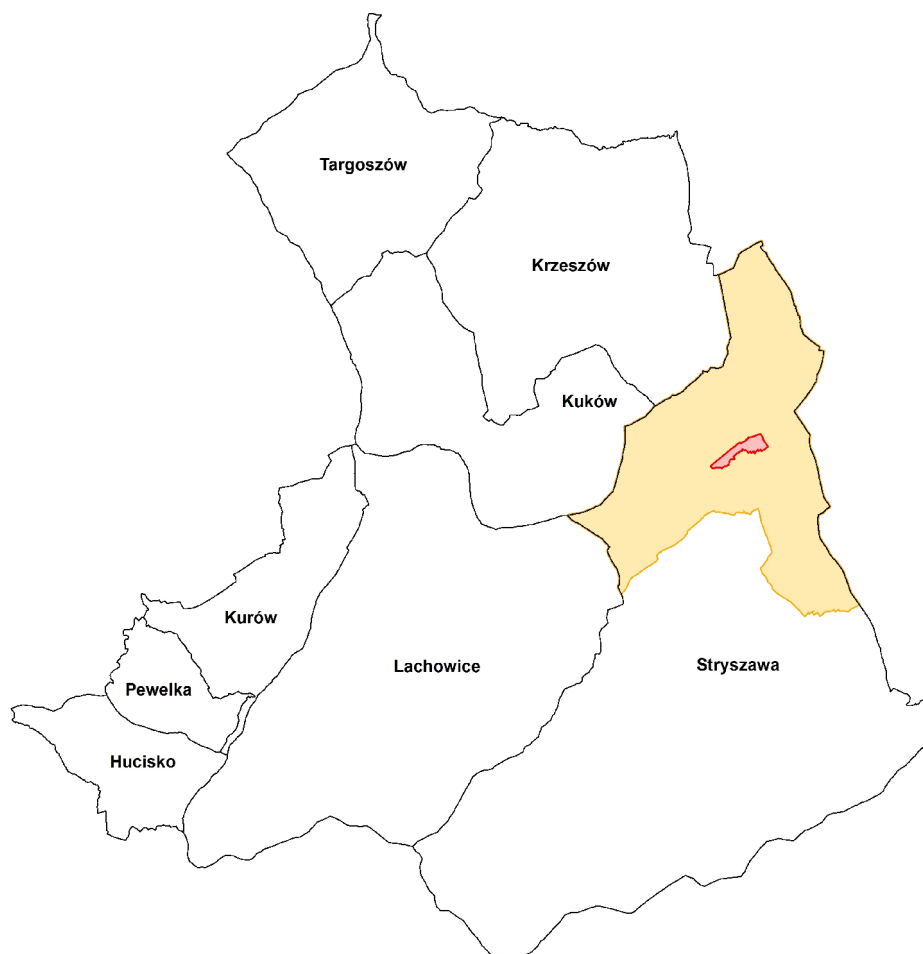
OBSZAR ZDEGRADOWANY I REWITALIZACJI W GMINIE STRYSZAWA

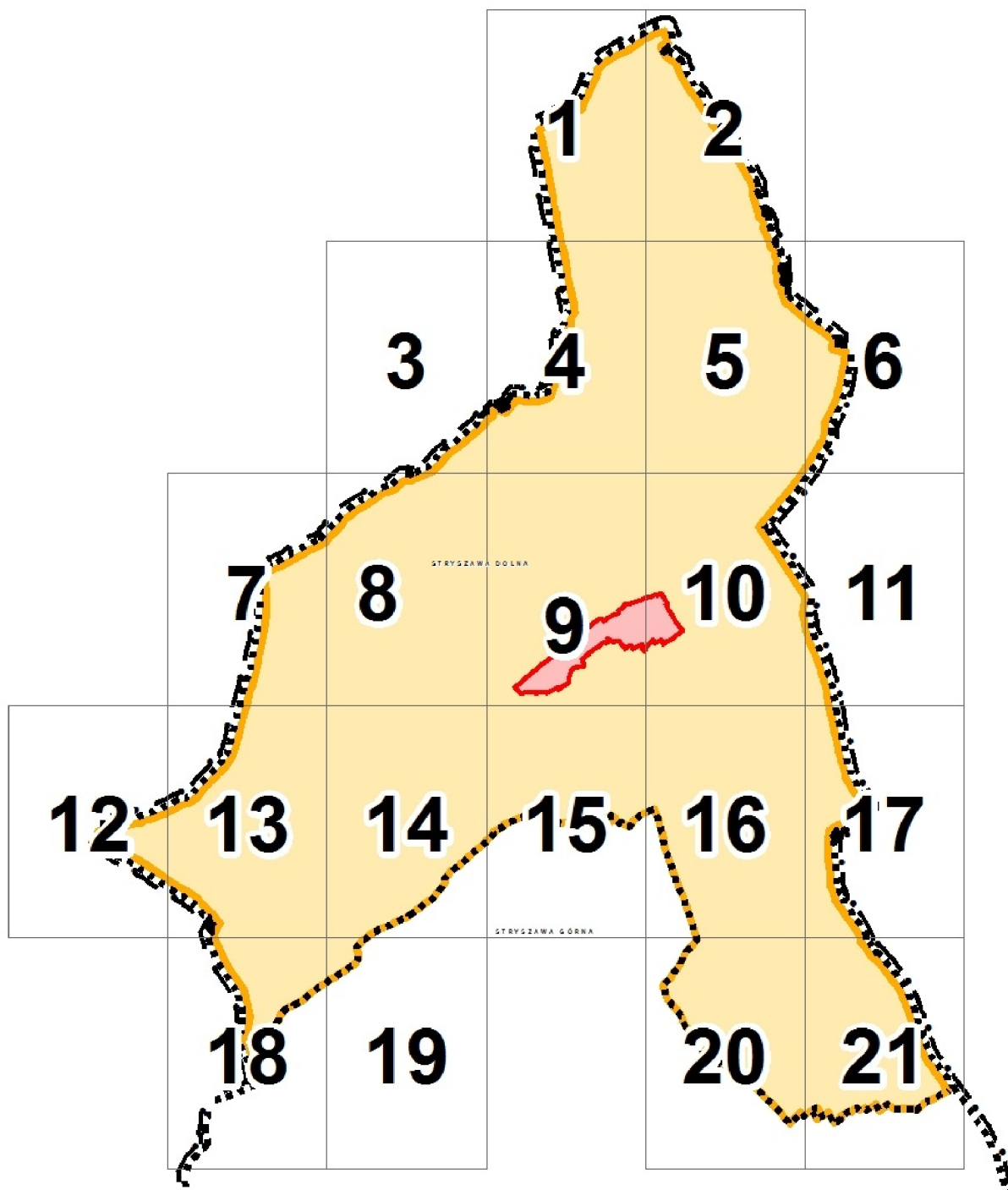
ZAŁĄCZNIK NR 1 DO UCHWAŁY NR XXI/173/17
RADY GMINY STRYSZAWA Z DNIA 7 LUTEGO 2017 r.

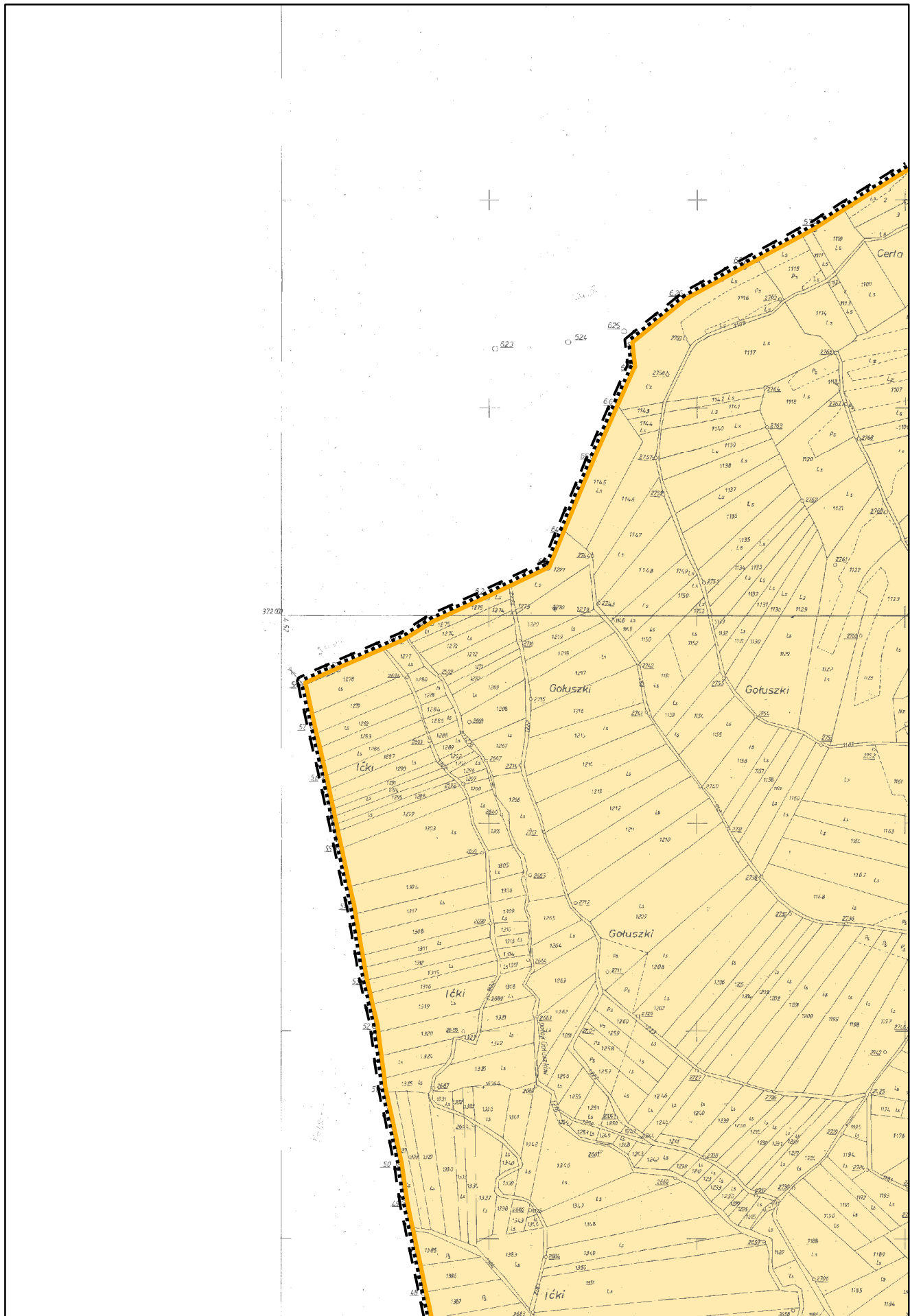
Legenda

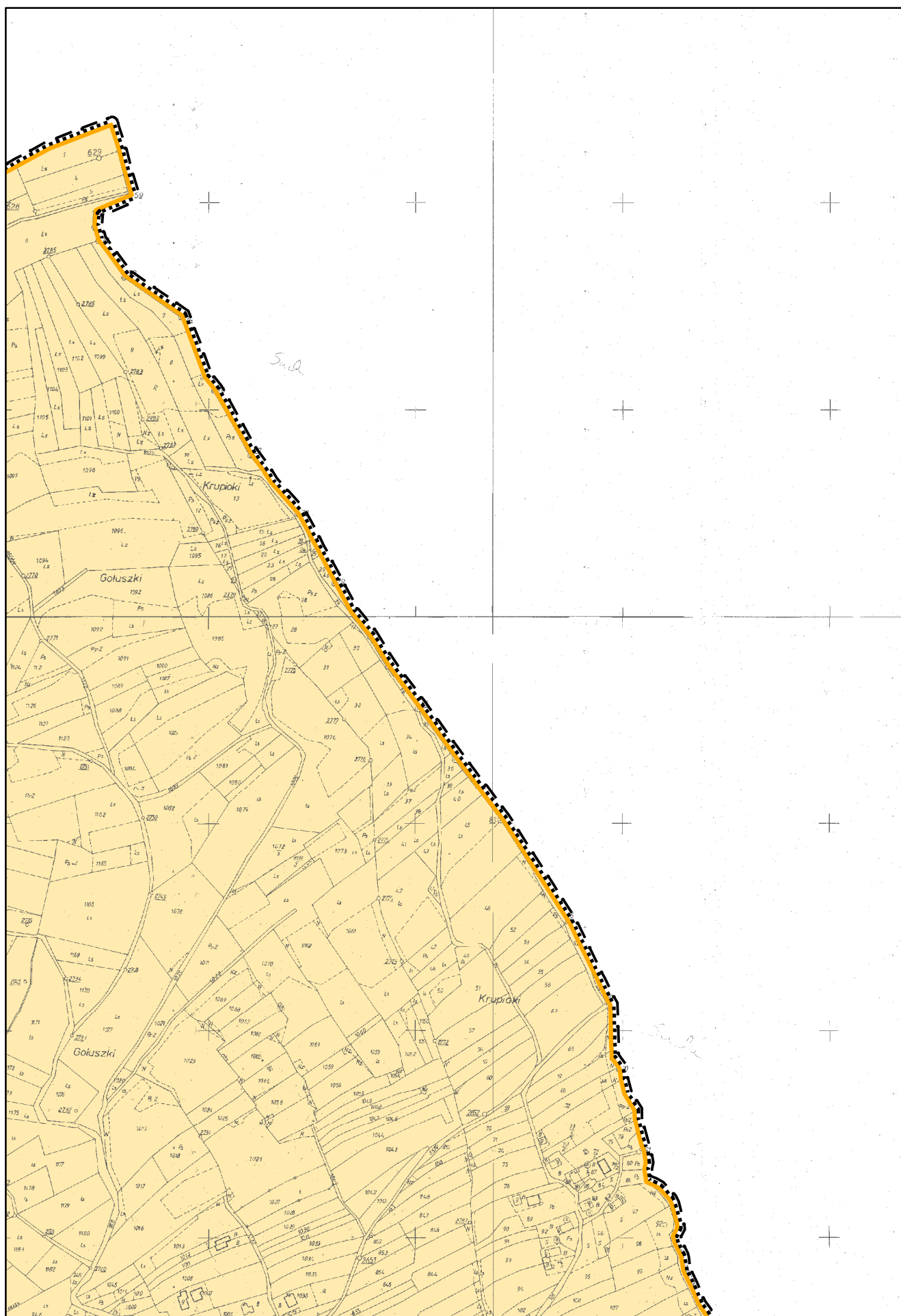
- granica wsi Stryszawa
- granica sołectw
Stryszawa Dolna i Stryszawa Górna
- granica obszaru zdegradowanego
- obszar zdegradowany
- granica obszaru rewitalizacji
- obszar rewitalizacji

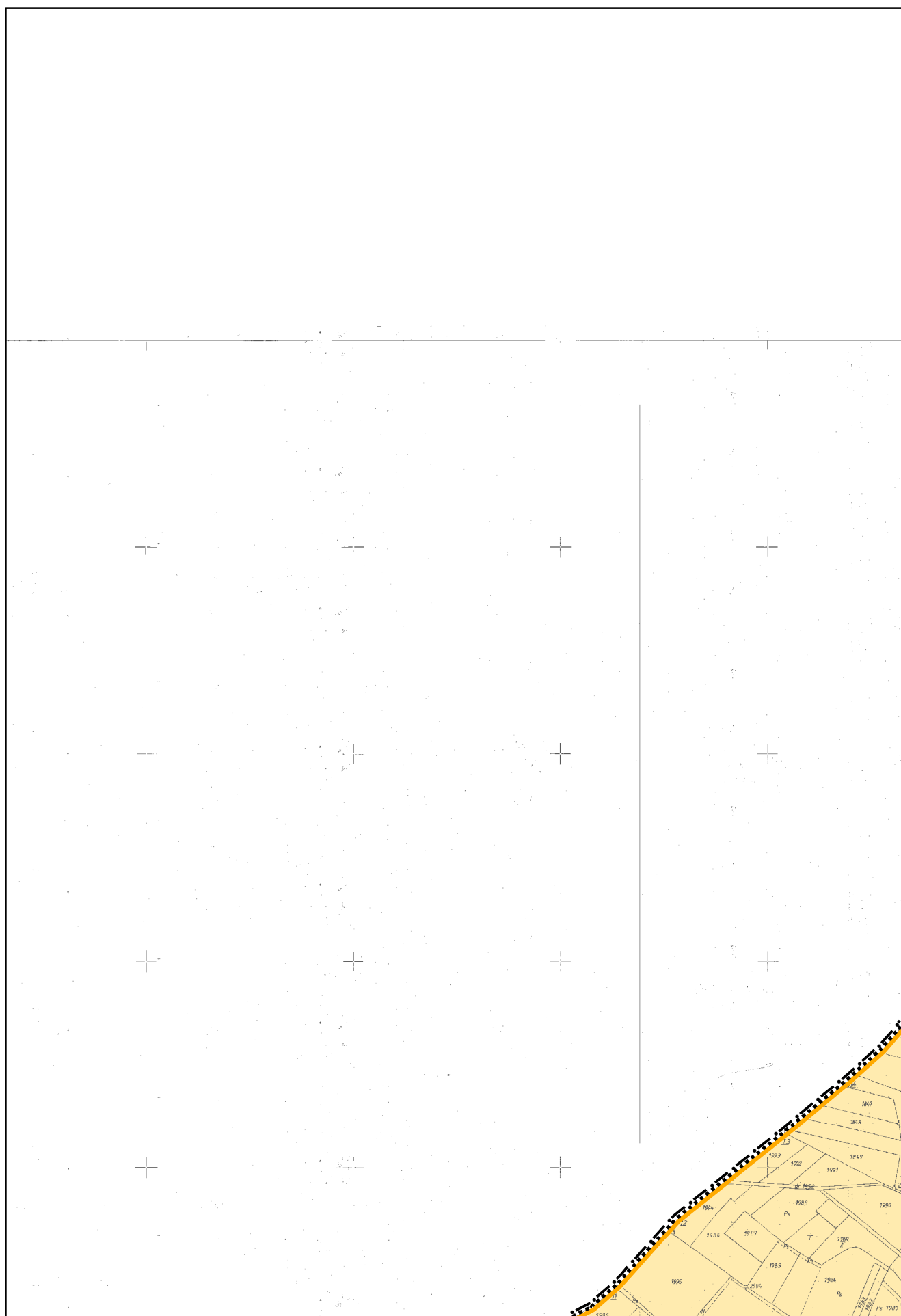
S K A L A 1:5 000

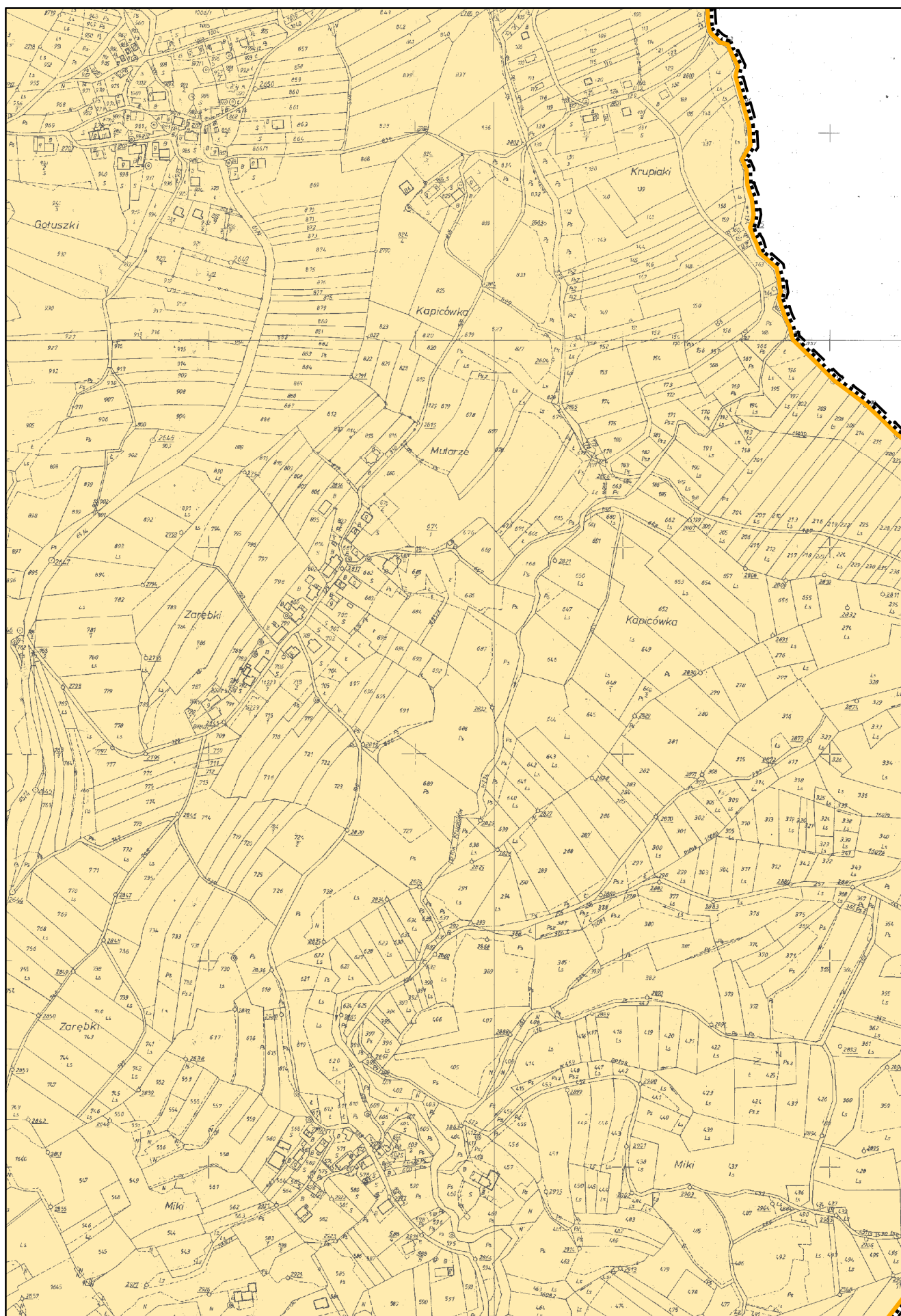

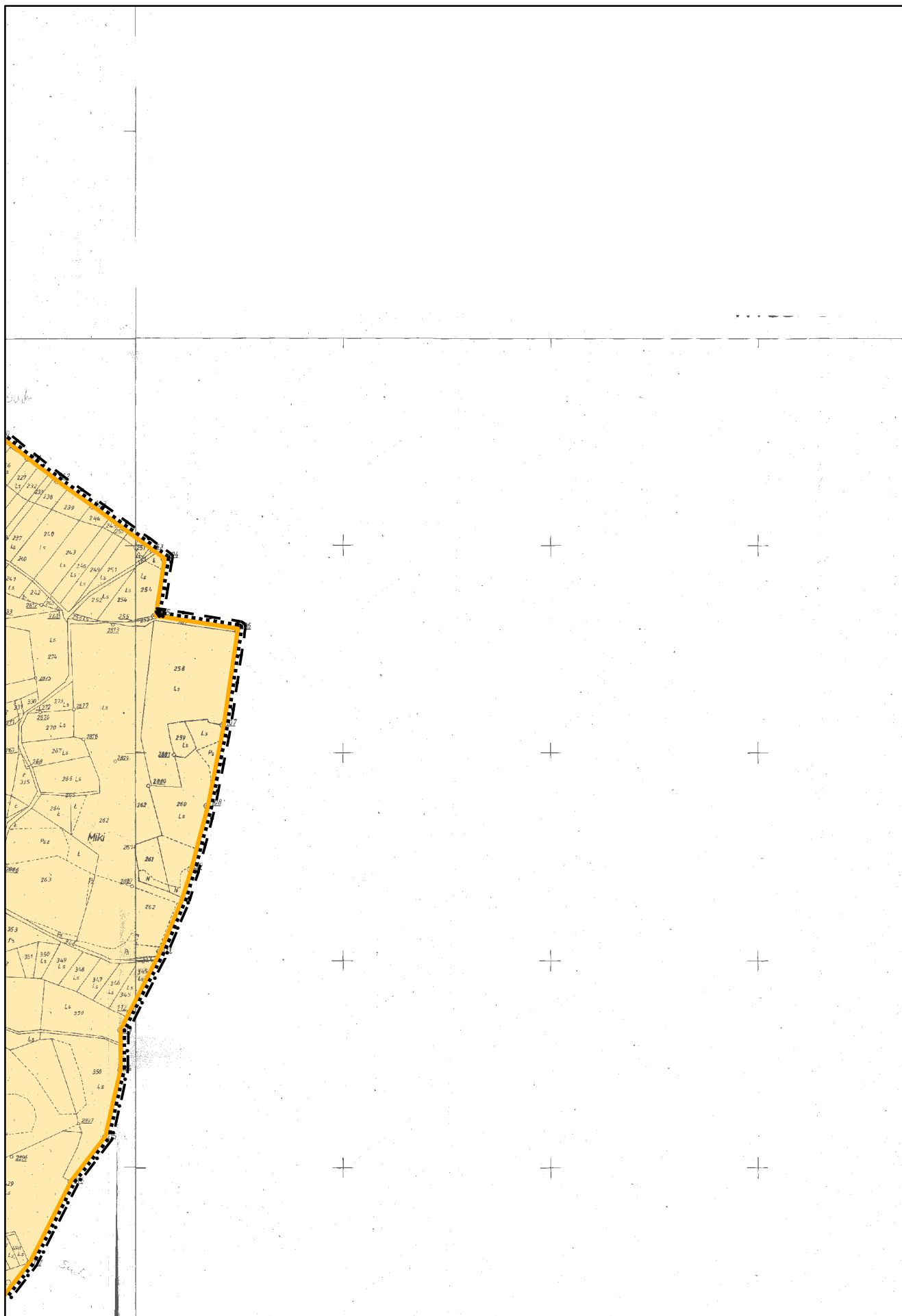

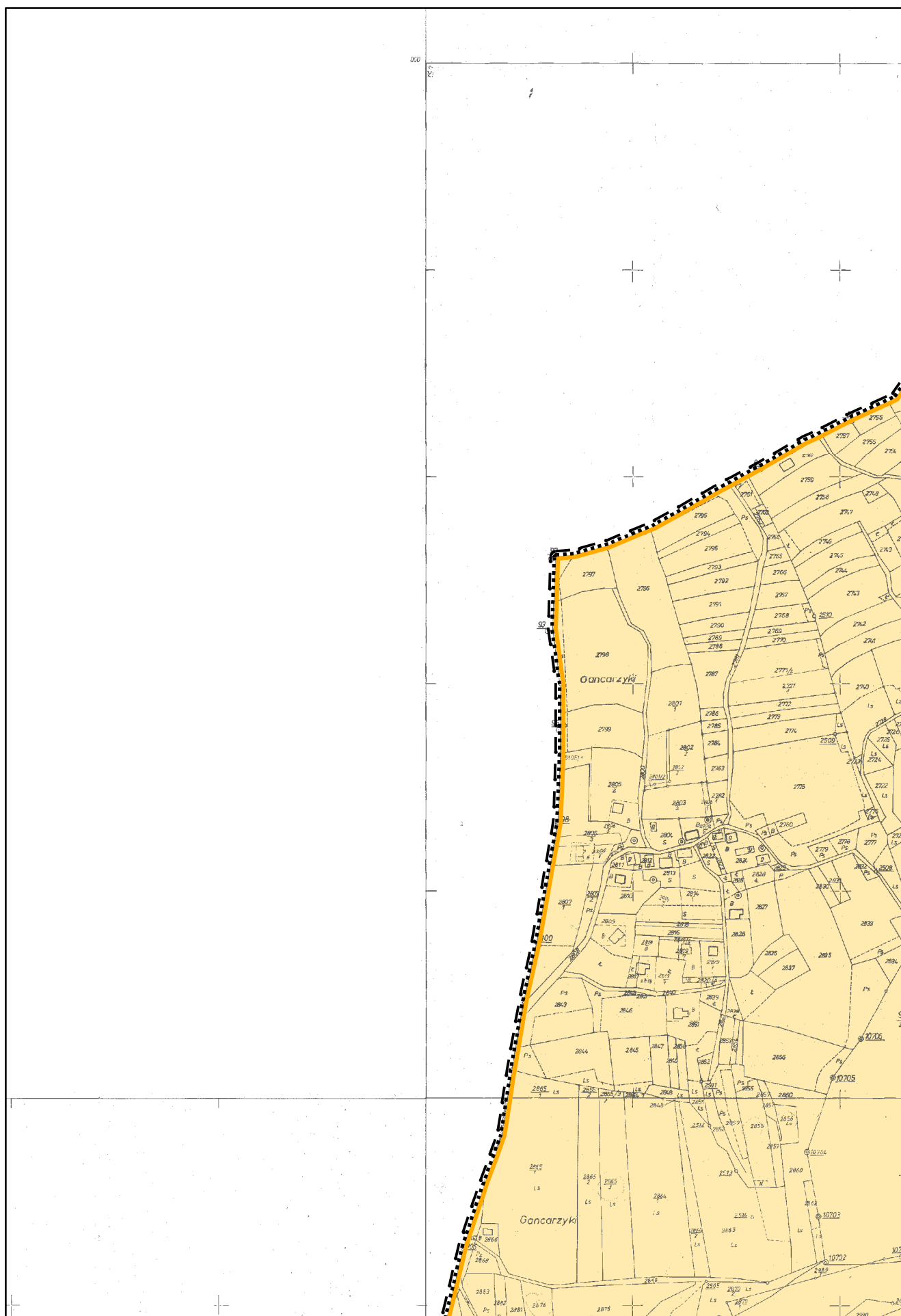

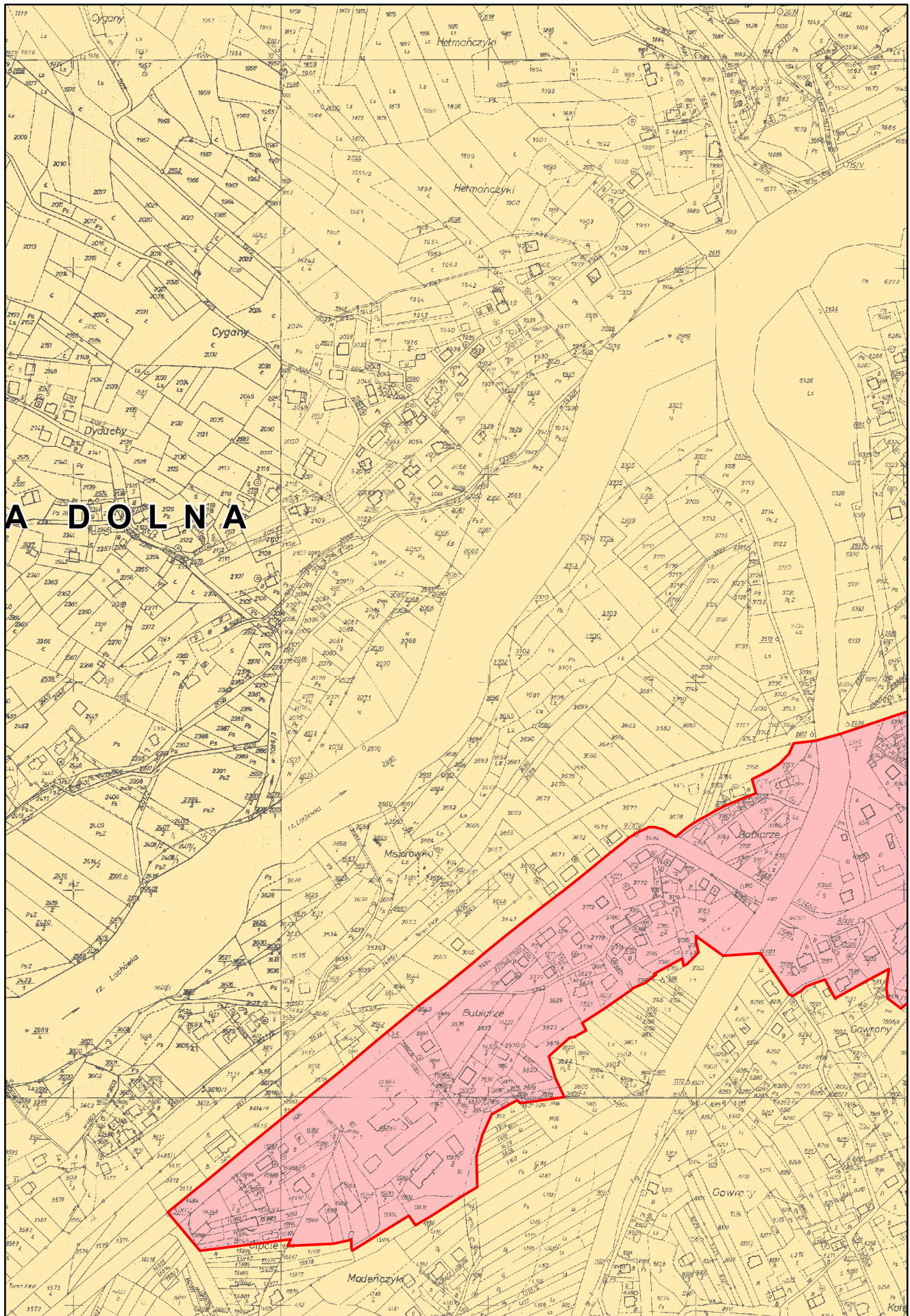

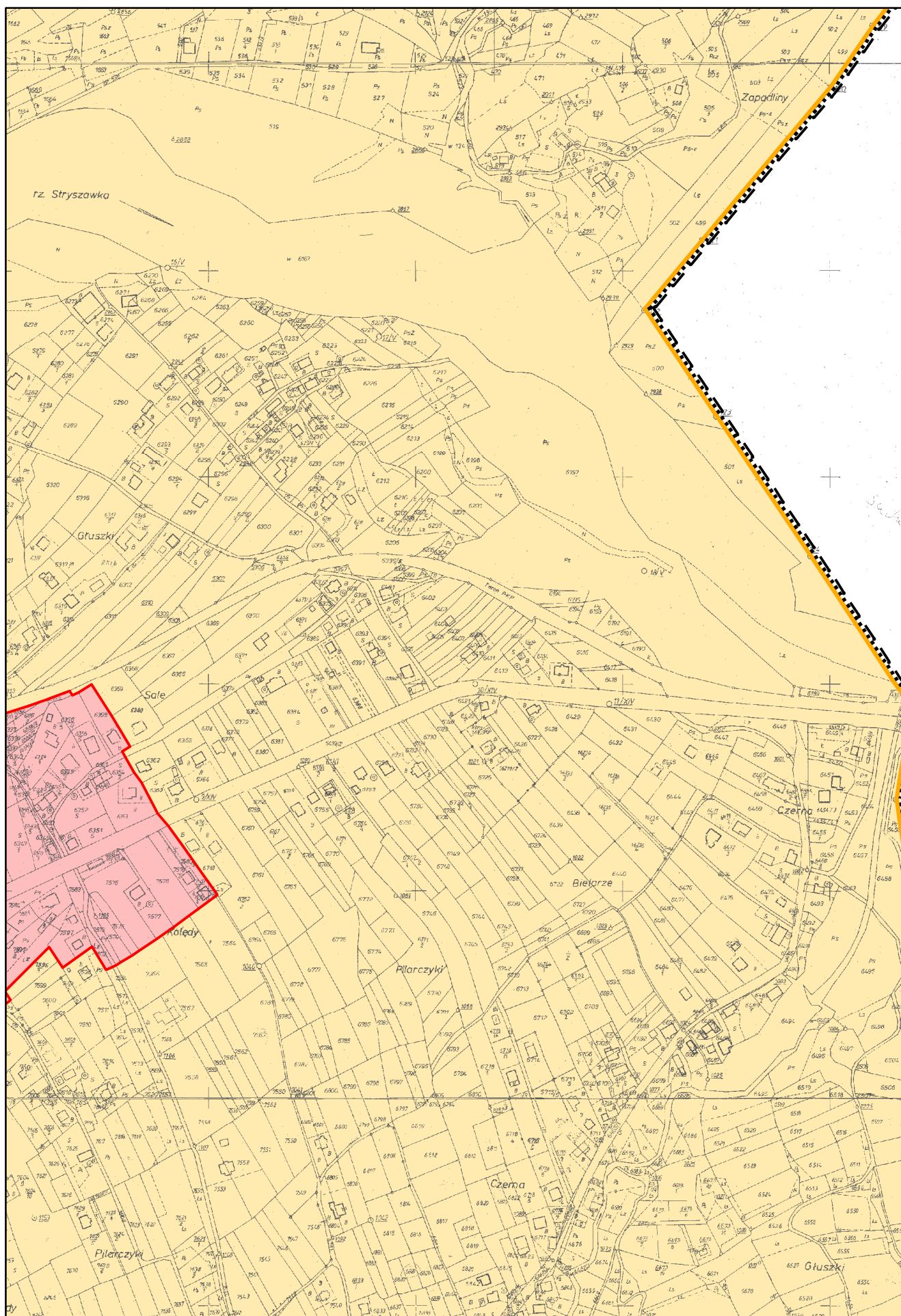

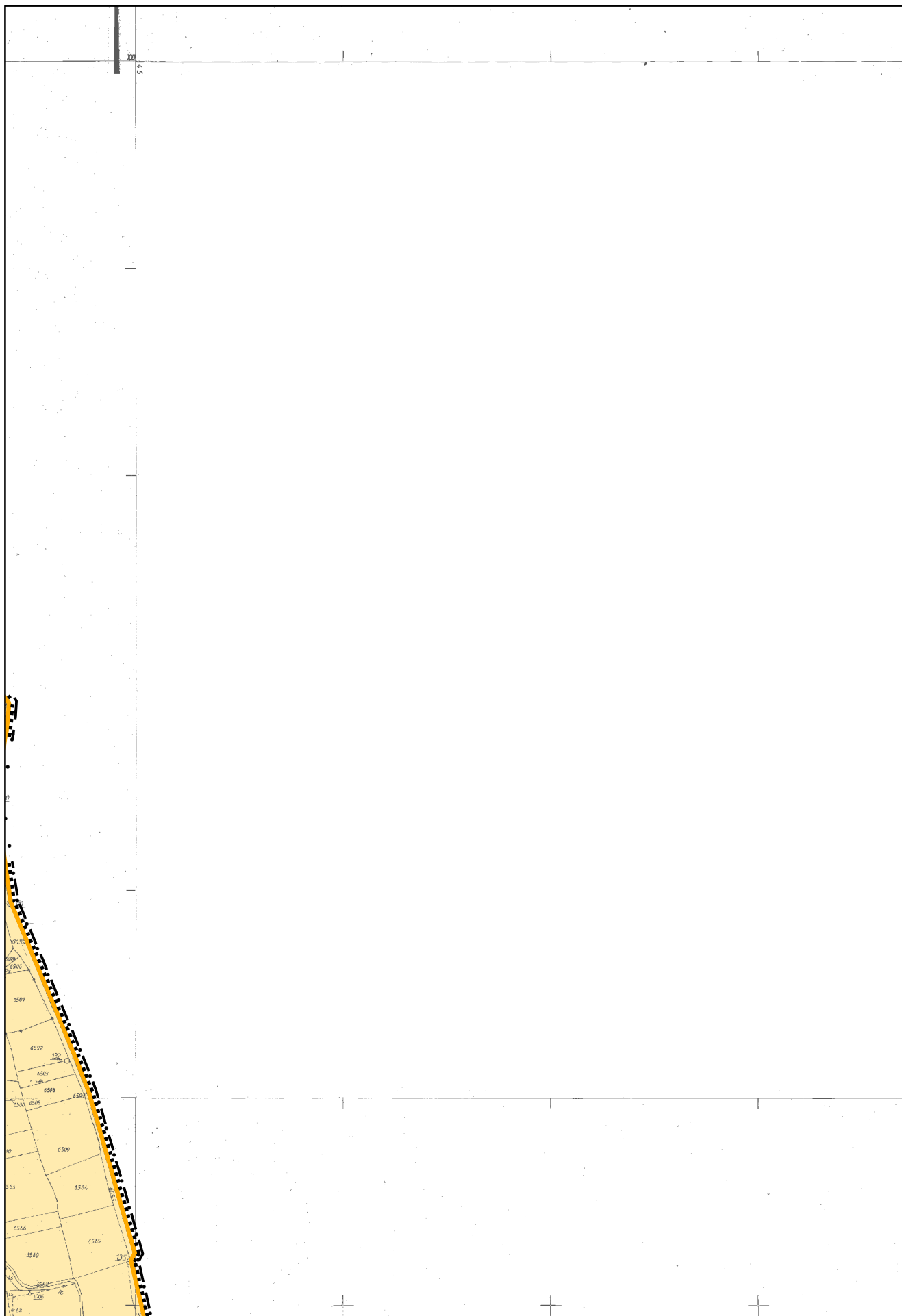

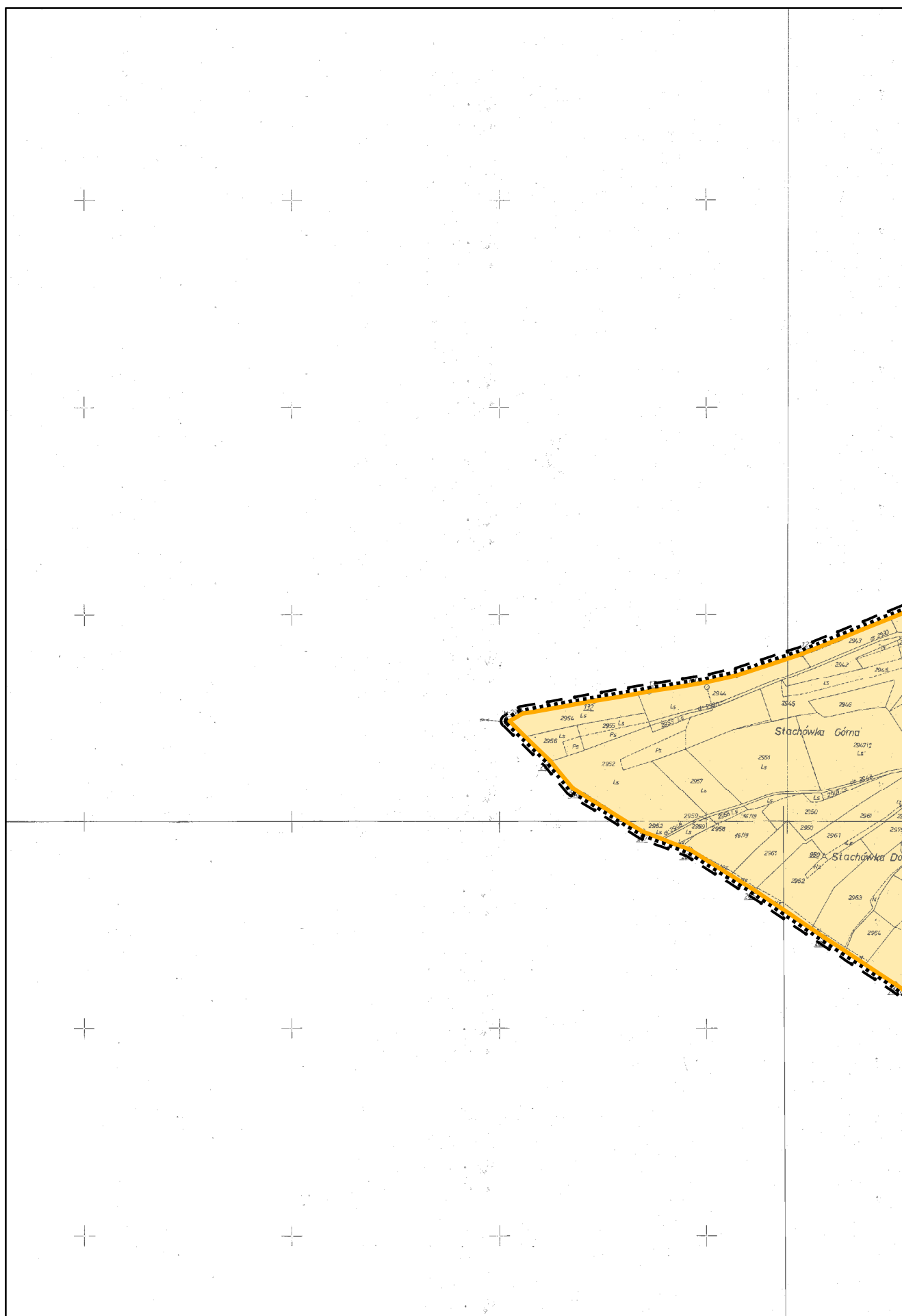

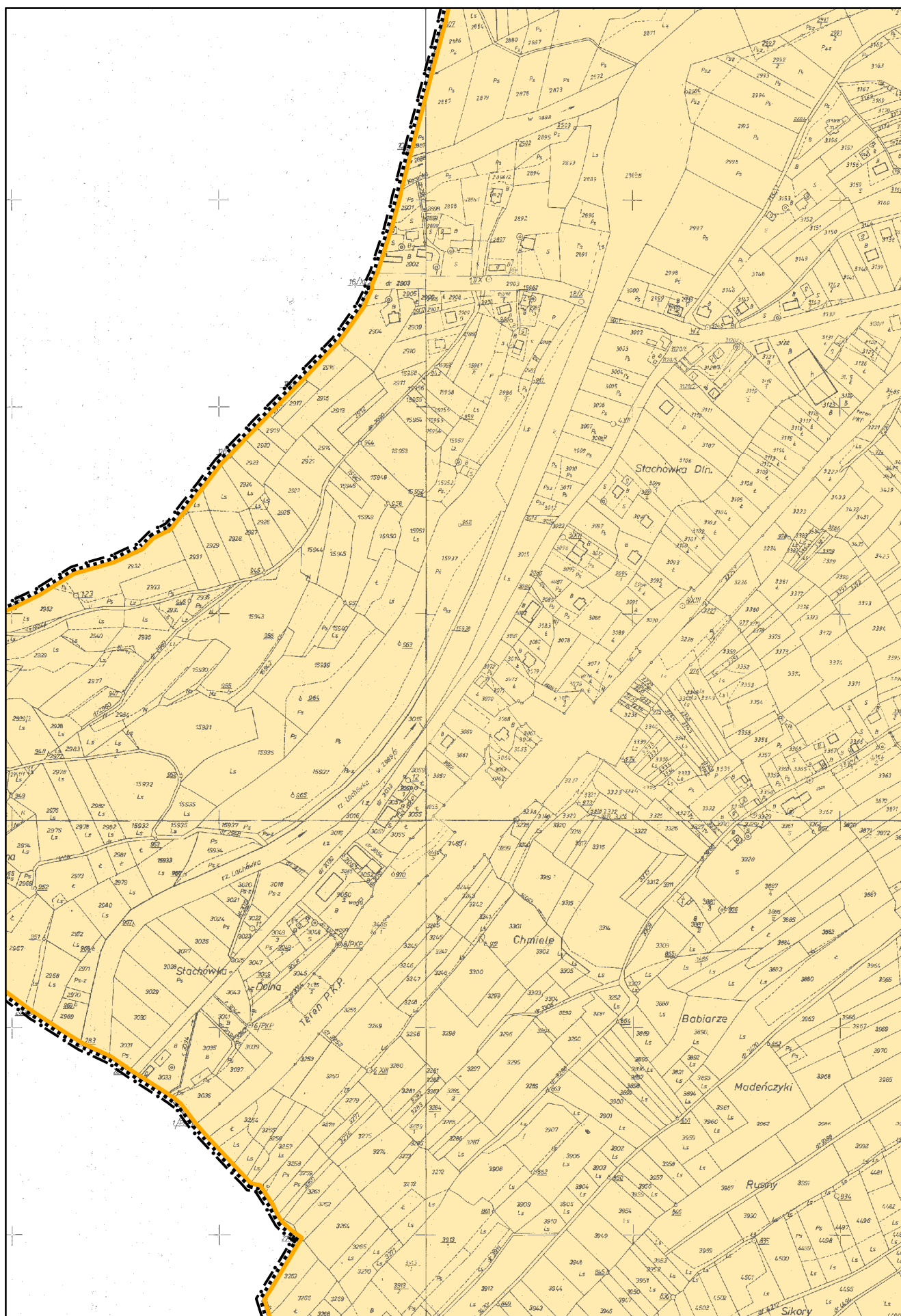

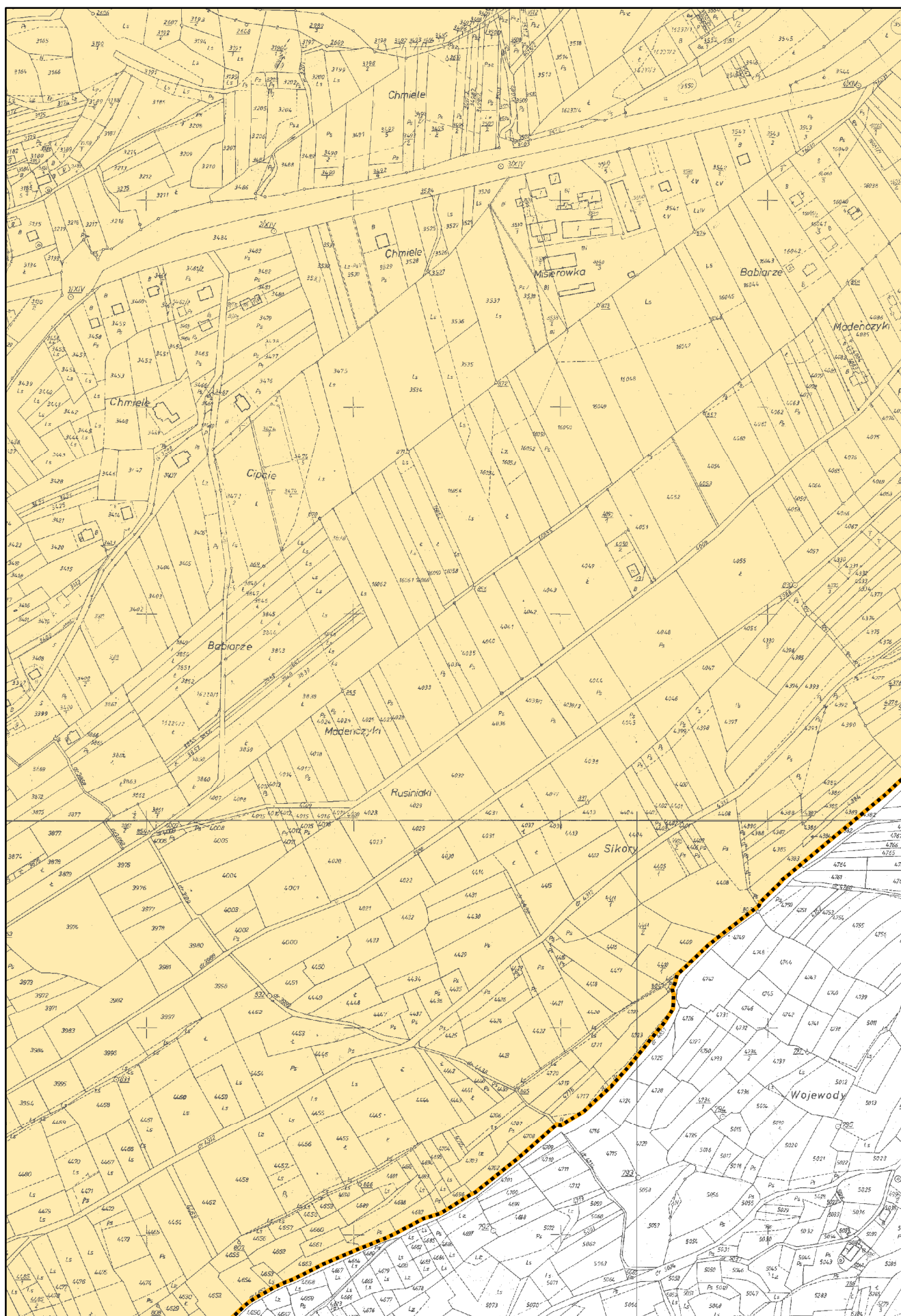

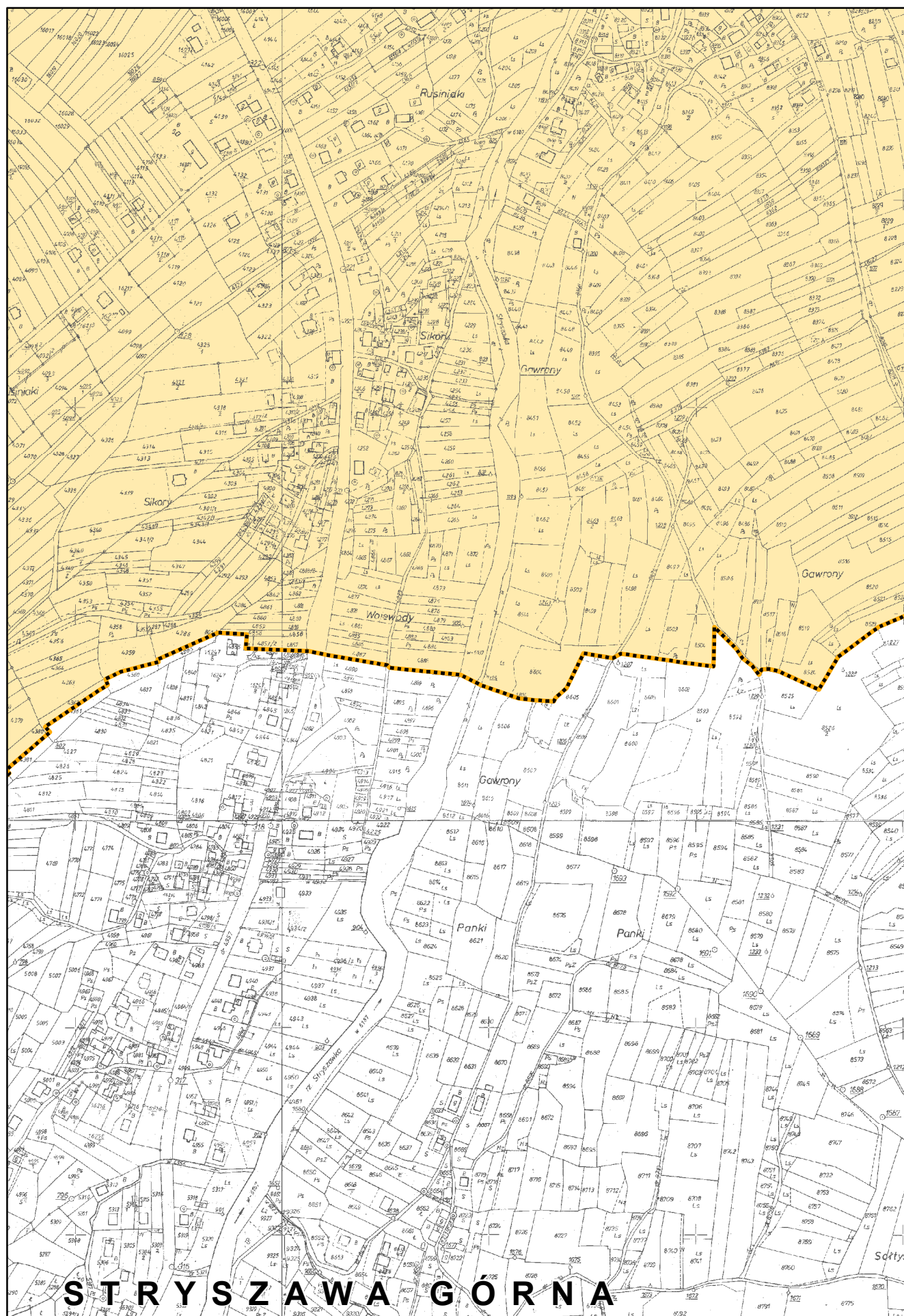

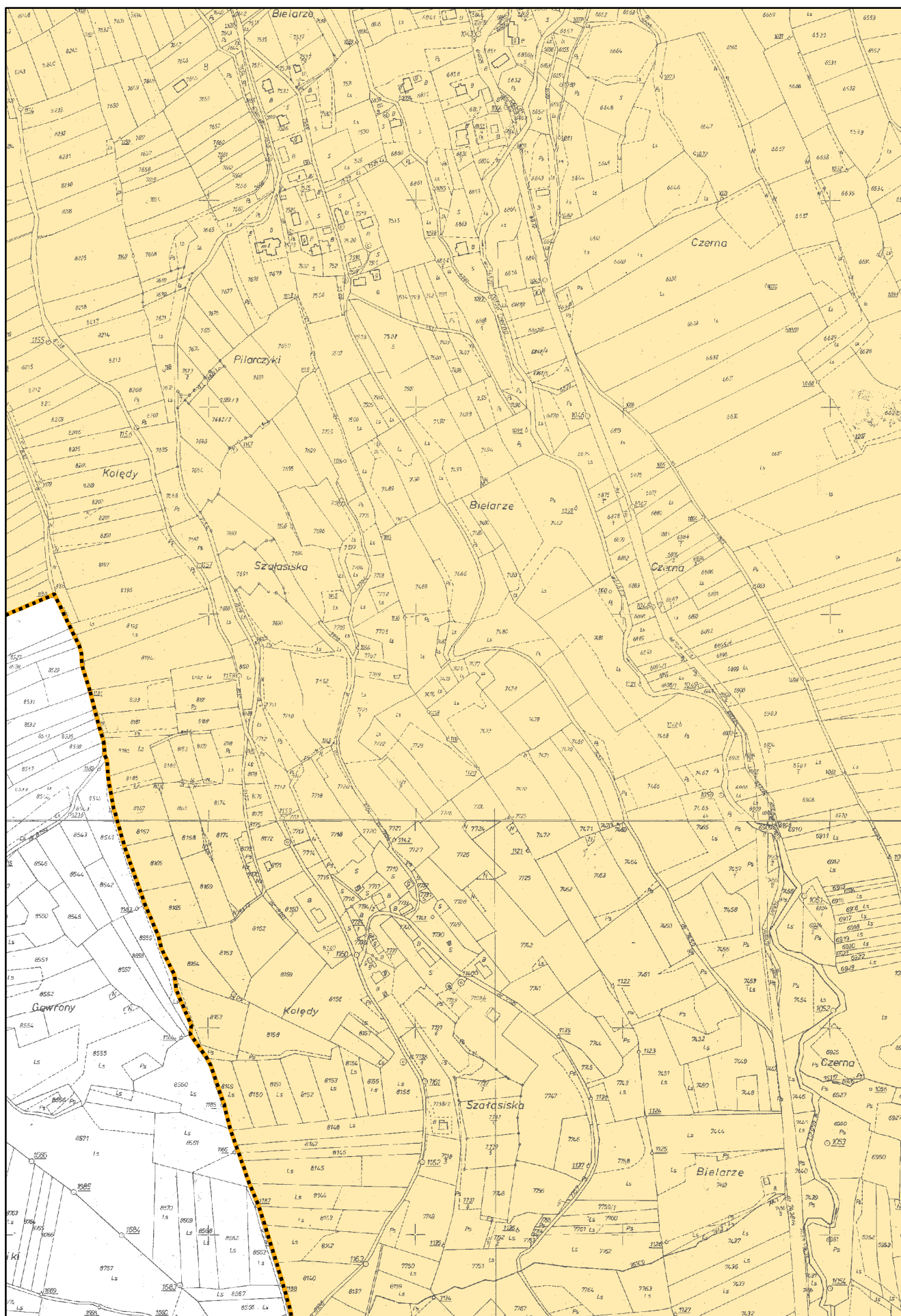

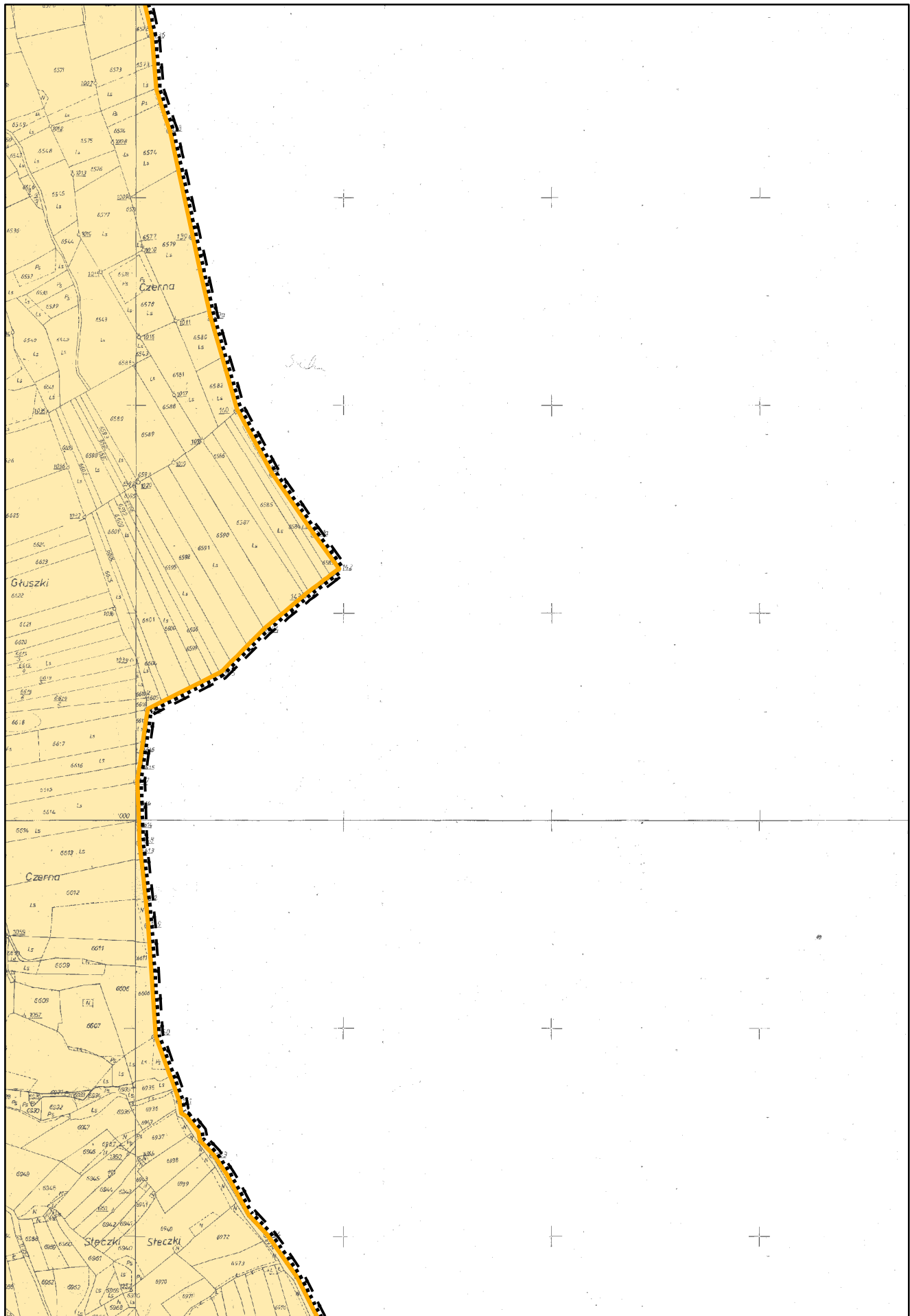

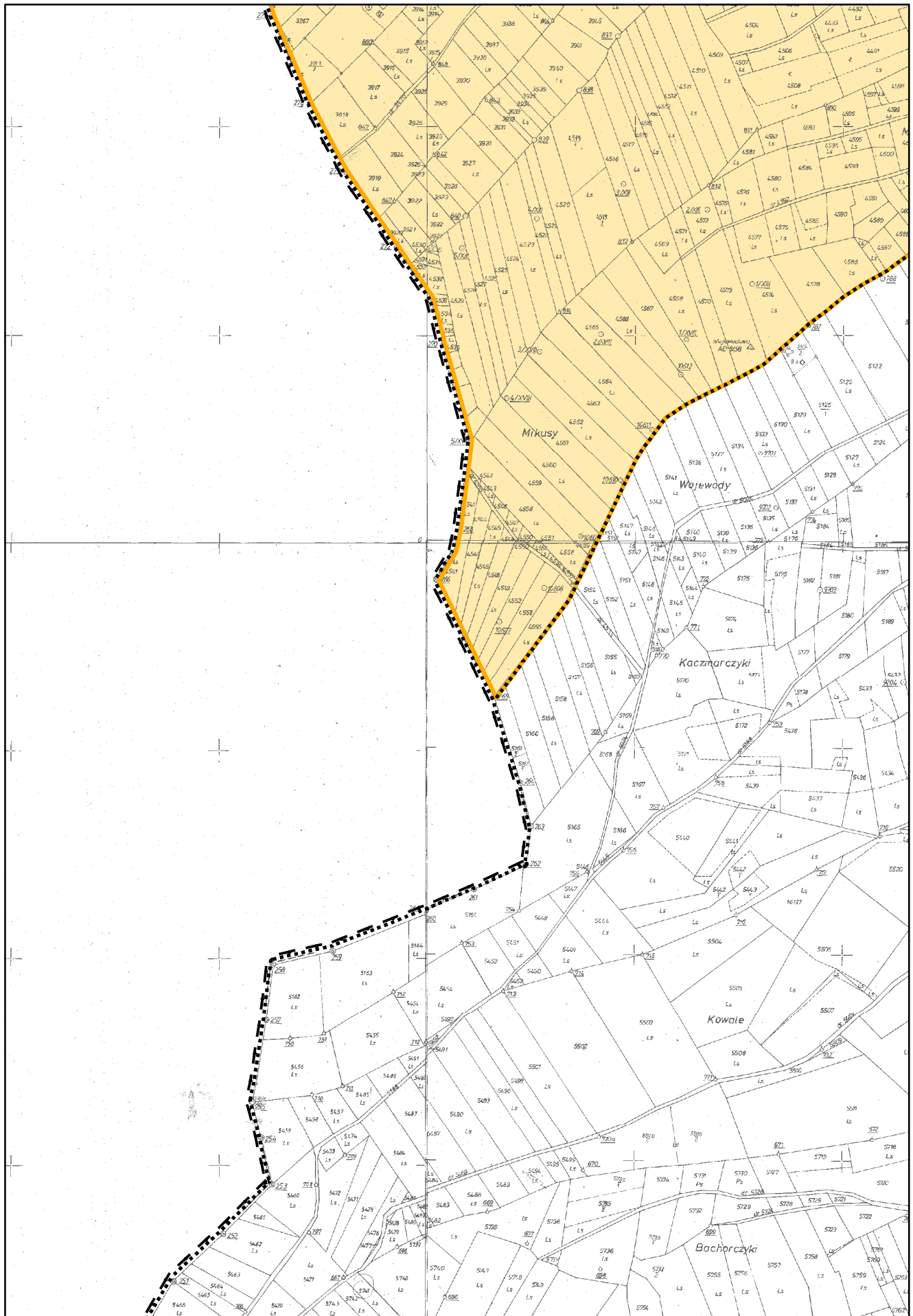

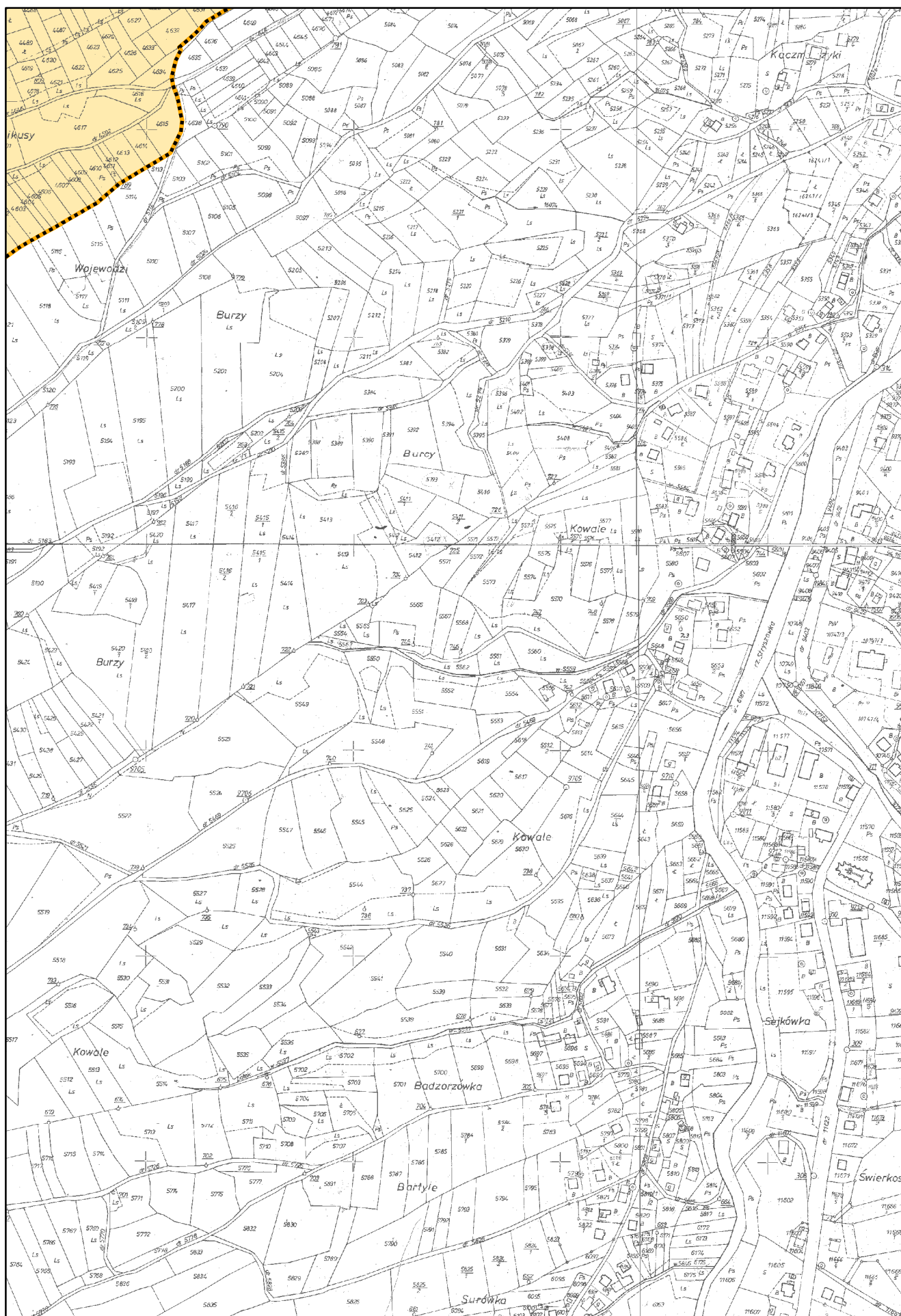

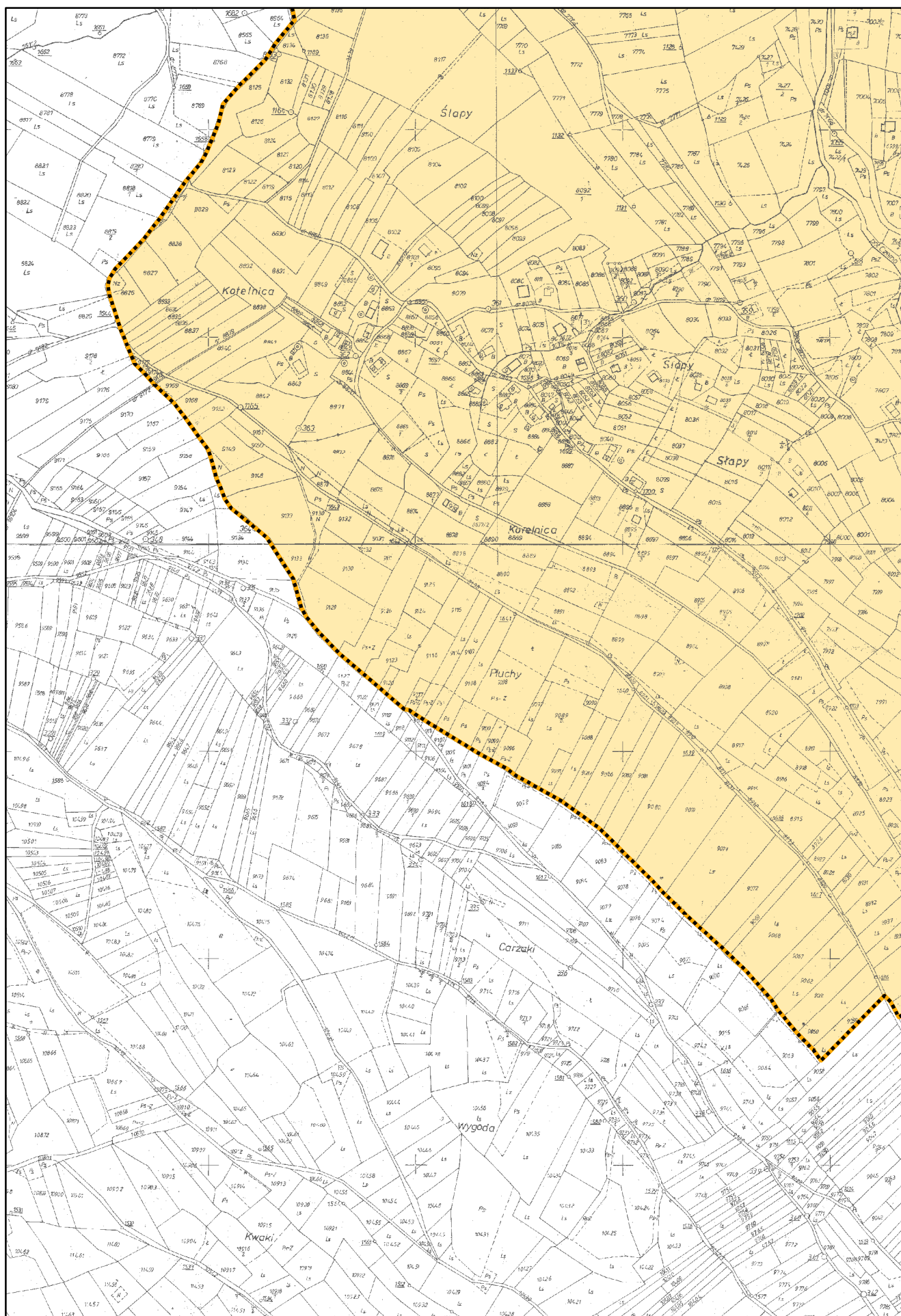

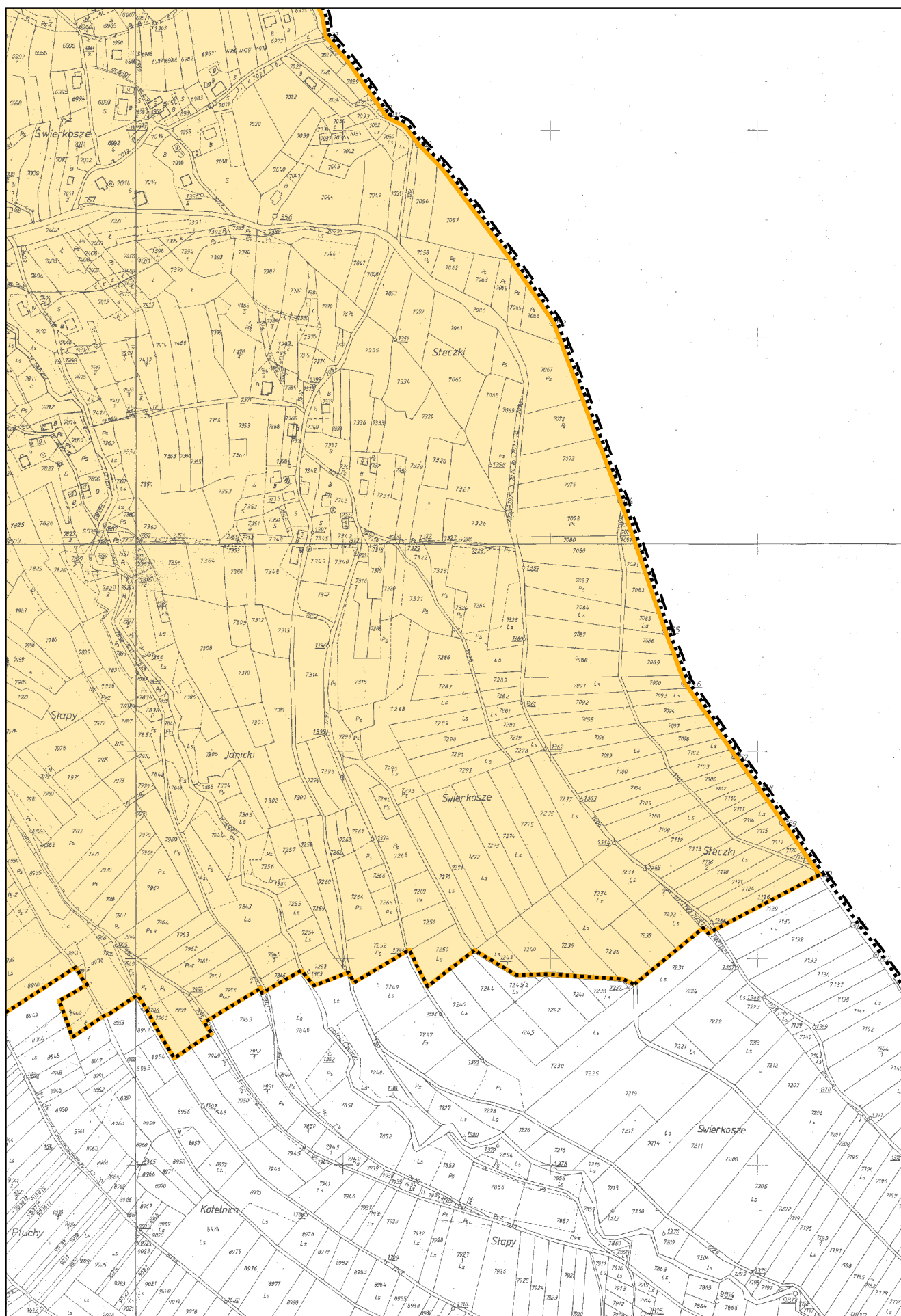

Załącznik nr 2
do uchwały nr XXI/173/17
Rada Gminy Stryszawa
z dnia 7 lutego 2017

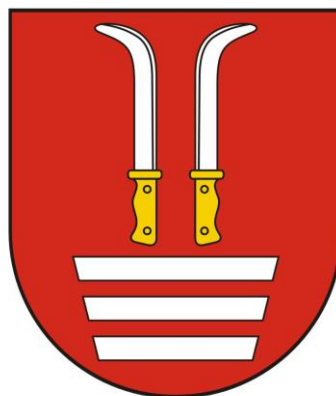

**Fundusze
Europejskie**
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Diagnoza
obszaru zdegradowanego
i obszaru rewitalizacji
Gminy Stryszawa

Gmina Stryszawa, 2016

Spis treści

I. Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	3
II. Diagnoza społeczno-gospodarcza i czynników środowiskowych	9
II.1. Położenie	9
II.2. Historia gminy Stryżawa.....	12
II.3. Otoczenie społeczno – gospodarcze i środowiskowe gminy	20
II.3.1. Migracje.....	24
II.3.2. Pomoc społeczna	24
II.3.3. Bezrobocie	40
II.3.4. Przestępczość	45
II.3.5. Poziom edukacji i kapitału społecznego	49
II.3.5. Kultura i życie publiczne w gminie	53
II.3.6. Rozwój gospodarczy	59
II.3.7. Układ przestrzenno-funkcjonalny gminy.....	67
II.3.8. Infrastruktura techniczna	71
II.3.9. Czynniki środowiskowe.....	76
III. Problemy gminy Stryżawa w kontekście rewitalizacji	87
IV. Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	91
V. Mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	95
VI. Uzasadnienie wyboru obszaru rewitalizacji	98
VII. Potencjały lokalne.....	103
Spis tabel	109
Spis rysunków	110
Spis wykresów.....	111

I. Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Rewitalizację należy rozumieć jako wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji.

Przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków doprowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy, stanowią jej zadania własne zgodnie z art. 3.1. Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015r. (Dz. U. z 2015, poz. 1777, z późn. zm. z 2016 r. poz. 1020, 1250), zwaną w pozostałej części niniejszego dokumentu Ustawą.

Zadania powyższe gmina realizuje:

w sposób jawny i przejrzysty, z zapewnieniem aktywnego udziału interesariuszy na każdym etapie (partycypacja społeczna)

Partycypacja społeczna wpisana w ducha Ustawy o rewitalizacji przyjmuje szeroki i otwarty katalog interesariuszy, w tym w szczególności¹:

- mieszkańcy oraz właściciele, użytkownicy wieczysti nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze (...);
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne,
- organy władzy publicznej,
- inne podmioty realizujące uprawnienia Skarbu Państwa.

Gmina przygotowuje, koordynuje i tworzy warunki do prowadzenia rewitalizacji, ale rewitalizacja prowadzona jest przez wielu interesariuszy. Proces rewitalizacji to zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane

¹ [za] "Ustawa o rewitalizacji - szanse i wyzwania" materiały multimedialne Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju, Związek Miast polskich, Warszawa 9 października 2015r.

terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Cel główny rewitalizacji określony w założeniach do Narodowego Planu Rewitalizacji to:

„poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym”.

Realizacji tego celu służyć będzie tworzenie korzystnych warunków dla prowadzenia rewitalizacji i położenie nacisku na holistyczne, zintegrowane podejście do prowadzenia takich działań.

Inne cele rewitalizacji według modelowych rozwiązań to:

- Ożywienie społeczno-gospodarcze poprzez podniesie jakości przestrzeni publicznej z uwzględnieniem zasad ładu przestrzennego i estetyki oraz promowanie przedsiębiorczości
- Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców oraz poprawa możliwości komunikacyjnych wewnątrz miasta Integracja mieszkańców, zapobieganie i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Niniejszy dokument zgodnie z art. 4.1. w/w Ustawy służy „wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji” gminy Stryszawa. Obszar zdegradowany to obszar znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w tym bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym. Ponadto w obszarze tym występuje przynajmniej jeden z deficytów: gospodarczy, środowiskowy, przestrzenno-funkcjonalny lub techniczny. Obszar rewitalizacji natomiast wyznaczony jest jako część obszaru zdegradowanego i zgodnie z Ustawą o rewitalizacji nie obejmuje większego obszaru niż 20% powierzchni gminy, przy czym nie może go zamieszkiwać więcej niż 30% mieszkańców gminy. Zarówno obszar zdegradowany, jak i obszar rewitalizacji może być podzielony na mniejsze jednostki - podobszary nieposiadające wspólnych granic.

Danych do opracowania niniejszej Diagnozy dostarczyły, zgodnie z prawem, raporty, uchwały, studia, opracowania oraz zestawienia statystyczne dotyczące obszarów gminy Stryszawa sporządzone przez m.in. Urząd Gminy w Stryszawie, jednostki organizacyjne Urzędu Gminy, w tym Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stryszawie, Komendę Powiatową Policji w Suchej Beskidzkiej, Powiatowy Urząd Pracy w Suchej Beskidzkiej oraz dane Głównego Urzędu Statystycznego. Zebrano informacje oraz dane ilościowe i jakościowe z terenu gminy. Skorzystano między innymi z dokumentów:

- Opracowanie ekofizjograficzne dla obszaru gminy Stryszawa, Instytut Rozwoju Miast, Kraków 2011;
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Stryszawa na lata 2004-2015.

Zapewniono partycypację społeczną, zgodnie z Ustawą. W dniu 10.11.2016 roku w sali konferencyjnej Urzędu Gminy w Stryszawie odbyły się warsztaty konsultacyjne dla interesariuszy rewitalizacji. Również w ramach przygotowania procesu rewitalizacji w dniu 25.11.2016 roku odbyła się debata społeczna, w której wzięli udział radni Rady Gminy w Stryszawie, mieszkańcy gminy i przedstawiciele instytucji i organizacji z terenu gminy. Wnioski i uwagi interesariuszy rewitalizacji złożone do Urzędu Gminy zostały uwzględnione w opracowaniu dokumentu.

Zgodnie z Ustawą, przyjęto następujące kryteria delimitacji obszaru rewitalizacji:

- wysoki poziom bezrobocia,
 - wysoki poziom ubóstwa,
 - wysoki poziom przestępczości,
 - niski poziom edukacji lub kapitału społecznego,
 - niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym
- oraz występowanie negatywnych zjawisk w sferach:
- gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
 - środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
 - przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),
 - technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy. Niniejsza diagnoza jest punktem wyjścia dla identyfikacji problemów obszaru rewitalizowanego, wyznaczenia celów procesu rewitalizacji i określenia działań priorytetowych. Szczególny nacisk położony został na zbadanie potrzeb i problemów mieszkańców obszaru. Takie działania mają na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów

rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców, co do możliwości partycypacyjnego współdecydowania o obszarze objętym programem rewitalizacji.

Dane zebrano w ujęciu dla poszczególnych miejscowości w gminie równoznacznych z sołectwami w gminie. W miejscowości Stryżawa jako jednostki referencyjne wyszczególniono sołectwa: Stryżawa Dolna i Stryżawa Górna.

Rysunek 1. Mapa obrazująca jednostki referencyjne

Źródło: opracowanie Urzędu Gminy w Stryżawie

Tabela 1. Zestawienie liczby ludności na obszarach

Nazwa jednostki referencyjnej	Liczba ludności na obszarze
Stryżawa Górna	2752
Stryżawa Dolna	2630
Lachowice	2078
Krzeszów	1631
Kuków	1362
Targoszów	232
Kurów	576
Hucisko	306
Pewelka	298
Razem	11865

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Stryżawie

Tabela 2. Zestawienie powierzchni poszczególnych obszarów zespolonych jako jednostki referencyjne.

Nazwa jednostki referencyjnej	Powierzchnia (ha)	% ogólnej powierzchni gminy
Stryszawa Górna	2952	25,9
Stryszawa Dolna	1131	9,9
Lachowice	2507	22,0
Krzeszów	1554	13,7
Kuków	1085	9,5
Targoszów	955	8,4
Kurów	564	5,0
Hucisko	383	3,4
Pewelka	255	2,2
Razem	11386	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Stryszawie

Analiza danych w zakresie poszczególnych kryteriów rewitalizacji pozwoliła na wyodrębnienie obszaru zdegradowanego na terenie gminy. Następnie delimitowano obszar rewitalizacji spełniający wymogi prawne dla tego typu obszarów.

Porównano wskaźniki przyjęte w poszczególnych fazach analizy i opracowano mapy obrazujące sytuację na obszarze gminy w podziale na jednostki referencyjne. Wyznaczono obszary szczególnej kumulacji negatywnych zjawisk na podstawie obliczeń. Metodologia, jaką zastosowano polegała na wyznaczeniu wartości średniej dla gminy Stryszawa w obrębie każdego wskaźnika. Następnie obliczono wartości każdego wskaźnika dla wszystkich jednostek referencyjnych przyjętych w opracowaniu. Obszary, w których wartość wskaźnika ze względu na jego specyfikę była gorszym wynikiem niż wartość średnia dla całej gminy to obszary typowane do obszaru zdegradowanego.

By wyznaczyć obszary szczególnej kumulacji zjawiska dla niektórych wskaźników ustalono ich wartość najslabszą. Następnie różnicę między średnią wartością dla gminy oraz wartością najslabszą podzielono na pół. Wyznaczono w ten sposób obszary, w których występuje negatywne zjawisko i w przedziale niższym wskaźnika - obszary o szczególnej kumulacji danego zjawiska.

Na koniec dla poszczególnych jednostek referencyjnych przygotowano zestawienie występowania negatywnych zjawisk. Sprawdzono czy są obszary w gminie spełniające kryteria ustawowe rewitalizacji oraz czy występują tam negatywne zjawiska w obrębie sfer, o których mowa w Ustawie.

Wskaźniki przyjęte do delimitacji obszaru

Kryterium - bezrobocie

- Wskaźnik występowania bezrobocia/średnia liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych na każde 100 osób w jednostce, średnia z lata 2013 – 2015
- Wskaźnik występowania długotrwałego bezrobocia/średnia liczba osób długotrwale bezrobotnych na każde 100 osób w jednostce, średnia z lata 2013 – 2015

Kryterium - ubóstwo

- Wskaźnik: Liczba wypłaconych zasiłków z tytułu niepełnosprawności w latach 2013-2015
- Wskaźnik: Liczba świadczeń z tytułu ubóstwa w latach 2013-2015

Kryterium - przestępczość

- Wskaźnik: Liczba przestępstw na obszarze w latach 2013-2015

Kryterium - niski poziom edukacji lub kapitału społecznego

- Wskaźnik: średnie wyniki egzaminów w szkołach podstawowych w gminie w latach

Kryterium - niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym

- Wskaźnik: Wyniki dotyczące frekwencji podczas wyborów do sejmu i senatu w roku 2015
- Wskaźnik: Wyniki dotyczące frekwencji podczas wyborów prezydenckich w roku 2015
- Wskaźnik: liczba wniosków z poszczególnych miejscowości do studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego

Analizowano wskaźniki dla obszarów pod kątem występowania negatywnych zjawisk w sferach:

gospodarcza

- Wskaźnik: niski stopień przedsiębiorczości na obszarze

funkcjonalno-przestrzenna

- Wskaźnik: odległość od centrów miejscowości do Urzędu Gminy w Stryszawie
- Wskaźnik: odległość od centrów miejscowości do placówek oświatowych w gminie
- Wskaźnik: dostępność komunikacyjna - liczba przystanków komunikacji na obszarach

techniczna

- Wskaźnik: potrzeby termomodernizacyjne w budynkach użyteczności publicznej, placówkach oświatowych i budynkach socjalnych

środowiskowa

- Wskaźnik: przekroczenia standardów jakości środowiska w wyniku zagrożenia wytworzonego przez wzmożony ruch drogą wojewódzką

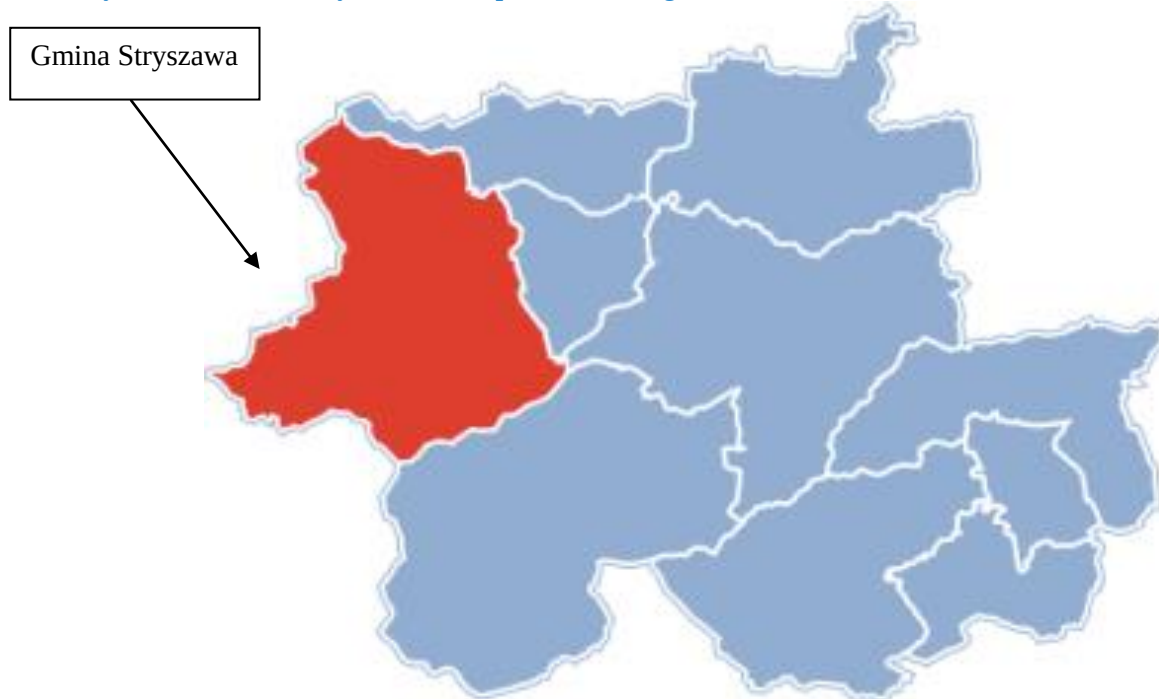
Opracowano mapę obszarów. Gmina Stryszawa przystąpi do konsultacji społecznych w zakresie wymaganym prawem.

II. Diagnoza społeczno-gospodarcza i czynników środowiskowych

II.1. Położenie

Gmina Stryszawa położona jest w południowo-zachodniej części województwa małopolskiego, na wysokości ok. 500 m n.p.m. Graniczy od południa z gminami Zawoja i Koszarawa, od zachodu z gminami Jeleśnia i Gilowice-Ślemień, od północy z Andrychowem, a od wschodu z Zembrzycami, Suchą Beskidzką i Makowem Podhalańskim.

Rysunek 2. Gmina Stryszawa na tle powiatu suskiego

Źródło: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Stryszawa_\(gmina\)#/media/File:Gmina_stryszawa_powiat_suski.png](https://pl.wikipedia.org/wiki/Stryszawa_(gmina)#/media/File:Gmina_stryszawa_powiat_suski.png)

Zajmuje obszar 114 km², tj. 11 381 ha (dane GUS, BDL, 2015). Pod względem obszaru zajmuje wśród gmin 8 miejsce w województwie.

Wchodzące w skład gminy wioski położone są w kotlinach i na zboczach gór opasującego je masywu Beskidu Żywieckiego. Najwyższe wzniesienie to: Jałowiec (1111 m n.p.m), Jaworzyna (825 m n.p.m), Leskowiec (922 m n.p.m) oraz Solnisko (849 m n.p.m).

Tabela 3. Liczba ludności w 2015 roku w gminach powiatu suskiego

Nazwa jednostki	Liczba ludności 2015 r.	Udział procentowy w liczbie ludności powiatu
Powiat suski	84 175	100,00%
Jordanów -miasto	5 324	6,32%
Sucha Beskidzka - miasto	9 432	11,21%
Budzów - gmina wiejska	8 814	10,47%
Bystra-Sidzina -gmina wiejska	6 786	8,06%
Jordanów - gmina wiejska	11 011	13,08%
Maków Podhalański - gmina miejsko- wiejska	16 351	19,43%
Maków Podhalański - miasto	5 990	7,12%
Maków Podhalański - obszar wiejski	10 361	12,31%
Stryszawa -gmina wiejska	11 777	13,99%
Zawoja - gmina wiejska	9 058	10,76%
Zembrzyce - gmina wiejska	5 622	6,68%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL, 2015

Rysunek 3. Mapa gminy Stryszawa

Źródło: <https://www.google.pl/maps>

O korzystnym położeniu gminy Stryszawa przesądza przebiegająca przez gminę droga wojewódzka nr 946 łącząca Żywiec z Suchą Beskidzką. Ponadto w gminie istnieją drogi powiatowe²:

- 1695 K Zawoja - Przysłop - Stryszawa
- 1696 K Stryszawa - Roztoki - Koszarawa
- 1697 K Kuków - Lachowice - Koszarawa
- 1698 K Pewelka - Hucisko - Krale
- 1699 K Moszczanica - Ślemień - Lachowice
- 1700 K Jelesnia - Pewelka - Hucisko
- 1701 K Kuków - Targoszów
- 1702 K Kuków - Krzeszów - Tarnawa
- 1703 K Stryszawa - Krzeszów.

Przez obszar gminy przebiega jednotorowa linia kolejowa relacji Sucha Beskidzka-Żywiec.

Trasy rowerowe

Na terenie gminy Stryżawa zlokalizowana jest sieć tras rowerowych. Główne trasy rowerowe to:

- trasa rowerowa wokół Pasma Solniska oznaczona niebieskimi znakami,
- trasa rowerowa wokół w Paśmie Pewelskim oznaczona żółtymi znakami,
- trasa rowerowa w Grupie Żurawica oznaczona czerwonymi znakami.

Ponadto przez Stryszawę prowadzi międzynarodowa trasa rowerowa „Szlak Bursztynowy” łączące Budapeszt z Krakowem.

² Zgodnie ze studium uwarunkowań przestrzennych gminy Stryżawa

II.2. Historia gminy Stryszawa

Na podstawie danych ze strony gminy Stryszawa: tereny gminy Stryszawa należą do Polski od ok. 990 roku, kiedy to Mieszko I włączył do swego państwa Śląsk i Małopolskę. Wcześniej Stryszawa znajdowała się w obrębie wpływów państwa czesko-morawskiego. W roku 1000 ziemie te należały do powstałej diecezji krakowskiej, a więc i do ziemi krakowskiej. W roku 1138 król Polski Bolesław Krzywousty podzielił kraj między swych synów. Te tereny dostały się do tzw. Dzielnicy Senioralnej, którą zarządzili synowie Krzywoustego: Władysław Wygnaniec, Bolesław Kędzierzawy, Mieszko Stary i Kazimierz Sprawiedliwy. Ten ostatni w roku 1179 zrzekł się na rzecz syna Władysława Wygnańca -Mieszka Płatoniego Ziemi Bytomskiej i Oświęcimskiej.

Do 1279 roku stryszawskie ziemie należały do Księstwa Opolsko-Raciborskiego, którym władali potomkowie Mieszka Płatoniego. Wtedy doszło do podziału ziem na dwie części: Opolsko-Niemodlińską i Cieszyńsko-Raciborską między synów Księcia Opolsko-Raciborskiego Władysława. Jedenaście lat później część Cieszyńsko-Raciborska uległa kolejnemu podziałowi i powstały odrębne Księstwa Raciborskie i Cieszyńskie. W 1315 roku synowie Mieszka podzielili ojcowiznę. Kazimierz otrzymał Cieszyn, Władysław rozpoczął linię Piastów Oświęcimskich. Gdy jego imiennik Władysław Łokietek doprowadził do zjednoczenia państwa polskiego, księstwa śląskie, w tym Księstwo Oświęcimskie pozostały poza granicami Polski.

W 1327 roku siedmiu książąt śląskich, w tym książę oświęcimski, złożyli hołd królowi czeskiemu Janowi Lukseburczykowi. Od tej daty ziemia ta formalnie podlegała nie królowi polskiemu, lecz królowi czeskiemu.

Pomiędzy 1333 a 1355 rokiem, za rządów Jana Oświęcimskiego została lokowana najstarsza wieś w gminie Stryszawa - Krzeszów. Data lokacji nie jest niestety znana. Rok 1333 to początek akcji osadniczej terenów podbabiogórskich zapoczątkowany przez księcia oświęcimskiego, zaś rok 1355 to pierwsza oficjalna wzmianka o istnieniu krzeszowskiej parafii. Wzmocniona akcja osadnicza księcia oświęcimskiego i rosnące wpływy czeskie niepokoiły polskiego króla Kazimierza Wielkiego. Na pograniczu Ziemi Krakowskiej, graniczącej z Księstwem Oświęcimskim na linii rzeki Skawy wytworzyła się niebezpieczna sytuacja. Kazimierz Wielki dostrzegł potencjalne zagrożenie ze strony Cesarstwa Niemieckiego, którego granica, po oddaniu w lenno czeskie Ziemi Oświęcimskiej, przebiegała już tylko 60 kilometrów od Krakowa. Zaistniała w tej sytuacji prosta droga do oddziaływania wpływów czeskich i niemieckich na stolicę państwa. Pamiętać należy, że Czechy były częścią Cesarstwa Niemieckiego. By zapobiec zagrożeniu, król polski rozpoczął intensywną akcję osadniczą, dla odmiany na prawym brzegu Skawy. Za rządów następcy Jana Oświęcimskiego - Jana II, kontynuowane było zasiedlanie południowych krańców Księstwa Oświęcimskiego. W roku 1405 została lokowana Sucha. Nowopowstała wieś położona na granicy dwóch państw i szlaku drogowym wzdłuż Skawy szybko zaczęła odgrywać główną rolę w tym rejonie. W połowie XV wieku doszło do podziału Księstwa Oświęcimskiego. W 1445 roku Książę Wacław poprosił księcia opawskiego Mikołaja o pomoc w podziale księstwa między niego i jego dwóch braci. W drodze

losowania Książę Waław otrzymał Zator, Przemyśl - Toszek, a kolejny już w tej linii Jan - Oświęcim. Książę zatorski Waław, mimo iż nadal był lennikiem czeskim, stopniowo zbliżał się do dworu polskiego. W 1447 roku był obecny w Krakowie na koronacji Kazimierza Jagiellończyka, a w 1453 roku łagodził spór pomiędzy swoim bratem, a polskim monarchą. W końcu w 1456 roku Waław złożył hołd polskiemu królowi i Księstwo Zatorskie zostało polskim lennem. Powrót tych ziem do Polski po ponad 300 latach był już nieunikniony i nastąpił za rządów kolejnego zatorskiego księcia. W II połowie XV wieku zostaje założona kolejna wieś gminy Stryszawa - Hucisko, którego przynależność kształtuje się nieco inaczej niż powstałego wiek wcześniej Krzeszowa, czy założonej w tym samym czasie Stryszawy. Hucisko od początku związane było z dobrami żywieckimi, te zaś wchodziły w skład Księstwa Oświęcimskiego. Granica między obydwoma księstwami na górzystym terenie przebiegała wododziałem Soły i Skawy. Hucisko w przeciwieństwie do Krzeszowa nie leżało w Księstwie Zatorskim i było pierwszą wsią na tych terenach, która znalazła się w Polsce.

W 1465 roku po śmierci Waława, księstwo Zatorskie weszło we władanie czterech jego synów. W 1474 księstwo zostało podzielone na dwie części, a w każdej władzę sprawowali dwaj bracia. W tym okresie (1480) pojawiły się pierwsze wzmianki o kolejnej nowej wsi - Stryszawie. To trzecia i ostatnia wieś w gminie Stryszawa, która została założona w okresie, kiedy te tereny nie wchodziły w skład Polski. W 1493 Jan po śmierci swoich braci stał się samodzielnym władcą ziemi zatorskiej. Rok później sprzedał swoje królestwo królowi polskiemu Janowi Olbrachtowi. Po ponad trzystu latach ziemie te wróciły do Polski.

Na początku XVI wieku właścicielami Suchej i Stryszawy była rodzina Słupskich. Majątek ziemski Słupskich dał początek dobrom suskim. W połowie XVI wieku doszło do zmiany warty w Suchej i Stryszawie, a właściciel tych wsi - Stanisław Słupski pozbył się swego majątku. Dobra suskie przeszły wówczas w ręce Suskich, rodziny pochodzenia włoskiego. Kasper Castiglione, pierwszy spolonizowany przedstawiciel tego rodu, stworzył sobie w suskich dobrach gniazdo rodzinne. Jego ojciec Mikołaj przybył do Krakowa z Florencji w związku z budową zamku na Wawelu. Otrzymany przez Kaspra po śmierci Mikołaja w 1545 roku majątek, otworzył mu drogę kariery. Kasper będąc krakowskim złotnikiem, wzorem ówczesnej szlachty, lokował kapitał nabywając liczne wsie, przez co stopniowo ze złotnika zmieniał się w ziemianina. Nagromadzone pieniądze utorowały mu drogę do szlachectwa, które uzyskał za pomocą szerokich znajomości. Po śmierci żony Magdaleny nawiązał stosunki ze Stanisławem Słupskim, od którego kupił 8 lutego 1554 roku najpierw Stryszawę, zapewne i z przylegającą doń Suchą, a następnie ożenił się z jego córką Jadwigą około 1556 roku.

Nazwisko polskie otrzymał on od nazwy osady Sucha w akcie przyjęcia go do herbu Saszor, wydanym na sejmie walnym 21 lutego 1564 roku, o co wystarał się jego szwagier Jan Palczowski, sędzia zatorski. W 1580 roku pod górą Jasień w Suchej wybudował dwór obronny - warownię, będącą zaczątkiem późniejszego zamku. Wystawienie warowni miało decydujący wpływ na zagospodarowanie całej doliny Stryszawki. Podniosło się bezpieczeństwo dla całego regionu,

a co za tym idzie wartość dóbr suskich i ich kluczowej pozycji, która pozwoliła późniejszym dziedzicom rozciągnąć panowanie nad osadami położonymi między górami Jałowcem i Leskowcem. Krzeszów nie znalazł się we władaniu rodziny Suskich, a w I połowie XVI wieku należał do rodziny Porębskich. Hucisko stanowiło nadal część dóbr żywieckich, którymi od 1467 roku władał otoczony protekcją monarchów i majątny ród Komorowskich. Być może jeszcze przed połowie XVI wieku zostały założone Kurów i Pewelka. Te jednak związane były z dobrami ślemieńskimi Noskowskich, a później Komorowskich.

W II połowie XVI wieku powstały kolejne wsie. Po przetrzebieniu Ziemi Żywieckiej Komorowscy zwrócili całą uwagę na lesiste tereny w okolicach Ślemienia, Krzeszowa i Stryszawy. Stopniowo od osiadłej na tym terenie szlachty wykupywali poszczególne dobra. W 1538 roku wykupili dobra krzeszowskie z rąk Porębskich, w 1543 roku Ślemień od Noskowskich, w 1605 roku dobra tarnawskie z rąk Przypkowskich, by w 1608 roku przejąć zadłużone dobra suskie. Ekspansja gospodarcza Komorowskich przejawiająca się w "skupie" dóbr ślemieńskich, krzeszowskich, tarnawskich i suskich zatrzymała się nad granicą starostwa lanckorońskiego. Panem powstałego wówczas olbrzymiego latyfundium był właśnie Krzysztof Komorowski z synami: Aleksandrem, Piotrem i Mikołajem. Przed śmiercią w 1608 roku podzielił swe dobra wśród synów. Najmłodszy Mikołaj dostał dobra żywiecko-lodygowickie, Aleksander dobra ślemieńskie, a najstarszy z nich Piotr, herbu Korczak, otrzymał Suchą. W tym też roku dobra suskie stały się samodzielnym państwem feudalnym istniejącym do 1848 roku. Komorowski, dziedzic Sucheja, został również starostą oświęcimskim i tytularnym hrabią liptowskim i orawskim. Od tego okresu dobra suskie nazywały się Państwem Suskim, którego organizację ustanawiał dziedzic suski, a stolicą tego "państewka" był zamek suski. Pierwszy dziedzic Państwa Suskiego Piotr Komorowski (1608-40) postanowił w okresie swojego panowania uporządkować granice posiadłości.

Wszystko wskazuje również na to, że na początku XVII wieku istniały już wszystkie miejscowości, które obecnie wchodzą w skład gminy Stryszawa. Piotr Komorowski intensywnie zaczął zagospodarowywać swe ziemie. W latach 1611-15 wybudował nowy drewniany kościół w Krzeszowie, a w 1625 roku ufundował w Krzeszowie szpital dom dla ubogich. W 1614 roku rozpoczął budowę okazałego zamku w Sucheju, zakończoną w 1630 roku, rozbudowując dawny dwór obronny Kaspra Suskiego, a w latach 1624-29 wybudował klasztor. W roku 1628 dziedzic Państwa Suskiego postanowił zlikwidować parafię w Krzeszowie. Swą decyzję uzasadnił złym stanem kościoła i zaniedbaniem przez tutejszego proboszcza uposażenia i budynków kościelnych. Parafię w Krzeszowie postanowiono oddać pod władzę Kanoników Regularnych. Likwidacja parafii w Krzeszowie stała odbyła się w 1635 roku. Ten wielki budowniczy państwa suskiego zmarł bezpotomnie 29 października 1640 roku uprzednio przekazując swoje posiadłości bratankowi Krzysztofowi, synowi Mikołaja Komorowskiego, staroście oświęcimskiemu. Krzysztof swoimi dobrami w Sucheju rządził do 1647 roku. Zmarł on tragicznie spadając z konia, nazajutrz po chrzcinach swej córki Krystyny. Z jego śmiercią wygasła linia męska Komorowskich w Beskidach, a majątność

suska stoczyła się do ruiny. Wdowa po Krzysztofie nadal kierowała Państwem Suskim, a niedługo po śmierci męża wyszła za Hieronima Wierzbowskiego, wielkorządcę krakowskiego. Po śmierci Wierzbowskiego Suszczyzna przeszła w ręce Wielopolskich. Stało się to przez małżeństwo Jana Wielopolskiego herbu Sarykoń, hrabiego Pieskowej Skały z córką Krzysztofa Komorowskiego Konstancją Krystyną w 1665 roku. Jan Wielopolski był człowiekiem bardzo energicznym i wpływowym. Był starostą generalnym krakowskim, podkanclerzym koronnym (1677) i wreszcie od 1678 roku wielkim kanclerzem koronnym. Ponadto był starostą grodowym w Bieczu i niegrodowym w Bochni i Nowym Targu. Dziedzicem państwa suskiego był od 1665 roku. Niedługo potem powiększył swoje posiadłości jeszcze o ziemię żywiecką i ślemieńską. Wielopolscy dobrami suskimi zarządzali do połowy XIX wieku. W Suchej dali się poznać przez odnowienie i upiększenie zamku, uporządkowanie stosunków prawnych między dworem a poddanymi oraz wzorowe prowadzenie spraw gruntowo-spadkowych i kancelarii dworskiej. Po śmierci Jana Wielopolskiego w 1688 roku ogromną fortuną podzielili się jego synowie. Franciszek otrzymał Państwo Żywieckie, Konstancja Otulia Państwo Ślemieńskie, Józef - Rożnów, a Jan II - Suchą, Bobrek i Pieskową Skałę. Jan II (1688-92) choć introdukowany na krakowską kanonię, złożwszy szaty kapłańskie ożenił się z Konstancją Lubomirską. Po jego śmierci rządy objęła Anna Konstancja z Lubomierskich Wielopolska (1693-1726). Anna Lubomirska podjęła z całą energią reformę Państwa Suskiego. W 1696 roku przeprowadziła reformę administracyjną, nadając ustawę dworską, czyli w pewnym sensie konstytucję, określającą obowiązki i prawa poddanych suskich oraz organizację terytorialną Państwa Suskiego. Mieszkając na suskim zamku sama zarządzała majątkami dworskimi, a swą siedzibę znacząco rozbudowała. Zlikwidowała urzędy sołtysów i wajdów. Na czele gromad ustanowiła urzędy gromadzkie złożone z wójtów, którzy z ławą przysięgłych i radą złożoną z przedstawicieli gospodarstw pańszczyźnianych, pełnili obowiązki administracyjne, sądowe i inne, takie jak policyjne, donosy czy też podsłuch poddanych. Zamek suski, symbol bezpieczeństwa, był również symbolem "sprawiedliwości dworskiej" i symbolem postrachu oraz terroru dla poddanych. Głównym aparatem ucisku i wyzysku stało się właśnie sądownictwo dworskie.

Hrabina wydawała także ostre przepisy uderzające w rozbójników. Bójki były surowo karane. Popierała i wspierała dobrze prosperujące gospodarstwa. Surowe i ciężkie dla mieszkańców rządy Lubomirskiej skończyły się dość niespodziewanie i gwałtownie. Jak podają źródła po jej śmierci i pochowaniu w kościelnej krypcie cała okolica odetchnęła. Po śmierci Lubomirskiej w 1726 roku dobra suskie przechodzą w ręce Karola Wielopolskiego. Karol dobrami suskimi władał do 1739 roku, a po jego śmierci doszło do kolejnych podziałów majątku Wielopolskich. Suchą otrzymał Jan III. Rok przed śmiercią Jana zmieniła się przynależność państwowa tych ziem. W 1772 roku w wyniku porozumienia między trzema mocarstwami: Rosją, Prusami i Austrią południowe ziemie Polski zostają włączone w skład Austrii. Ziemia Krakowska zostaje podzielona, przy czym jej północna część z Krakowem jeszcze przez 23 lata należała do Polski i dopiero III rozbiór sprawił, że już cała Ziemia Krakowska dzieliła losy monarchii austriackiej. Syn Jana III Józef objął rządy na zamku

w Sucheju rok po utracie niepodległości i wkrótce potem zmarł. Zarząd nad suskimi dobrami przejął w 1774 roku wdowa po nim Teresa Pankracja Wielopolska, a jej długie rządy trwały aż do 1818 roku. Teresa Pankracja wybudowała kościół w Lachowicach. W 1788 władze cyrkułu myślenickiego na podstawie dekretu cesarza Józefa II nakazały dziedziczne Państwo Suskiego budowę kościołów w Stryszawie, Tarnawie i Lachowicach. Pozytywna odpowiedź z suskiego zamku oznaczała pokrycie większości kosztów budowy przez Wielopolską, bowiem obiecwana ze strony cyrkułu pomoc nie była zbyt wielka.

W sąsiednim Państwie Ślemieńskim, do którego należał Kurów i Pewelka, z wielkim rozmachem ruszyła budowa nowej siedziby Wielopolskich. Od 1740 roku dobrami w Ślemieniu kierował Hieronim, a po jego śmierci wdowa po nim Urszula z Potockich.

Na początku XIX wieku Ziemia Krakowska dzieli losy monarchii austriackiej, również miejscowości feudalnych państw: suskiego, ślemieńskiego i żywieckiego swą stolicę mają we Wiedniu. Rządy Wielopolskich w górach dobiegły końca.

Po Teresie Pankracji Wielopolskiej (1774-1818) rządy na suskim zamku objął Jan Kanty i był on ostatnim właścicielem dóbr suskich z rodu Wielopolskich. Rządy Jana Kantego skończyły się w roku 1839, kiedy to wydzierżawił swe dobra właścicielowi Makowa hrabiemu Saint-Genois, a następnie sprzedał je cztery lata później hrabiemu Aleksandrowi Branickiemu. Zmiana własności nastąpiła również na zamku w Żywcu. W roku 1849 dobra żywieckie zostały zakupione przez arcyksięcia Albrechta Habsburga. W ten sposób Hucisko stało się własnością jednego z najbardziej wpływowych rodów w Europie.

Początki rządów Aleksandra Branickiego we wsiach, które dziś wchodzą w skład gminy Stryszawa były obfite w wydarzenia. Po ciężkich dla chłopów rządach hr. Saint-Genois, który to drastycznie zwiększył wymiar pańszczyzny, w chłopów uderzyło kolejne nieszczęście - klęska nieurodzaju i głód. Lata 1846-1848 nie tylko na Suszczyźnie, ale i w całej Galicji przeszły do historii jako okres, w którym śmierć zebrała obfite żniwa. Niewywiązywanie się chłopów z ciężarów pańszczyźnianych stało się zjawiskiem nagminnym, a zbuntowani chłopowie zaczęli występować przeciw swoim panom. Nie inaczej było w Sucheju, gdzie przeciw chłopom użyć musiano nawet oddziałów wojskowych. Ludność dziesiątkowana była przez głód, cholerę i tyfus. Po bolesnym kryzysie spowodowanym klęskami nieurodzaju, głodem, kryzysem ekonomicznym, oraz skutkami Wiosny Ludów i Rabacji Galicyjskiej, władze zdecydowały się w kwietniu 1848 roku na zniesienie pańszczyzny. Ten radykalny krok spowodował znaczącą poprawę sytuacji ekonomicznej zwykłych śmiertelników. Najczarniejszy okres w historii tych terenów dobiegł już końca. O ile początek panowania Branickich nie zapisał się dobrze w pamięci, to następne lata były już znacznie lepsze.

W czasie, gdy na ziemiach polskich rozgorzało powstanie styczniowe (1863) Branicki poparł działania polskich powstańców, za co został zesłany do Saratowa, a następnie wydany poza granice Cesarstwa Rosyjskiego.

Górale, dla których praca na roli i wypas bydła na pastwiskach znaleźli nowe źródło dochodu - była nim ruda żelaza. W XIX wieku jednym z podstawowych zajęć mieszkańców Krzeszowa i Targoszowa, poza rolnictwem, stało górnictwo rud żelaza. Okoliczne wzgórza obfitowały w rudy żelaza. Mimo iż ruda nie była wysokiej jakości, ani o dużej zawartości żelaza, była łatwo dostępna i jej wydobycie rozpoczęto na masową skalę. Rudy żelaza znajdowały się na płytkiej głębokości, dlatego też jej wydobycie nie nastroczało wielu kłopotów i było dość tanie. Dla sporej części ludności wydobycie rud stało się źródłem utrzymania. Wydobywane w Krzeszowie i Targoszowie rudy ładowano na wozy i wieziono do hut w Ślemieniu, Stryszawie i Sucheju, będących własnością Branickich. Jak podają źródła, w 1867 roku łączna długość wszystkich sztolni przekraczała 900 metrów!

Nie upłynęło wiele czasu, a piece w suskich i ślemieńskich hutach zaczęły powoli wygasać. W góry dotarła kolej żelazna, a wraz z nią tania stal ze Śląska i Zagłębia.

Rok 1884 był przełomowy dla całej ziemi suskiej. Wówczas to oddana została linia kolejowa, która połączyła te tereny nie tylko z Krakowem i Lwowem, ale przede wszystkim z ówczesną stolicą - Wiedniem.

Rozpoczęła się aktywna eksploatacja lasów. W miejscowościach położonych wzdłuż linii kolejowej budowano tartaki. Na naszym terenie tartaki powstały w Hucisku i Lachowicach. Ten pierwszy należał do żywieckich Habsburgów, drugi zaś do Branickich ze Sucheju.

Tartaki powstały w tych miejscowościach, gdyż posiadały one odpowiednie warunki do obsługi ruchu kolejowego. Wybudowano tam rozjazdy, na których mogły mijać się pociągi, a w pobliżu tartaków istniały bocznice, gdzie podstawiane były wagony przeznaczone do przewozu drzewa. Wzdłuż całej linii transwersalnej budowano również budynki stacyjne. Większość z nich wzniesiono według typowych dla całej monarchii austro-węgierskiej projektów. Takie budynki stanęły również w Hucisku i Lachowicach. Pierwszy z nich stoi do dnia dzisiejszego; drugi z nich został wysadzony w powietrze przez Niemców w czasie drugiej wojny światowej.

Dzięki kolei w góry napłynęło mnóstwo towarów z innych regionów, zaczął się tu rozwijać handel i przemysł, a wielu krajan znalazło pracę jako kolejarze.

Wybuch I wojny światowej był nadzieją dla Polaków na upragnioną niepodległość. Nie inaczej było w gminie Stryszawa. Niemniej jednak autonomia, którą posiadała Galicja, a co za tym szło i duża swoboda kultywowania polskości sprawiły, że sympatia mieszkańców ziemi suskiej była po stronie austriackiej. Przez cztery lata trwania wojny działania wojenne omijały ten teren, a jedyny kontakt, jaki mieli mieszkańcy z wojną polegał na obserwowaniu wojsk austriackich i pruskich, które co jakiś czas przemieszczały się głównymi traktami drogowymi.

Po 1918 roku bardzo szybko zorganizowano administrację i wsie Stryszawy zostały włączone do powiatu żywieckiego i województwa krakowskiego. Nieco z boku pozostaje już w ówczesnych czasach zamek suski, bowiem zarówno wpływy właścicieli dóbr susko-ślemieńskich jak ich majątek sukcesywnie się kurczyły. Warto jednak wspomnieć o ostatnim z Branickich - Władysławie, któremu

mieszkańcy Suchej, Stryszawy, Krzeszowa i Tarnawy zawdzięczać mogą wybudowanie kościołów. Słynął on z wrażliwości na problemy innych, toteż starał się pomagać potrzebującym, a zdolnej lecz biednej młodzieży fundował stypendia. Po jego śmierci w 1914 roku zamek suski przeszedł w ręce jego córki Anny. Anna Branicka była żoną Juliusza Tarnowskiego. W 1922 roku dziedzicem dóbr w Suchej i Ślemieniu został ich syn, również Juliusz i tym samym Tarnowscy zostali ostatnią z rodzin, której dane było posiadać zamek i rozległe dobra. Hrabia Juliusz Tarnowski, ostatni pan na zamku w Suchej, po klęsce września 1939 zbiegł za granicę.

W 1923 roku utworzono powiat makowski. Tym samym wszystkie wsie gminy Stryszawa znalazły się w nowo utworzonym powiecie. Fakt zerwania więzów z Żywcem wywołał niezadowolenie wśród mieszkańców tych terenów. Szczególnie wielkie było ono w sąsiadującej z Makowem Suchej. Maków był miejscowością mniejszą niż Sucha, a ponadto większość spraw urzędowych i tak nadal trzeba było załatwiać w Żywcu. W 1926 roku władze Suchej, Stryszawy, Lachowic, Kukowa i Krzeszowa zwróciły się z prośbą do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z prośbą o wyłączenie ich z powiatu makowskiego i przyłączenie do żywieckiego. Starania te przyniosły pozytywny skutek kilka lat później. Na mocy rozporządzenia z 4 grudnia 1931 powiat makowski został zlikwidowany. Sucha i miejscowości gminy Stryszawa odnowiły związek z Żywcem poprzez przynależność do tamtejszego starostwa. Pozostałe ziemie włączono do powiatu myślenickiego i wadowickiego.

Wydarzenia z wiosny 1939 roku wpłynęły na pospieszne przygotowania do ewentualnej obrony południowej granicy Polski. Niemcy wkroczyły wówczas do Czechosłowacji pod pretekstem obrony Słowaków. Na zajęтым terenie utworzono zależny od Niemiec Protektorat Czech i Moraw. W tej sytuacji swą niepodległość proklamowała Słowacja, a na czele państwa stanął ksiądz Józef Tiso popierający Hitlera. W krótkim czasie na terytorium Słowacji znalazły się wojska niemieckie.

1 września wojska niemieckie wkroczyły do Polski. 4 września wszystkie wsie gminy Stryszawa znalazły się już pod okupacją. Od początku okupacji administrację na zajęтым terenie przejął Wehrmacht. W Krakowie utworzono dowództwo okupacyjne okręgu wojskowego "Kraków". Okręg ten podzielono na obwody w granicach dawnych powiatów. 25 października zniesiono zarząd wojskowy, a dnia następnego wprowadzono nowy podział administracyjny, który obowiązywał do końca wojny. Zachodnie części województwa krakowskiego (powiaty olkuski, chrzanowski, wadowicki i żywiecki) włączono do Rzeszy, część wschodnia województwa znalazła się w nowo utworzonym Generalnym Gubernatorstwie. Z założenia miał być to obszar, na którym mieli tymczasowo zamieszkać i pracować Polacy. Stolicą Gubernatorstwa został Kraków. Na terenach włączonych do Rzeszy przeprowadzono reformę administracyjną. Powiat żywiecki, zamieniono na Kreis Saybusch (Okręg Żywiec), wchodził on w skład rejencji katowickiej, a ta była częścią składową Provinz Schlesien (Prowincji Śląskiej). Fakt przynależności ziem zachodniej Małopolski do III Rzeszy był powodem wewnątrzniemieckiego sporu, który dotyczył niemieckości tych ziem. Zbyt duża ilość Polaków "psuła" statystyki III Rzeszy i część aparatu administracyjnego chciała włączenia tych powiatów do tworzonej Guberni.

Ostatecznie ze względów ekonomicznych zmian nie dokonano, a w połowie 1940 odtajniono tajny dotąd przebieg granicy między rejencją katowicką a Gubernią. Granica ta biegła rzeką Skawą od ujścia aż do Suchej, następnie wspinała się na stok Ostrej Góry i dalej prowadziła przez Przysłop, Kiczorę, przełęcz Kołédówki, Opaczne, Jałowiec, Czerniawę Suchą, przełęcz Kołédówki, Kolisty Groń, a na Mędralowej łączyła się z granicą Słowacji. W ten sposób wsie gminy Stryszawa i Koszarowa weszły w skład III Rzeszy.

We wrześniu 1940r. rozpoczęto akcję "Saybusch Aktion" w wyniku której z Lachowic wysiedlono ponad 600 osób, Kukowa i Krzeszowa po 200 osób, a ze Stryszawy 100 osób. Do "opuszczonych" domostw sprowadzono rodziny niemieckie, a był to kolejny etap niemczania tych terenów.

II.3. Otoczenie społeczno – gospodarcze i środowiskowe gminy

Zgodnie z danymi gminy Stryszawa na dzień 31.12.2015 roku gminę zamieszkiwało 11865 osób.

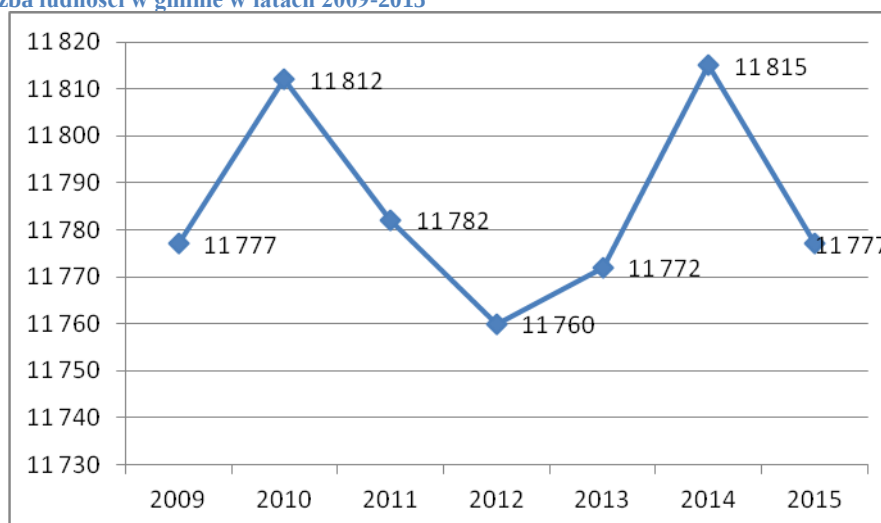
Zgodnie z danymi GUS za lata 2009-2015 liczba ludności gminy ulegała niewielkim wahaniom by ostatecznie osiągnąć ten sam poziom w roku 2015, przy czym zmalała liczba kobiet, a wzrosła liczba mężczyzn w gminie.

Tabela 4. Liczba ludności gminy Stryszawa w latach 2009-2015

rok	ogółem	mężczyźni	kobiety
2009	11 777	5 760	6 017
2010	11 812	5 796	6 016
2011	11 782	5 792	5 990
2012	11 760	5 789	5 971
2013	11 772	5 777	5 995
2014	11 815	5 789	6 026
2015	11 777	5 766	6 011

Źródło: dane GUS, BDL 2009-2015

Wykres 1. Liczba ludności w gminie w latach 2009-2015

Źródło: na podstawie danych GUS, BDL

Struktura ludności w gminie Stryszawa w latach 2009-2015 wykazała tendencję malejącą (o 3,36%) w grupie osób do 14 roku życia, o 0,51% w grupie osób w wieku produkcyjnym i tendencję wzrostową w grupie osób starszych (kobiety od 60 roku życia i mężczyźni od 65 roku życia) o 5,22%.

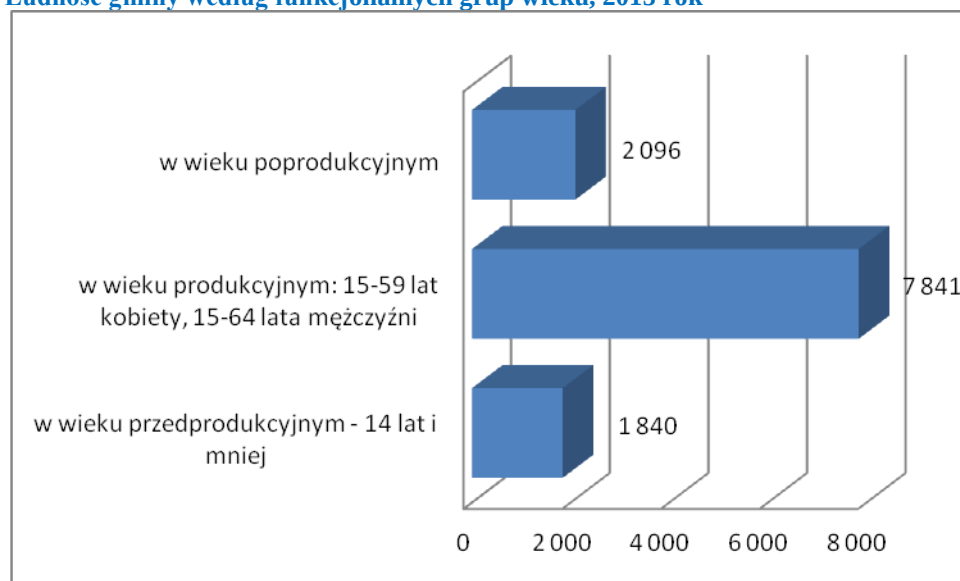
Tabela 5. Struktura ludności w gminie Stryszawa w latach 2009-2015

rok	w wieku przedprodukcyjnym - 14 lat i mniej	w wieku produkcyjnym: 15-59 lat kobiety, 15-64 lata mężczyźni	w wieku poprodukcyjnym
2009	1 904	7 881	1 992
2010	1 947	7 915	1 950
2011	1 903	7 908	1 971
2012	1 848	7 919	1 993
2013	1 842	7 909	2 021
2014	1 837	7 904	2 074
2015	1 840	7 841	2 096

Źródło: na podstawie danych GUS, BDL

Obecnie struktura ludności w gminie Stryszawa należy do typowych występujących w gminach na obszarze wiejskim w Polsce. Osoby w wieku produkcyjnym stanowią 66,58% liczby ludności gminy, osoby poniżej 14 roku życia stanowią 17,80% liczby ludności gminy i osoby starsze w wieku poprodukcyjnym stanowią 15,62% ludności gminy.

Wykres 2. Ludność gminy według funkcjonalnych grup wieku, 2015 rok

Źródło: na podstawie danych GUS, BDL

Udział osób w wieku produkcyjnym w poszczególnych jednostkach analizowanych na potrzeby rewitalizacji, zgodnie z danymi Urzędu Gminy w Stryszawie:

Tabela 6. Udział ludności w wieku 18-64 lata w liczbie ludności ogółem w roku 2015 w poszczególnych miejscowościach w Stryszawie

Udział ludności w wieku produkcyjnym w liczbie ludności ogółem	Nazwa jednostki
64,96%	Stryszawa
64,63%	Lachowice
65,85%	Krzeszów
65,35%	Kuków
67,67%	Targoszów
62,67%	Kurów
62,42%	Hucisko
64,77%	Pewelka

Źródło: na podstawie danych Urzędu Gminy w Stryszawie

Najmniejszą wartość w obrębie danych dotyczących liczby ludności w wieku produkcyjnym obserwujemy w 2015 roku w Hucisku i Kurowie. Zdecydowanie najlepsza sytuacja pod tym względem jest w miejscowościach: Targoszów i Krzeszów.

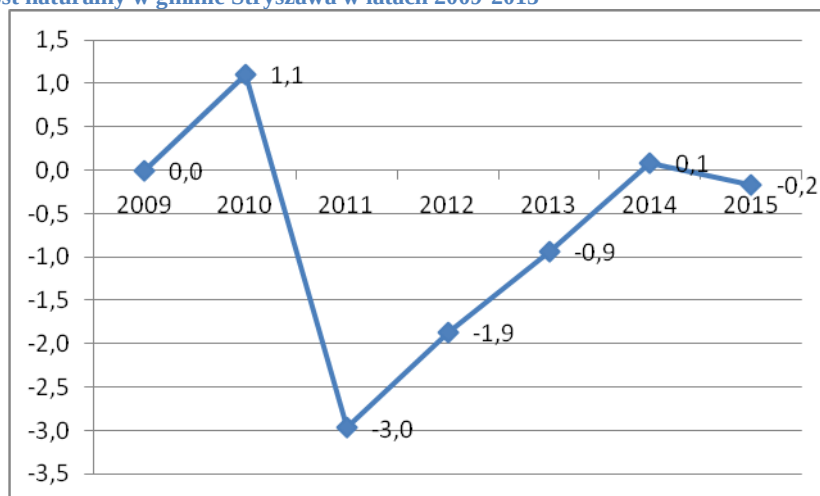
Tabela 7. Liczba ludności w wieku produkcyjnym w stosunku do liczby ogółem w poszczególnych miejscowościach gminy w latach 2013-2015

liczba osób w wieku produkcyjnym 18-64 lata									
Nazwa miejscowości	2013			2014			2015		
	kobiety	mężczyźni	razem	kobiety	mężczyźni	razem	kobiety	mężczyźni	razem
Hucisko	97	100	197	93	99	192	92	99	191
Krzeszów	533	557	1090	535	553	1088	527	547	1074
Kuków	439	450	889	445	449	894	444	446	890
Kurów	183	189	372	183	183	366	181	180	361
Lachowice	664	678	1342	666	670	1336	673	670	1343
Pewelka	97	102	199	96	101	197	92	101	193
Stryszawa	1686	1805	3491	1679	1816	3495	1677	1819	3496
Targoszów	68	86	154	70	86	156	71	86	157
Razem	3767	3967	7734	3767	3957	7724	3757	3948	7705

Źródło: opracowanie na podstawie danych Urzędu Gminy w Stryszawie

W latach 2009-2015 przyrost naturalny w gminie był dodatni w roku 2010 i w 2014. Wskaźnik ten uległ spadkowi do poziomu -3,0 w roku 2011, a później wzrastał do roku 2014. W 2015 roku wyniósł -0,2. Takie wahania stanowią o niestabilnej strukturze ludności i nie są typowe dla obszarów wiejskich w Polsce.

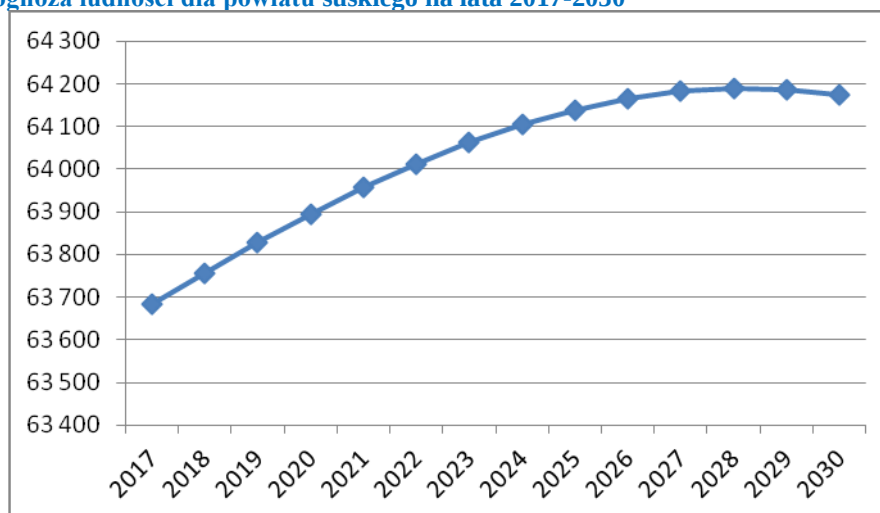
Wykres 3. Przyrost naturalny w gminie Stryszawa w latach 2009-2015

Źródło: na podstawie danych GUS, BDL

Zgodnie z prognozą GUS, liczba ludności w powiecie suskim będzie rosła do 2028 roku. Na przestrzeni lat 2017-2030 stan ludności w powiecie zwiększy się o 488 osób. Struktura gminy Stryszawa w najbliższych latach nie jest narażona na zjawisko postępującego starzenia się lokalnej społeczności, co niesłoby za sobą coraz większe problemy społeczne, związane m.in. z brakiem zastępowalności pokoleń. Struktura ludności w gminie powinna być nieustannie monitorowana w celu zapobieżenia ewentualnym problemom społeczno-gospodarczym.

Wykres 4. Prognoza ludności dla powiatu suskiego na lata 2017-2030

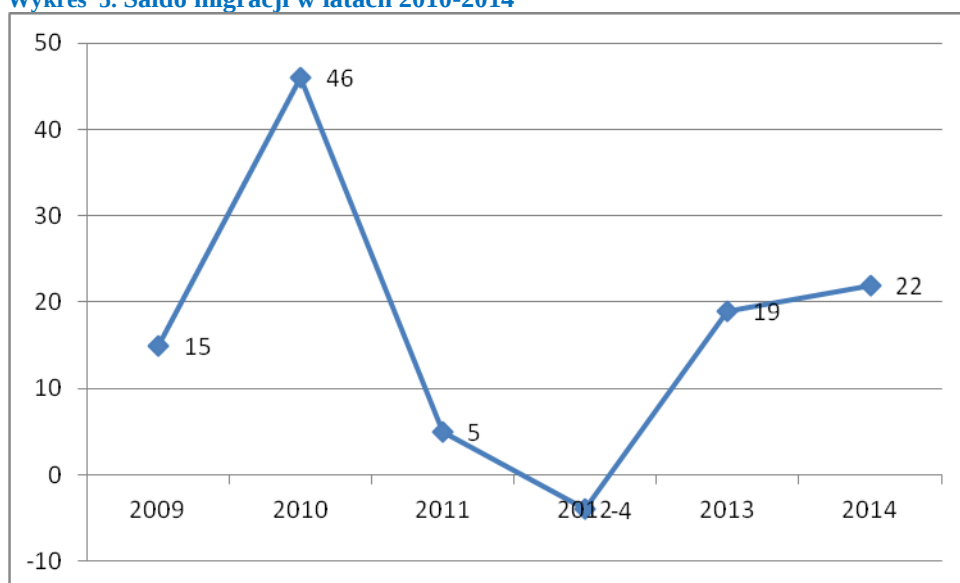

Źródło: Bank Danych Lokalnych (GUS).

II.3.1. Migracje

Główną przyczyną wzrostu liczby ludności w gminie jest wysokie saldo migracji. Jej atrakcyjne położenie na obszarach górskich może być przyczyną wybierania gminy Stryszawa jako miejsca do zamieszkania. W latach 2009-2015 saldo migracji utrzymywało się jako wskaźnik dodatni z wyjątkiem roku 2012 kiedy wyniosło -4. Najwyższy wskaźnik salda migracji w omawianym okresie dotyczył roku 2010 kiedy wyniósł on 46. W 2015 roku saldo migracji w gminie Stryszawa wyniosło +22. Migracje w gminie mają głównie charakter krajowy.

Wykres 5. Saldo migracji w latach 2010-2014

Źródło: Bank Danych Lokalnych (GUS).

II.3.2. Pomoc społeczna

Przyczyny korzystania z pomocy są różne: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała ciężka choroba, wielodzietność. Zjawisko ubożenia generuje wiele innych czynników stresogennych i patogennych, które rodzą zapotrzebowanie na świadczenia z systemu pomocy społecznej. Warunkiem umożliwiającym korzystanie z pomocy społecznej jest stwierdzenie przesłanek, które decydują o konieczności przyznania pomocy. Z danych GOPS w Stryszawie wynika, iż najwięcej świadczeń przyznawanych jest z powodu bezrobocia, ubóstwa i długotrwałej choroby. Dane te nie ulegają dużym zmianom na przestrzeni kolejnych lat.

Tabela 8. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie Stryszawa w latach 2013-2015

Powody przyznania pomocy	ogółem liczba rodzin			w tym na wsi			Liczba osób w rodzinach		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Powód trudnej sytuacji życiowej									
ubóstwo	265	246	238	259	240	232	756	699	659
sieroctwo	1	1	1	1	1	1	4	3	3
bezdomność	2	0	5	1	0	5	2	0	5
potrzeba ochrony macierzyństwa	65	70	67	65	69	65	345	370	342
w tym: wielodzietność	60	55	57	60	55	55	324	295	309
bezrobocie	189	184	157	185	177	151	543	549	418
niepełnosprawność	110	118	121	107	112	115	274	296	279
długotrwała lub ciężka choroba	149	147	152	144	143	148	330	339	333
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	73	69	61	72	69	60	254	250	226
w tym rodziny niepełne	32	28	30	31	28	29	99	81	99
w tym rodziny wielodzietne	15	15	13	15	15	13	87	90	82
Przemoc w rodzinie	0	2	5	0	2	5	0	7	17
Alkoholizm	37	41	44	36	39	41	70	76	94
trudności w przystosowaniu się do życia po wyjściu z zakładu karnego	8	5	4	7	5	4	10	5	5
zdarzenie losowe	6	8	1	6	8	1	12	36	1
sytuacja kryzysowa	2	2	2	2	2	2	9	8	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stryszawie. Celem działań GOPS jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać samodzielnie wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Zadaniem Ośrodka jest podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i ich rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

W latach 2014-2015 liczba gospodarstw domowych oraz liczba osób w gospodarstwach domowych, które korzystają z pomocy społecznej w gminie uległa zmniejszeniu. Ponadto, w porównaniu do województwa małopolskiego oraz powiatu suskiego, w gminie wiejskiej Stryszawa udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej jest niewielki. W roku 2014 wyniósł on 0,45% (na podstawie danych GUS, liczba osób, którym przyznano świadczenia z pomocy społecznej w województwie i gminie). Wskaźniki te wskazują na stopniową poprawę warunków życiowych mieszkańców gminy.

Ogółem z tytułu niepełnosprawności w gminie Stryszawa świadczenia społeczne otrzymało w roku 2015 121 rodzin. W ciągu ostatnich trzech lat liczba rodzin otrzymujących takie świadczenia wzrosła w gminie o 11 świadczeń co stanowi 10%. Z tytułu ubóstwa świadczenia otrzymały w 2015 roku

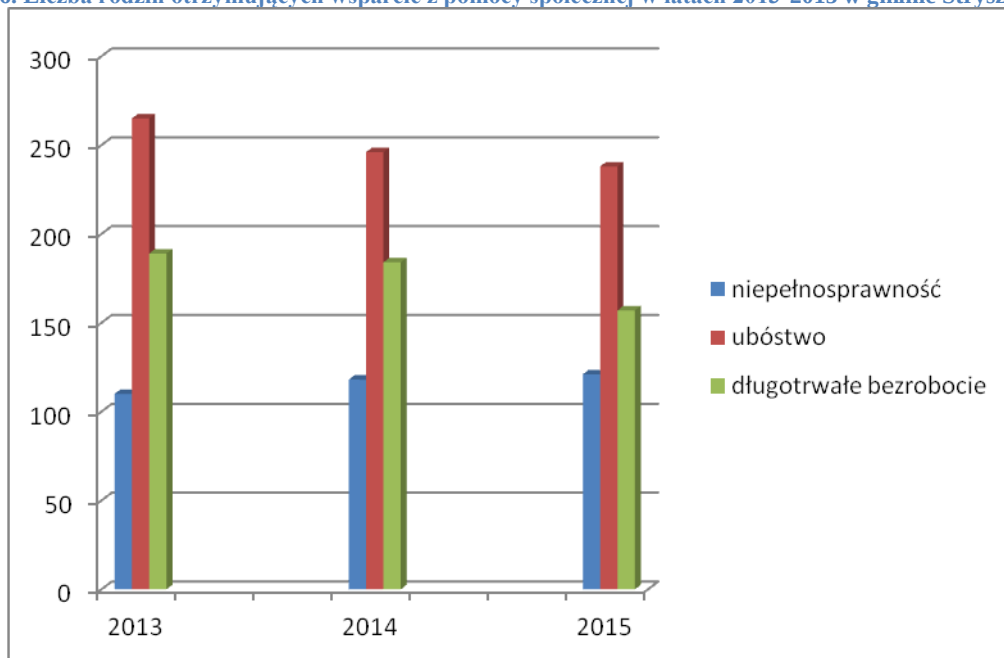
238 rodziny. Liczba rodzin otrzymujących tego typu świadczenia w gminie w ostatnich latach spadła o około 10%. Z tytułu długotrwałego bezrobocia w gminie w ostatnich latach świadczenia otrzymywało 157 rodzin w 2015 roku, 184 rodziny w roku 2014 i 189 rodzin w 2013 roku. Liczba rodzin korzystających z takich świadczeń spadła znacząco o około 17%.

Tabela 9. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Stryszawa w latach 2013-2015

Świadczenia z tytułu:	2013	2014	2015
niepełnosprawność	110	118	121
ubóstwo	265	246	238
długotrwałe bezrobocie	189	184	157

Źródło: na podstawie danych GOPS w Stryszawie

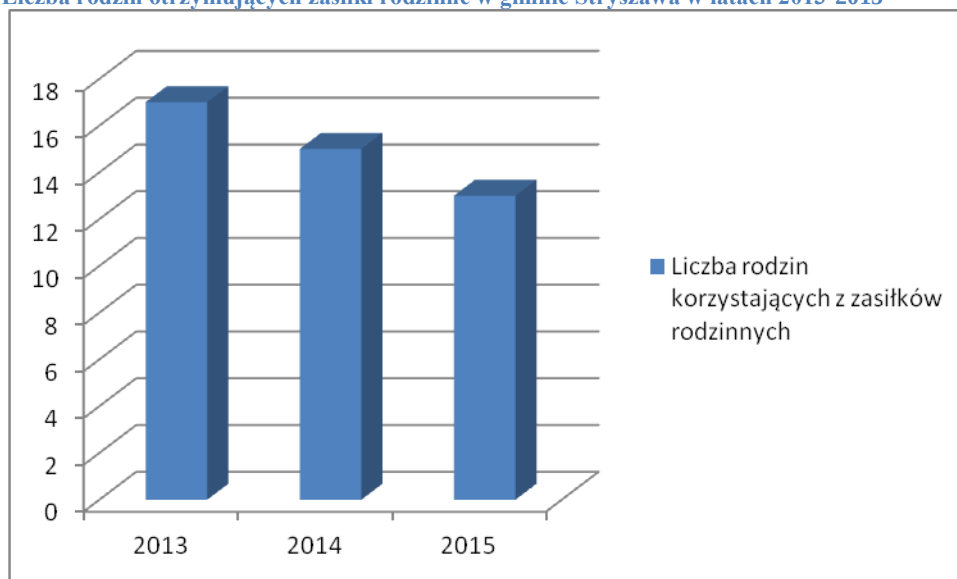
Wykres 6. Liczba rodzin otrzymujących wsparcie z pomocy społecznej w latach 2013-2015 w gminie Stryszawa

Źródło: na podstawie danych GOPS w Stryszawie

Liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych w gminie Stryszawa w ostatnich trzech latach zmalała o 24%.

Wykres 7. Liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne w gminie Stryszawa w latach 2013-2015

Źródło: na podstawie danych GOPS w Stryszawie

Zasiłek rodzinny w gminie Stryszawa w roku 2015 został wypłacony rodzicom 858 dzieci. W ostatnich latach spada liczba dzieci, na które rodzice w powiecie suskim otrzymują taki zasiłek. świadczy to o poprawie sytuacji materialnej rodzin zamieszkujących powiat.

Tabela 10. Zasiłki rodzinne wypłacane rodzicom w gminie Stryszawa w roku 2015

świadczenia opieki społecznej w okresie 01.01.2015-31.12.2015					Liczba osób w rodzinie	
	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	ogółem	w tym dzieci
Zasiłki rodzinne	820	8290	838919	442	1674	858
w tym na 1 i 2 dziecko	707	6975	711062	442	1674	858
w tym na 3 dziecko	97	989	97469	95	495	314
w tym na 4 i następne dziecko	31	326	30388	23	147	101

Źródło: na podstawie danych GOPS w Stryszawie

W roku 2014 zasiłki rodzinne zostały wypłacone rodzicom 924 dzieci.

Tabela 11. Zasiłki rodzinne wypłacane rodzicom w gminie Stryszawa w roku 2014

świadczenia opieki społecznej w okresie 01.01.2014-31.12.2014					Liczba osób w rodzinie	
	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	ogółem	w tym dzieci
Zasiłki rodzinne	869	8997	893851	459	1785	924
w tym na 1 i 2 dziecko	741	7581	759064	459	1785	924
w tym na 3 dziecko	99	1022	98243	100	525	337
w tym na 4 i następne dziecko	36	394	36544	28	176	120

Źródło: na podstawie danych GOPS w Stryszawie

W roku 2013 zasiłki rodzinne zostały wypłacone rodzicom 997 dzieci.

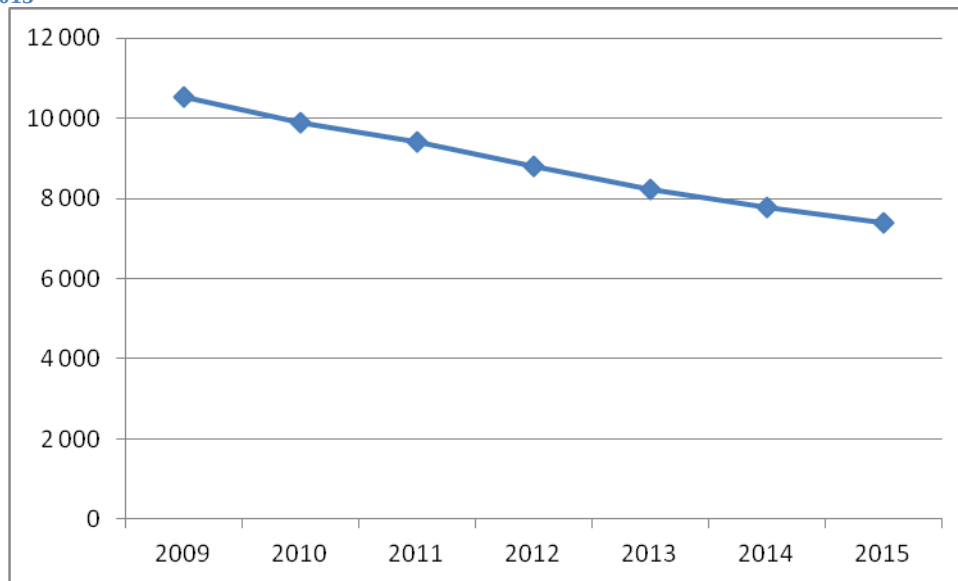
Tabela 12. Zasiłki rodzinne wypłacane rodzicom w gminie Stryszawa w roku 2013

świadczenia opieki społecznej w okresie 01.01.2013-31.12.2013					Liczba osób w rodzinie	
	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	ogółem	w tym dzieci
Zasiłki rodzinne	938	9732	965136	494	1911	997
w tym na 1 i 2 dziecko	810	8197	817787	494	1911	997
w tym na 3 dziecko	111	1114	108001	111	579	373
w tym na 4 i następne dziecko	39	421	39348	32	191	132

Źródło: na podstawie danych GOPS w Stryszawie

Dane GOPS w Stryszawie ukazują poprawę sytuacji na obszarze gminy. Zgodnie z danymi GUS, BDL w ciągu ostatnich 6 lat w okresie od roku 2009 do roku 2015 liczba dzieci do 17 roku życia, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny z roku na rok maleje. W 2014 roku wyniosła 684 osoby. W całym województwie zaś liczba ta to 196 946 osób.

Wykres 8. Liczba dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w powiecie suskim, lata 2009-2015

Źródło: na podstawie danych GUS, BDL

Pozostałe świadczenia z opieki społecznej przedstawiają poniższe tabele:

Tabela 13. Świadczenia opieki społecznej w gminie Stryszawa w roku 2015

świadczenia opieki społecznej w okresie 01.01.2015-31.12.2015					Liczba osób w rodzinie	
	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	ogółem	w tym dzieci
Dodatki do zasiłków rodzinnych w tym z tytułu:	722	4112	482584,4	400	1551	810
• urodzenia dziecka	56	55	55000	55	203	94
• opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	36	265	105120,4	35	139	70
• samotnego wychowania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania	0	0	0	0	0	0
• samotnego wychowania dziecka	45	382	67775	30	87	57
• w wysokości określonej w art. 12 ust. 3 i 4 ustawy	45	382	67775	30	87	57
• w kwocie zwiększonej na podst. Art. 12 ust. 5 ustawy	0	0	0	0	0	0
• kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	44	429	35580	41	160	83
• kształcenia i	10	55	3460	9	41	21

rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego do 5 roku życia						
• kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego powyżej 5 roku życia	36	374	31120	34	132	69
• rozpoczęcia roku szkolnego	533	500	50000	304	1245	678
• podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	176	1186	64399	133	535	297
• na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła	6	52	4800	5	19	10
• na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła	172	1134	59599	131	528	294
• wych. W rodzinie wielodzietnej	127	1295	105710	95	495	314
Zasiłki rodzinne z dodatkami	820	12402	1321503	442	1674	858
Zasiłki pielęgnacyjne	250	2783	425799	249	0	0
Świadczenia pielęgnacyjne	44	475	568000	44	146	69
Dodatek do świadczeń pielęgnacyjnych	0	0	0	0	0	0
Pomoc finansowa dla osób pobierających świadczenia alimentacyjne	1	1	200	1	2	1
Specjalny zasiłek opiekuńczy	21	154	78797,5	21	58	9
Zasiłek dla opiekuna	30	333	172796	29	93	25
Świadczenia opiekuńcze	293	3746	1245593	316	495	103
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	118	118	118000	118	431	198
Świadczenia rodzicielskie	0	0	0	0	0	0
Razem świadczenia rodzinne	1138	16266	2685096	775	2271	1022
Zaliczka alimentacyjna	0	0	0	0	0	0
Razem świadczenia	1138	16266	2685096	775	2271	1022

Źródło: na podstawie danych GOPS w Stryszawie

Tabela 14. Świadczenia opieki społecznej w gminie Stryszawa w roku 2014

świadczenia opieki społecznej w okresie 01.01.2014-31.12.2014					Liczba osób w rodzinie	
	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	ogółem	w tym dzieci
Dodatki do zasiłków rodzinnych w tym z tytułu:	766	4472	483410,6	402	1635	864
• urodzenia dziecka	40	40	40000	40	160	81
• opieki nad dzieckiem w	38	255	97920,6	37	144	70

okresie korzystania z urlopu wychowawczego						
• samotnego wychowania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania	0	0	0	0	0	0
• samotnego wychowania dziecka	38	411	71790	24	80	56
• w wysokości określonej w art. 12 ust. 3 i 4 ustawy	38	411	71790	24	80	56
• w kwocie zwiększonej na podst. Art. 12 ust. 5 ustawy	0	0	0	0	0	0
• kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	45	478	36360	44	177	94
• kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego do 5 roku życia	11	94	5640	12	41	19
• kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego powyżej 5 roku życia	39	384	30720	34	143	78
• rozpoczęcia roku szkolnego	599	562	56200	316	1402	763
• podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	194	1330	69460	142	586	329
• na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła	10	74	6660	8	31	17
• na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła	199	1256	62800	138	572	322
• wych. W rodzinie wielodzietnej	134	1396	111680	100	525	337
Zasiłki rodzinne z dodatkami	869	13469	1377262	459	1785	924
Zasiłki pielęgnacyjne	246	2731	417843	241		
Świadczenia pielęgnacyjne	39	443	327240	39	130	61
Dodatek do świadczeń pielęgnacyjnych	0	0	0	0	0	0
Pomoc finansowa dla osób pobierających świadczenia alimentacyjne	38	428	85600	38	128	61
Specjalny zasiłek opiekuńczy	9	68	35360	9	29	7
Zasiłek dla opiekuna	43	596	305639,2	43	124	28
Świadczenia opiekuńcze	291	4266	1171682	305	475	92
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	109	109	109000	108	407	195

Świadczenia rodzicielskie	0	0	0	0		
Razem świadczenia rodzinne	1183	17844	2657944	773	2336	1062
Zaliczka alimentacyjna	0	0	0	0	0	0
Razem świadczenia	1183	17844	2657944	773	2336	1062

Źródło: na podstawie danych GOPS w Stryczawie

Tabela 15. Świadczenia opieki społecznej w gminie Stryczawa w roku 2013

Świadczenia opieki społecznej w okresie 01.01.2013-31.12.2013					Liczba osób w rodzinie	
	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	ogółem	w tym dzieci
Dodatki do zasiłków rodzinnych w tym z tytułu:	819	4962	568263,8	434	1751	934
• urodzenia dziecka	47	47	47000	45	171	83
• opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	40	360	141533,8	40	153	74
• samotnego wychowania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania	0	0	0	0	0	0
• samotnego wychowania dziecka	47	483	84190	32	106	73
• w wysokości określonej w art. 12 ust. 3 i 4 ustawy	47	483	84190	32	106	73
• w kwocie zwiększonej na podst. Art. 12 ust. 5 ustawy	0	0	0	0	0	0
• kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	47	478	36580	43	189	105
• kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego do 5 roku życia	12	83	4980	10	43	21
• kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego powyżej 5 roku życia	41	395	31600	36	160	92
• rozpoczęcia roku szkolnego	631	604	60400	351	1497	816
• podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	213	1488	78400	152	636	364
• na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniami w miejscowości, w której znajduje się szkoła	13	100	9000	12	48	28
• na pokrycie wydatków związanych z dojazdem	216	1388	69400	145	610	350

do miejscowości, w której znajduje się szkoła						
• wych. W rodzinie wielodzietnej	147	1502	120160	111	579	373
Zasiłki rodzinne z dodatkami	938	14694	1533400	494	1911	997
Zasiłki pielęgnacyjne	259	2726	417078	252		
Świadczenia pielęgnacyjne	110	773	420148,3	100	278	66
Dodatek do świadczeń pielęgnacyjnych	33	198	19800	33	119	59
Pomoc finansowa dla osób pobierających świadczenia alimentacyjne	33	297	59400	33	119	59
Specjalny zasiłek opiekuńczy	6	26	13260	6	20	6
Zasiłek dla opiekuna	9	0	0	0	24	4
Świadczenia opiekuńcze	329	4020	929686,3	331	512	75
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	88	88	88000	85	317	151
Świadczenia rodzicielskie	0	0	0	0		
Razem świadczenia rodzinne	1264	18802	2551086	819	2454	1108
Zaliczka alimentacyjna	0	0	0	0	0	0
Razem świadczenia	1264	18802	2551086	819	2454	1108

Źródło: na podstawie danych GOPS w Stryszawie

Liczba świadczeń w omawianym okresie spadła o prawie 10%. Starania samorządu w zakresie poprawy sytuacji najuboższych, możliwości dofinansowania z funduszu pracy oraz poprawa sytuacji na rynku pracy przyczyniły się do poprawy wskaźników społeczno-gospodarczych obszaru gminy. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w ostatnich latach zrealizował i uczestniczył w realizacji projektów na rzecz poprawy sytuacji bytowej mieszkańców gminy Stryszawa.

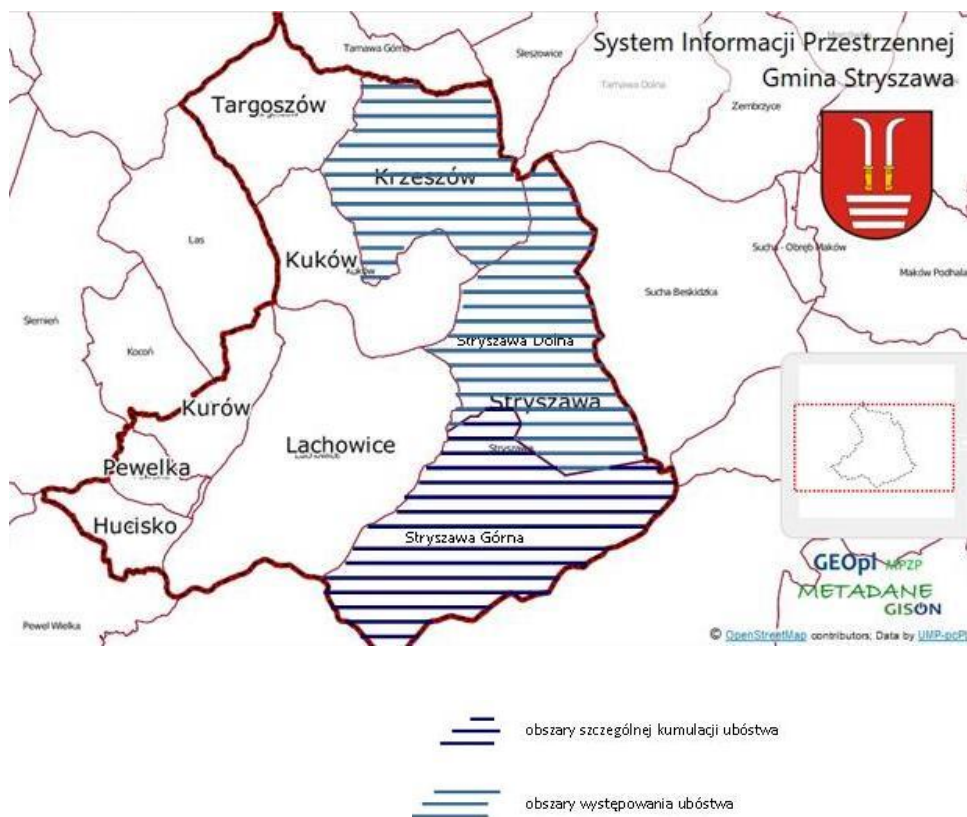
W gminie ze świadczeń korzysta 238 rodzin (659 osób), to 5,60% ludności gminy. Wskaźnik ten maleje z roku na rok. Wykonano analizę w poszczególnych jednostkach na potrzeby wyznaczenia obszarów występowania zjawiska ubóstwa, która wykazała występowanie zjawiska w Stryszawie Dolnej i w Krzeszowie, a obszar szczególnej kumulacji zjawiska ubóstwa dotyczy Stryszawy Górnej.

Tabela 16. Ubóstwo występowanie problemu w latach 2013-2015 w gminie Stryszawa w podziale na przyjęte jednostki referencyjne

Nazwa jednostki referencyjnej	Liczba mieszkańców	ubóstwo - zasiłki stałe			ubóstwo - zasiłki okresowe			ubóstwo - zasiłki celowe			ubóstwo - dożywianie			Wskaźnik występowania na 100 rodzin w jednostce (średnia z lat) razem
		2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	
		/Liczba rodzin/												
Stryszawa Górna	2752	13	15	16	10	12	7	56	61	64	37	40	29	4,36
Stryszawa Dolna	2630	10	8	6	14	13	7	47	49	59	35	36	28	3,95
Lachowice	2078	12	11	9	7	5	5	45	29	30	28	28	5	3,43
Krzeszów	1631	7	7	6	6	8	7	36	32	36	13	14	14	3,80
Kuków	1362	3	5	6	2	5	3	22	19	23	7	14	13	2,99
Targoszów	232	0	0	0	2	1	0	3	3	5	0	1	1	2,30
Kurów	576	6	3	4	1	3	2	14	12	11	0	0	0	3,24
Hucisko	306	1	1	2	1	1	3	6	7	6	0	0	0	3,05
Pewelka	298	5	5	5	2	0	2	4	5	5	0	0	0	3,69
Gmina Stryszawa	11865	57	55	54	45	48	36	233	217	239	120	133	90	3,73

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Stryszawie, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stryszawie

Rysunek 4. Mapa - ubóstwo – występowanie problemu w jednostkach referencyjnych w gminie Stryżawa

Legenda:

średnia dla gminy /liczba rodzin otrzymujących świadczenia na 100 rodzin na obszarze/	3,73	
obszary występowania ubóstwa	> 3,73 < 4,05	Krzeszów, Stryżawa Dolna
obszary szczególnej kumulacji ubóstwa	>4,05	Stryżawa Górna

Źródło: opracowanie Urzędu Gminy w Stryżawie

Niepełnosprawność

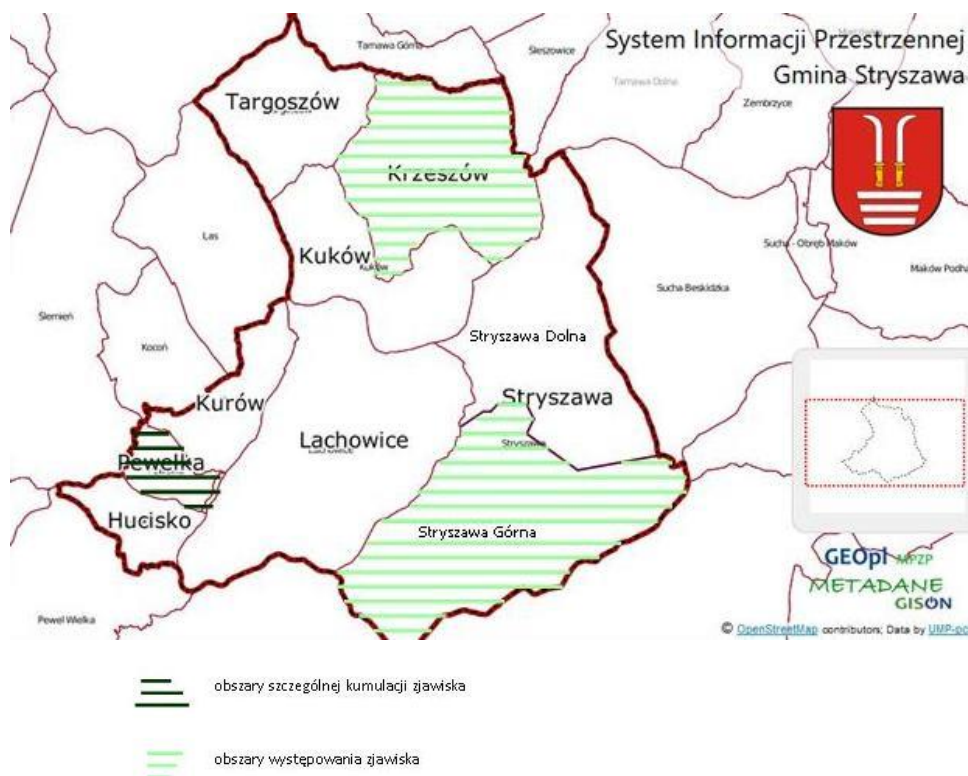
Zasiłki z tytułu niepełnosprawności są wypłacane w gminie jako zasiłki stałe, celowe, okresowe oraz jako dożywianie. Wskaźnik liczby rodzin korzystających ze świadczenia na 100 rodzin w danej jednostce referencyjnej przyjętej do badań wykazał kumulację zjawiska w Pewelce. Natomiast wyższą wartość wskaźnika niż średnia dla gminy obserwuje się w Stryszawie Górnej, Krzeszowie i Kurowie. Poniżej zaprezentowano obliczenia wskaźnika:

Tabela 17. Występowanie niepełnosprawności w gminie Stryszawa w podziale na jednostki referencyjne

Nazwa jednostki referencyjnej	Liczba mieszkańców	niepełnosprawność - zasiłki stałe			niepełnosprawność - zasiłki okresowe			niepełnosprawność - zasiłki celowe			niepełnosprawność - dożywianie			Wskaźnik dla wszystkich lat razem
Stryszawa														
Górna	2752	13	15	16	3	2	1	25	20	24	17	6	10	5,52
Stryszawa Dolna	2630	10	8	6	4	2	6	10	17	23	15	6	5	4,26
Lachowice	2078	12	11	9	1	1	0	20	17	18	0	2	1	4,43
Krzeszów	1631	7	7	6	1	1	1	17	18	17	6	5	5	5,58
Kuków	1362	3	5	6	0	0	1	7	6	9	2	1	2	3,08
Targoszów	232	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	1,29
Kurów	576	6	3	4	1	0	0	4	6	7	0	0	0	5,38
Hucisko	306	1	1	2	0	0	0	2	3	5	0	0	0	4,58
Pewelka	298	5	5	5	1	0	0	2	3	3	0	0	0	8,05
Gmina Stryszawa	11865	57	55	54	11	6	9	88	91	107	40	20	23	4,73

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Stryszawie

Rysunek 5. Mapa gminy Stryszawa w podziale na jednostki referencyjne - zasilki z tytułu niepełnosprawności

Legenda do mapy:

średnia dla gminy	4,73	
obszary występowania kryterium	> 4,73 < 6,39	Kurów, Krzeszów, Stryszawa Górna
obszary szczególnej kumulacji występowania kryterium	> 6,39	Pewelka

Źródło: Opracowanie własne Urzędu Gminy w Stryszawie

Zjawisko ubóstwa implikowane jest bezrobociem, niskim poziomem edukacji, niskim poziomem zdrowotności. Niedostatek rodzin zamieszkujących poszczególne jednostki w gminie wymaga szerszego spojrzenia na ich sytuację życiową. Wiele lat życia w trudnych warunkach, długotrwałe bezrobocie i brak chęci do zmiany powoduje, że pogarsza się sytuacja mieszkańców dotkniętych ubóstwem. Rodziny, które borykają się z problemem krótko często nie chcą nawet korzystać ze wsparcia oferowanego przez opiekę społeczną, a jeśli już się na to zdecydują, starają się szybko wyjść z kryzysu. Dane dotyczące liczby osób korzystających ze wsparcia społecznego w gminie

obrazują sytuację rodzin, gdzie od pokoleń występuje problem biedy, uzależnień, niepełnosprawności czy też bezrobocia.

Mieszkańcy, którzy otrzymują pomoc społeczną w zakresie ubóstwa często są również odbiorcami innych świadczeń. Bez rewitalizacji społecznej na obszarze z kierunkowaniem mieszkańców w celu propagowania postaw prosiędbiorczych i wprowadzania zmian w najbliższym otoczeniu, tereny te objęte występowaniem zjawiska będą jeszcze przez długie lata.

Skala potrzeb mieszkańców Stryszawy w tym zakresie to 3050 mieszkańców obszarów o szczególnej kumulacji zjawiska i 4837 mieszkańców obszarów, których zjawisko dotyczy. Działania rewitalizacyjne powinny preferować mieszkańców tych obszarów w dostępie do projektów z zakresu aktywizacji społecznej i wsparcia społecznego. Na omawianych obszarach zgodnie z danymi gminy zamieszkuje 6658 osób w wieku produkcyjnym. Działalność opieki społecznej w Stryszawie czy też organizacji pozarządowych działających na rzecz poprawy jakości życia w gminie powinna odpowiadać skali potrzeb tej grupy wiekowej.

II.3.3. Bezrobocie

Na koniec 2015 roku stopa bezrobocia dla całego kraju wyniosła 9,8%. W tym samym czasie w woj. małopolskim analogiczny wskaźnik osiągnął poziom 8,4%, a w powiecie suskim 8,2%. Stopa bezrobocia w powiecie suskim w omawianym okresie z reguły przewyższała stopę bezrobocia dla województwa. Oznacza to, że proporcjonalnie - problem bezrobocia dotyka zdecydowanie większego odsetka ludności mieszkającej w powiecie niż w większych jednostkach terytorialnych.

Tabela 18. Stopa bezrobocia w województwie małopolskim i powiecie suskim w latach 2009-2015

rok	Województwo małopolskie	Powiat suski
2009	9,7	9,8
2010	10,4	10,4
2011	10,5	10,3
2012	11,4	12,2
2013	11,5	12,6
2014	9,7	10,0
2015	8,4	8,2

Źródło: na podstawie danych GUS, BDL

Zgodnie z danymi banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego w 2015 roku bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Stryszawa było o 148 osób mniej niż w roku 2009. Poprawa sytuacji na rynku pracy dotyczy zarówno kobiet (mniej bezrobotnych o 27,6%) jak i mężczyzn (mniej bezrobotnych o 35,27%). Poprawa na rynku pracy ma zapewne swoje źródła w uruchomionych programach dla bezrobotnych w wyniku dofinansowania UE w latach 2007-2013. Zgodnie z danymi GUS, sytuacja na rynku pracy w gminie w latach 2009 – 2010 i w latach 2011-2012 pogarszała się, a w latach 2013-2015 uległa poprawie.

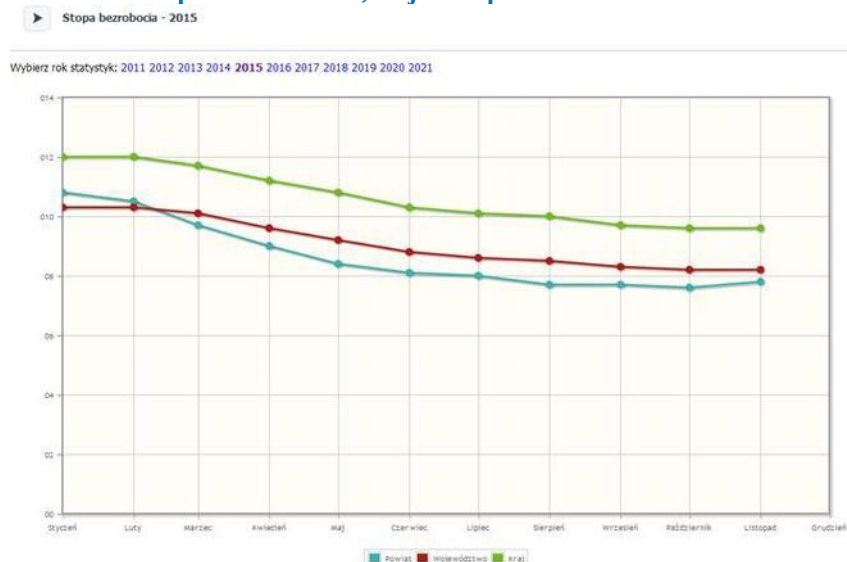
Tabela 19. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Stryszawa w latach 2009-2015

	ogółem	mężczyźni	kobiety
2009	474	224	250
2010	476	202	274
2011	435	198	237
2012	521	242	279
2013	474	230	244
2014	401	208	193
2015	326	145	181

Źródło: na podstawie danych GUS, BDL

Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Suchej Beskidzkiej w grudniu w 2015 roku w powiecie było 2 601 osób zarejestrowanych jako bezrobotne, w tym 397 osób z prawem do zasiłku. Wśród osób długotrwale bezrobotnych (ogółem 1 172 osób) najliczniejszą grupę stanowiły kobiety do 30 roku życia. Świadczy to o trudnej sytuacji kobiet na rynku pracy w powiecie.

Wykres 9. Stopa bezrobocia w powiecie suskim, woj. małopolskim i w Polsce w roku 2015

Źródło: <http://pupsuchabeskidzka.pl/statystyki/stopa-bezrobocia/rok/2015>

Zjawisko długotrwałego bezrobocia jest nierozdzielnie związane z niskim poziomem życia mieszkańców. Niskie dochody rodzin, co za tym idzie, konflikty w tych rodzinach i w rezultacie ich rozbitcie dają obraz skutków długotrwałego bezrobocia. Kolejne pokolenia w tak funkcjonujących rodzinach dotknięte są często tymi samymi problemami. Zła jakość życia rodzin przekłada się na kolejne pokolenia.

Rozprzestrzenianie się dysfunkcji społecznych, rozpad rodziny jako podstawowej komórki społeczeństwa, obniżenie poziomu zdrowotności mieszkańców to często rezultaty sytuacji długotrwałego bezrobocia. Świadczenia pieniężne przewidziane prawem dla takich rodzin nie rozwiązują problemu.

Bezrobocie często wiąże się ze zjawiskiem ubóstwa i niskiego poziomu edukacji. Obszary, na których występują te problemy nakładają się na siebie. Stąd potrzeba kompleksowych działań w dziedzinie podnoszenia świadomości mieszkańców, wspierania przedsiębiorczości, a także działań mających na celu poprawę samooceny mieszkańców i wzbudzanie ambicji zdobywania wykształcenia.

Przeanalizowano liczbę osób bezrobotnych zarejestrowanych i osób długotrwale bezrobotnych w poszczególnych miejscowościach zgodnie z danymi PUP w Suchej beskidzkiej za lata 2013-2015:

Tabela 20. Bezrobocie na obszarze gminy Stryszawa – udział osób bezrobotnych zarejestrowanych

Miejscowość	liczba bezrobotnych ogółem			Liczba osób w wieku produkcyjnym			razem liczba osób bezrobotnych w latach 2013-2015	Wskaźnik liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych na każde 100 osób w jednostce
	2013	2014	2015	2013	2014	2015		
Stryszawa Dolna i Stryszawa Górna	209	193	148	3491	3495	3496	550	5,25
Lachowice	85	70	66	1342	1336	1343	221	5,50
Kurów	24	20	11	372	366	361	55	5,00
Hucisko	15	11	10	197	192	191	36	6,21
Krzeszów	64	53	42	1090	1088	1074	159	4,89
Kuków	51	41	29	889	894	890	121	4,53
Targoszów	10	5	7	154	156	157	22	4,71
Pewelka	16	8	13	199	197	193	37	6,28
	474	401	326	7734	7724	7705	1201	5,18

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Suchej Beskidzkiej

Obszar występowania zjawiska bezrobocia na terenie gminy Stryszawa to jednostki: Stryszawa Dolna i Stryszawa Górna, Lachowice. Obszar szczególnej kumulacji zjawiska bezrobocia to obszar miejscowości: Pewelka, Hucisko.

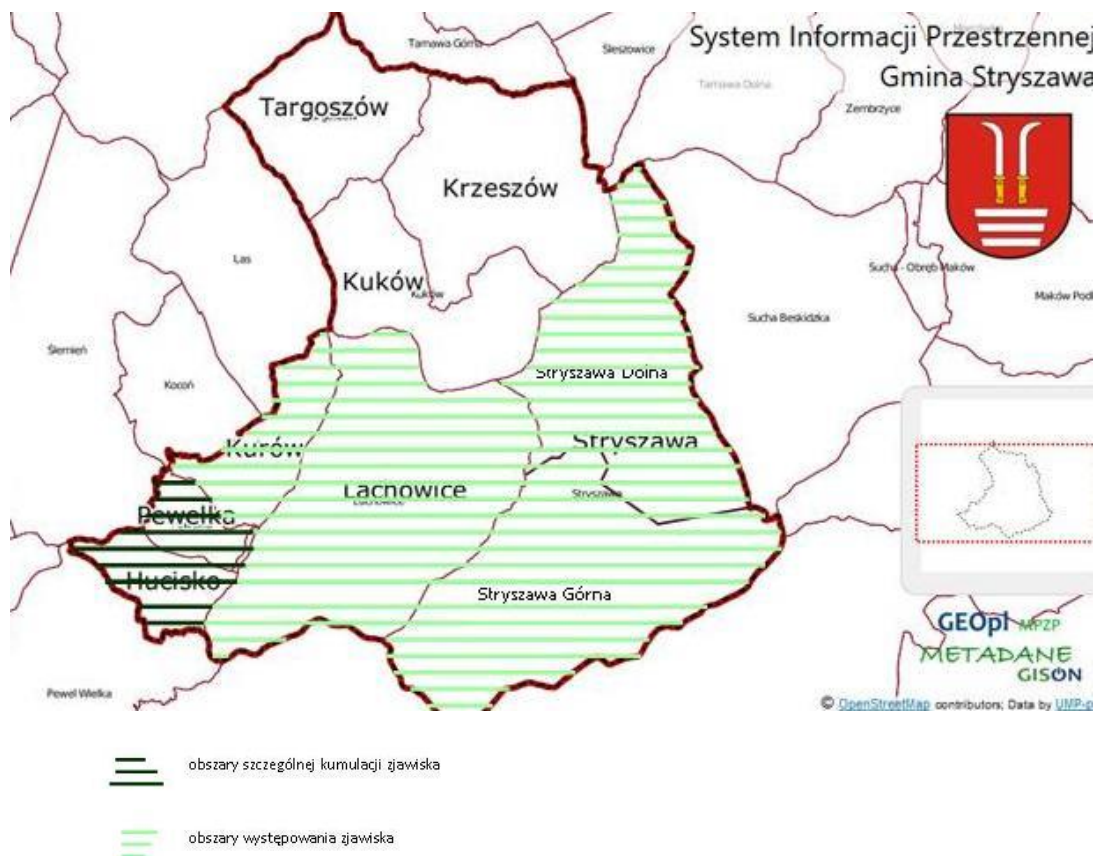
Tabela 21. Bezrobocie na obszarze gminy Stryszawa – udział liczby osób długotrwale bezrobotnych

Miejscowość	liczba bezrobotnych ogółem			Liczba osób w wieku			Średnia liczba osób długotrwale bezrobotnych w latach 2013 - 2015	Wskaźnik występowania długotrwałego bezrobocia /średnia liczba osób długotrwale bezrobotnych na każde 100 osób w jednostce, średnia z lata 2013 - 2015
	2013	2014	2015	2013	2014	2015		
Stryszawa Dolna i Stryszawa Górna	87	84	74	3491	3495	3496	245	7,01
Lachowice	41	38	42	1342	1336	1343	121	9,01
Kurów	12	14	7	372	366	361	33	8,96
Hucisko	8	6	5	197	192	191	19	9,69
Krzeszów	30	19	13	1090	1088	1074	62	5,71
Kuków	19	13	11	889	894	890	43	4,82
Targoszów	3	1	2	154	156	157	6	3,82
Pewelka	10	6	6	199	197	193	22	11,02
Razem	210	181	160	7734	7724	7705	551	7,13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Suchej Beskidzkiej

Obszar występowania zjawiska długotrwałego bezrobocia na terenie gminy Stryszawa to jednostki: Lachowice, Kurów. Obszar szczególnej kumulacji zjawiska bezrobocia to obszar miejscowości: Pewelka, Hucisko.

Rysunek 6. Mapa występowania wysokiego poziomu bezrobocia na terenie gminy Stryszawa

Legenda do mapy:

obszary występowania zjawiska	Stryszawa Dolna i Stryszawa Górna, Lachowice, Kurów
obszary szczególnej kumulacji zjawiska	Pewelka, Hucisko

Źródło: opracowanie własne Urzędu Gminy w Stryszawie

II.3.4. Przestępczość

Kwestiami bezpieczeństwa publicznego w Stryszawie zajmują się następujące jednostki, które zapewniają mieszkańcom ochronę zdrowia, mienia i życia:

- Komenda Powiatowa Policji w Suchej Beskidzkiej,
- Sąd Rejonowy w Suchej Beskidzkiej,
- Komenda Powiatowa Straży Pożarnej w Suchej Beskidzkiej.

Z danych Komendy Powiatowej Policji w Suchej Beskidzkiej wynika, że w okresie ostatnich dwóch lat znacząco (tendencja wzrostowa 123%) wzrosła przestępczość na obszarze gminy Stryszawa. System stosowany w Komendzie do zapisu danych nie wyróżnia liczby przestępstw dla poszczególnych miejscowości gminy Stryszawa.

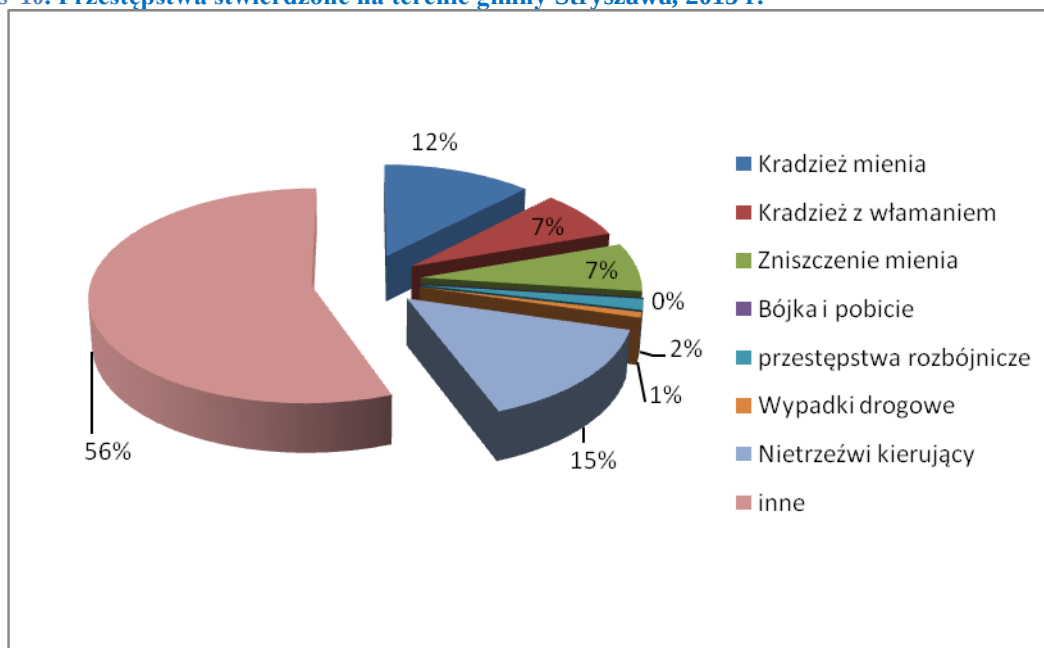
W roku 2014 odnotowano 99 przestępstw, a w roku 2015 było ich 122.

Tabela 22. Analiza przestępczości w gminie Stryszawa, 2014-2015 r.

Stryszawa	2014	2015
Kradzież mienia	7	15
Kradzież z włamaniem	3	9
Zniszczenie mienia	4	9
Bójka i pobicie	0	0
przestępstwa rozbójnicze	0	2
Wypadki drogowe	1	1
Nietrzeźwi kierujący	24	18
inne	60	68
Ogółem	99	122
Dynamika (%)	123	

Źródło: Dane Komendy KSIP.

Wykres 10. Przestępstwa stwierdzone na terenie gminy Stryszawa, 2015 r.

Źródło: na podstawie danych KSIP.

Dynamika wzrostu liczby przestępstw na obszarze całej gminy powoduje, że skala potrzeb w zakresie poprawy bezpieczeństwa na obszarze jest bardzo duża. Przeanalizowano liczbę stwierdzonych przestępstw na obszarze w poszczególnych latach w podziale na jednostki referencyjne:

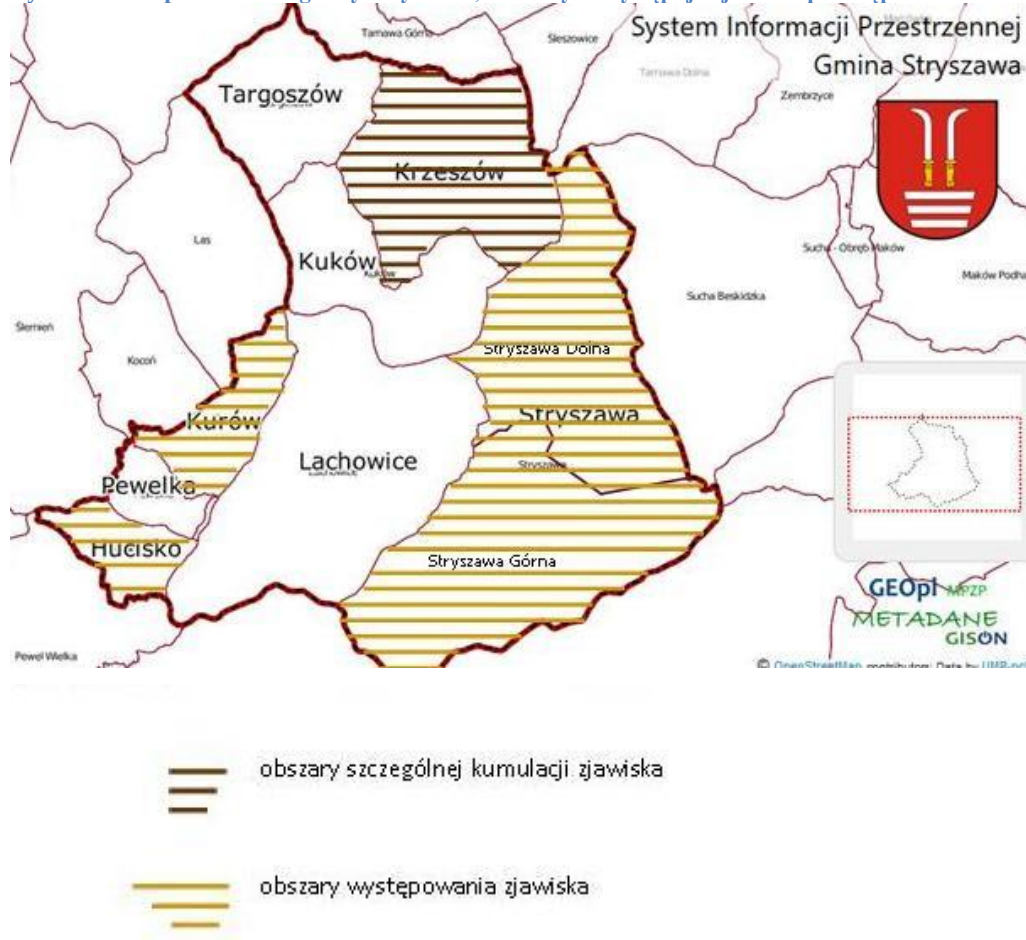
Tabela 23. Występowanie przestępstw w jednostkach referencyjnych w gminie Stryszawa w latach 2013 – 2015

Miejscowość	2013	2014	2015	Razem w latach	Średnia liczba przestępstw rocznie
Stryszawa	13	4	10	27	9
Lachowice	1	9	2	12	4
Kurów	30	2	1	33	11
Hucisko	20	5	3	28	9
Krzeszów	17	0	3	20	7
Kuków	3	2	6	11	4
Targoszów	4	1	1	6	2
Pewelka	2	0	0	2	1
Razem	90	23	26	139	6

Źródło: na podstawie danych KPP Sucha Beskidzka

Do obszaru zdegradowanego rekomendować należy Stryszawę Dolną i Stryszawę Górną oraz Kurów, Hucisko i Krzeszów. W tych jednostkach, zgodnie z powyższymi danymi występuje więcej przestępstw średniorocznie niż dla gminy również w ujęciu średniorocznym.

Rysunek 7. Mapa obszarów gminy Stryszawa, na których występuje zjawisko przestępczości

Legenda do mapy:

średnia dla gminy	6	
obszary występowania przestępczości	<8>6	Krzeszów
obszary szczególnej kumulacji przestępczości	>8	Stryszawa Dolna i Stryszawa Górna, Kurów, Hucisko

Źródło: opracowanie Urzędu Gminy w Stryszawie

Wysoki poziom przestępczości jest jednym z głównych kryteriów wskazania obszarów rewitalizacji w gminach i miastach. W celu określenia takich obszarów problemowych należy wziąć pod uwagę dane z jednostek zajmujących się zapewnieniem bezpieczeństwa w oraz dane dotyczące intensywności korzystania ze świadczeń społecznych.

Z badań wynika, że poczucie zagrożenia bezpieczeństwa publicznego jest wysokie ze względu na duży wzrost liczby przestępstw na obszarze.

Wśród przestępstw na terenie gminy najbardziej wzrosła liczba przestępstw o charakterze: kradzież z włamaniem (o 200%) i kradzież mienia (o 114%) oraz zniszczenie mienia (o 125%). Zmalała liczba nietrzeźwych kierujących (o 25%), co jest zapewne wynikiem szerokich działań wielu instytucji i organizacji na rzecz uświadamiania kierowców i przeciwdziałania występowaniu takich przestępstw prowadzonego przez państwo poprzez zwiększenie stawek mandatów czy też zwiększenie liczby kontroli drogowych.

DO porównania jednostek referencyjnych przyjęto pozyskane dane z Komendy Powiatowej Policji w Suchoj Beskidzkiej. Nie wszystkie kategorie przestępstw w systemie KPP są dostępne w ujęciu dla miejscowości. Ponadto wskaźnik występowania przestępstw na obszarze dla jednostek: Stryszawa Dolna i Stryszawa Górna należy uznać taki sam ze względu na brak możliwości wydzielenia wartości wskaźnika w KPP.

Wśród diagnozowanych potrzeb jest monitoring gminny i oświetlenie ulic. Mieszkańcy podczas warsztatów rewitalizacyjnych zwracali uwagę na niskie poczucie bezpieczeństwa spowodowane brakiem oświetlenia czy też wzmożonym ruchem kołowym dotyczącym drogi wojewódzkiej przebiegającej m. in. przez Stryszawę Dolną.

II.3.5. Poziom edukacji i kapitału społecznego

Na terenie gminy Stryszawa funkcjonuje 5 szkół podstawowych podlegających pod Urząd Gminy w Stryszawie w miejscowościach: Lachowice, Krzeszów, Kuków i Stryszawa (dwie szkoły). Ponadto w gminie działają dwie publiczne szkoły podstawowe prowadzone przez Stowarzyszenie Przyjaciół Szkół Katolickich w Częstochowie.

Na terenie gminy funkcjonują 3 gimnazja: w Stryszawie, w Lachowicach i w Krzeszowie. W tych samych miejscowościach działają także przedszkola dla najmłodszych mieszkańców gminy.

Na terenie gminy nie ma szkół średnich ani wyższych.

Na potrzeby analizy porównano średni wynik sprawdzianu po szkole podstawowej. Wyników gimnazjalnych nie porównywano dla potrzeb rewitalizacji. Niemożliwe jest tu przypisanie wartości wyników egzaminów do poszczególnych jednostek.

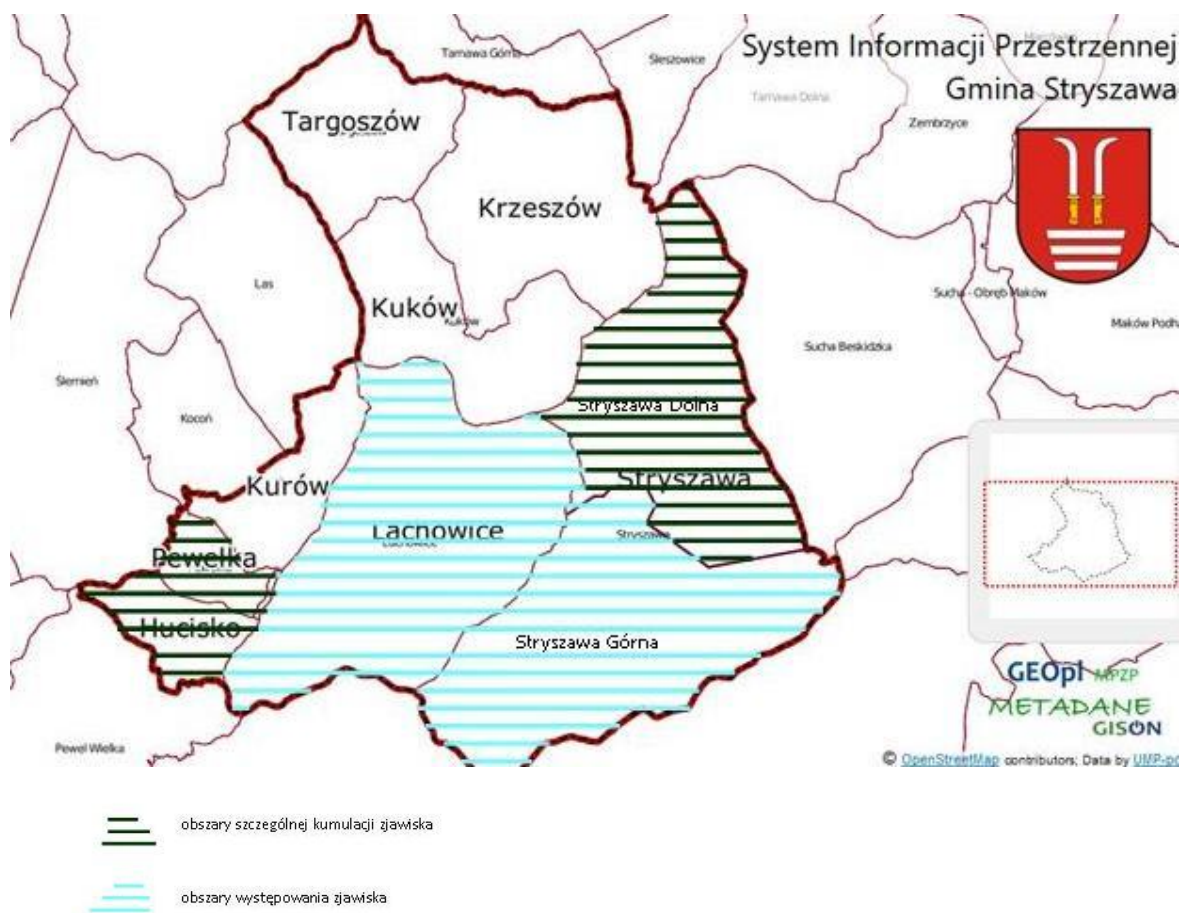
Tabela 24. Niski poziom edukacji w gminie zgodnie z wynikami egzaminów w szkołach podstawowych

Jednostki, z których uczniowie uczęszczają do szkół	Szkoły podstawowe w gminie	2013	2012	2011	2010	2009	Średni wynik z lat
		[%]					
Stryszawa Górna	Szkoła Podstawowa Nr 3 w Stryszawie, Stryszawa 496,	22,24	19	28,5	26,89	23,74	24,07
Stryszawa Dolna	Szkoła Podstawowa Nr 2 w Stryszawie, Stryszawa 278b,	23,21	22,13	25,47	23,33	22,09	23,25
Lachowice	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Lachowicach - Szkoła Podstawowa w Lachowicach, Lachowice 392	22,09	20,33	26,57	27,47	25,18	24,33
Krzeszów	Zespół Szkół Samorządowych - Szkoła Podstawowa im. Franciszka Nowickiego w Krzeszowie, Krzeszów 216	27,33	22,46	29,73	24,88	22,31	25,34
Kuków, Targoszów	Szkoła Podstawowa im. Jana Kasprowicza w Kukowie, Kuków 52	29,4	24,33	27,76	23,83	24,85	26,03
Kurów	Publiczna Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich w Kurowie, Kurów 101a	19,25	24,5	30,42	23,88	26,86	24,98
Hucisko, Pewelka	Publiczna Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich w Hucisku-Pewelce, Pewelka 63	23,25	18,86	24,8	25	23,56	23,09
Średnia dla obszaru gminy Stryszawa		23,82	21,66	27,61	25,04	24,08	24,44

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Stryszawie

Gorsze wyniki niż średnia dla gminy zdiagnozowano w jednostkach: Hucisko, Pewelka, Lachowice, Stryszawa Górna i Stryszawa Dolna.

Rysunek 8. Mapa obszarów występowania wskaźnika niskiego poziomu edukacji w gminie w latach 2010-2015

Legenda do mapy:

średnia dla gminy	24,44	
obszary występowania niskiego poziomu edukacji	<24,44>23,77	Lachowice, Stryżawa Górna
obszary szczególnej kumulacji niskiego poziomu edukacji	<23,77	Hucisko, Pewelka, Stryżawa Dolna

Źródło: opracowanie Urzędu Gminy w Stryżawie

Aktywność organizacji pozarządowych

Na obszarze gminy Stryżawa działają organizacje pozarządowe. Siedziby tych organizacji znajdują się również w Stryżawie. Cele statutowe tych jednostek dotyczą poprawy jakości życia na obszarze, działaniu na rzecz atrakcyjności obszaru gminy i rozwoju turystyki. Najwięcej organizacji ma siedzibę na terenie miejscowości Stryżawa. Jednakże obszar działalności dotyczy całej gminy. Poniżej

wymienia się niektóre organizacje wraz z podaniem daty rejestracji w Krajowym Rejestrze Sądowym i adresem siedziby³.

Kółko Rolnicze w Stryszawie

KRS 0000004265

od 2001

Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Mikroregionu Magurka

KRS 0000193088

2004

Stryszawa 667

Babiogórskie Stowarzyszenie Zielona Linia

KRS 0000209575

od 2004

Stryszawa 263

www.zielonalinia.org.pl

Kółko Rolnicze w Stryszawie

KRS 0000004265

od 2001

Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich Siedlisko Stryszawa Górna

KRS 0000509585

Stryszawa 736A

od 2014

Ludowy Klub Sportowy Jałowiec w Stryszawie

Stryszawa 278B

od 2006

Uczniowski Klub Sportowy Bieganie.pl

Stryszawa 400A

od 2008

Skala potrzeb związanych z rozwojem kapitału społecznego obszaru dotyczy nie tylko wzmocnienia pozycji organizacji pozarządowych, ale też umożliwienia realizacji inicjatyw oddolnych liderom społeczności lokalnych w gminie. Brak jednostki centralnej i obszaru wspólnych działań organizacji, instytucji i mieszkańców motywuje gminę do działań rewitalizacyjnych.

³ www.krs.online.pl

II.3.5. Kultura i życie publiczne w gminie

Atrakcją kulturalną gminy jest Święto Zabawki Ludowej organizowane w związku z długoletnią tradycją wyrobu zabawek drewnianych przez górali żywieckich. Dzięki tej tradycji utrzymywana jest tożsamość regionalna. Gmina organizuje konkurs na zabawkę ludową oraz imprezy towarzyszące jak na przykład kiermasz rękodzieła ludowego. Kalendarz roczny imprez gminnych obfituje w wydarzenia promujące obszar.

Tabela 25. Kalendarz imprez kulturalnych, rekreacyjno-sportowych w gminie Stryszawa na rok 2016

Termin⁴ (kwartał w roku: I II III IV)	Miejsce	Impreza	Główny organizator
I	Stryszawa	Orszak Trzech Króli	Szkoła Podstawowa nr 2 w Stryszawie
	Lachowice	XVI Gminny Przegląd Kolęd i Pastoralek „Hej kolęda, kolęda...”	GOK Stryszawa
	Hucisko-Pewelka	V Spotkanie Noworoczne KGW Gminy Stryszawa	GOK Stryszawa KGW Hucisko-Pewelka
	Stryszawa	Koncert Noworoczny 2016	Orkiestra Dęta Gminy Stryszawa, GOK Stryszawa
	Stryszawa	Organizacja ferii zimowych	GOK Stryszawa
	Stryszawa	Koncert i Kolęd Pastoralek	GOK Stryszawa
	Stryszawa	Turniej szachowy o Puchar Wójta Gminy Stryszawa	GOK Stryszawa
	Stryszawa	Gminny Konkurs Recytatorski	GOK Stryszawa
	Stryszawa	Konkurs plastyczny „ Ozdoby wielkanocnego stołu – pisanki”	GOK Stryszawa
II	Lachowice	X Festiwal Ekologiczny	GOK Stryszawa
	Stryszawa	Powiatowy Przegląd Orkiestr Dętych OSP	GOK Stryszawa PSP Sucha Besk.
	Krzeszów	VIII Beskidzki Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej	GOK Stryszawa
	Stryszawa		
	Lachowice		
	Lachowice	Gminny Dzień Patriotyzmu	UG Stryszawa
	Stryszawa	Jubileuszowe XX Święto Zabawki Ludowej	GOK Stryszawa
	Krzeszów	XV Powiatowy Rajd Młodzieży	ZSS w Krzeszowie,

⁴ Kalendarz imprez jest ruchomy i dostosowywany rokrocznie

		Gimnazjalnej na Leskowiec	Parafia w Krzeszowie
III	Stryżawa	Rajd Rowerowy-Mazovia MTB Marathon	UG Stryżawa
	Stryżawa	Jarmark Twórczości Regionalnej	GOK Stryżawa
	Lachowice	Dni Lachowic - Podbabiogórski Rajd Rowerowy	Sołectwo Lachowice
	Stryżawa	Zbójowanie pod Jałowcem	GOK Stryżawa Stowarzyszenie KGW Stryżawa Górna
	Kurów	Kurowskie Warzenie Bigosu	GOK Stryżawa
	Kuków	Mistrzostwa w sporcie pożarniczym MDP	OSP Kuków
	Kuków	Dożynki Gminne 2016	GOK Stryżawa, UG Stryżawa Sołectwo Kuków
	Krzeszów	Pożegnanie Lata	GOK Stryżawa, Sołectwo Krzeszów
	Stryżawa	XIII Rajd Szlakiem Kardynała Stefana Wyszyńskiego	GOK Stryżawa
	Stryżawa	X Konkurs Fotograficzny „Gmina Stryżawa w obiektywie”	GOK Stryżawa
IV	Sucha Beskidzka	XV Powiatowe Dyktando Ortograficzne	GOK Stryżawa
	Bystra	XV Ogólnopolski Konkurs Rzeźbiarski „Św. Marcin w sztuce Ludowej”	GOK Stryżawa
	Krzeszów	IX Powiatowy Konkurs wiedzy o Janie Pawle II	ZSS Krzeszów
	Stryżawa, Kuków	Uroczystości z okazji Święta Niepodległości	UG Stryżawa
	Lachowice	XVI Powiatowy Konkurs Potraw Regionalnych „O Złotą Warzechę”	GOK Stryżawa
	Stryżawa	Konkurs plastyczny „Kartka mikołajowo – świąteczna”	GOK Stryżawa
	Stryżawa	Gminny etap konkursu „Babiogórska szopka regionalna ”	GOK Stryżawa

Źródło: <http://stryzawa.pl/pl/article/316>

Działalnością kulturalną oraz społeczną zajmuje się Gminny Ośrodek Kultury w Stryżawie. To komunalna instytucja kultury powołana Uchwałą Rady Gminy w Stryżawie. Siedziba ośrodka znajduje się w zabytkowym dworze Beskidzkiego Centrum Zabawki Drewnianej.

Podstawowym celem Gminnego Ośrodka Kultury jest pozyskiwanie i przygotowanie społeczeństwa do aktywnego uczestnika w kulturze oraz współtworzenie wartości kulturalnych. Placówka realizuje zadania w dziedzinie upowszechniania kultury, wychowania, edukacji i oświaty kulturalnej oraz w zakresie tworzenia i ochrony dóbr kultury.

Do podstawowych zadań Gminnego Ośrodka Kultury należy:

- edukacja, kultura i wychowanie przez sztukę,
- gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie, ochrona i udostępnianie dóbr kultury,

- tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego
- tworzenie warunków dla rozwoju folkloru, a także rękodzieła ludowego i artystycznego,
- rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspakajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych.

Efektom działalności ośrodka są organizowane konkursy i festiwale o charakterze gminnym, powiatowym oraz ogólnopolskim, prowadzenie edukacji folklorystycznej dla dzieci, młodzieży i turystów w ramach Warsztatów Twórczych, prowadzenie świetlicy dla dzieci i młodzieży, realizacja projektów i inicjatyw społecznych związanych z szeroko pojętą kulturą, regionalizmem, promocją i turystyką, organizacja imprez plenerowych o charakterze folklorystycznym oraz rekreacyjno - rozrywkowym.

Działalnością kulturalną zajmuje się w gminie Gminna Biblioteka Publiczna. GBP posiada salę multimedialną z 7 stanowiskami komputerowymi służącą jako czytelnia. W placówce można korzystać ze zbiorów multimedialnych.

Na terenie gminy działa Centrum Kształcenia na Odległość na Wsiach z siedzibą w Kukowie oraz Centrum Edukacyjno - Oświatowe przy remizie OSP w Stryszawie.

Zaangażowane w działalność kulturalną są również organizacje pozarządowe z terenu gminy, w tym jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych zlokalizowane w miejscowościach: w Stryszawie, Lachowicach, Krzeszowie, Kukowie, Targoszowie, Hucisku i Kurowie), z których cztery (Stryszawa, Krzeszów, Kuków, Kurów) włączone zostały do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

Wskaźniki przyjęte do wyznaczenia obszarów i skali potrzeb na obszarach w zakresie uczestnictwa w kulturze i życiu publicznym dotyczyły:

- wyników frekwencji w wyborach prezydenckich i do sejmu i senatu w 2015 roku w gminie
- liczby wniosków w ramach ostatnich konsultacji społecznych w 2012 roku w sprawie studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego.

Tabela 26. Wyniki frekwencji w wyborach prezydenckich w 2015 roku w gminie Stryszawa w podziale na jednostki referencyjne

Nazwa jednostki referencyjnej	liczba mieszkańców uprawnionych do głosowania	Liczba głosujących	Wskaźnik frekwencji
Stryszawa Górna	2180	1333	61,15%
Stryszawa Dolna	2089	1268	60,70%
Lachowice	1671	981	58,71%
Krzeszów	1327	704	53,05%
Kuków, Targoszów	1288	805	62,50%
Kurów	481	249	51,77%
Hucisko, Pewelka	495	293	59,19%
Razem	9531	5633	59,10%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Stryszawie

Jednostki, w których wyniki frekwencji były gorsze niż średni wynik dla gminy to Lachowice, Krzeszów i Kurów

Tabela 27. Wyniki frekwencji w wyborach do sejmiku i senatu w 2015 roku w gminie Stryszawa w podziale na jednostki referencyjne

Nazwa jednostki referencyjnej	Liczba mieszkańców uprawnionych do głosowania	Liczba głosów	Wskaźnik frekwencji
Stryszawa Górna	2189	1266	57,83%
Stryszawa Dolna	2086	1111	53,26%
Lachowice	1687	896	53,11%
Krzeszów	1325	665	50,19%
Kuków, Targoszów	1285	680	52,92%
Kurów	485	232	47,84%
Hucisko, Pewelka	499	247	49,50%
Razem	9556	5097	53,34%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Stryszawie

Prócz Stryszawy Górnej, we wszystkich jednostkach wyniki frekwencji wyborczej są mniejsze niż średnia dla gminy. Najniższy wskaźnik frekwencji w omawianych wyborach dotyczył okręgu Kurów.

Jednym ze sposobów poznania aktywności mieszkańców jest rozpoznanie liczby wniosków do studium uwarunkowań i planów miejscowych dotyczących wskazania nowych terenów budowlanych oraz liczby formularzy konsultacyjnych z terenu poszczególnych miejscowości w gminie w ramach konsultacji społecznych.

Do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (opracowanie z 2012 roku) złożono roku 590 wniosków, w tym 390 wniosków wpłynęło przed ogłoszeniem informacji w prasie o przystąpieniu do zmiany Studium i 200 wniosków po ogłoszeniu tej informacji.

Wskaźnik: liczba wniosków ogółem przypadająca na 1 mieszkańca wynosi dla poszczególnych miejscowości:

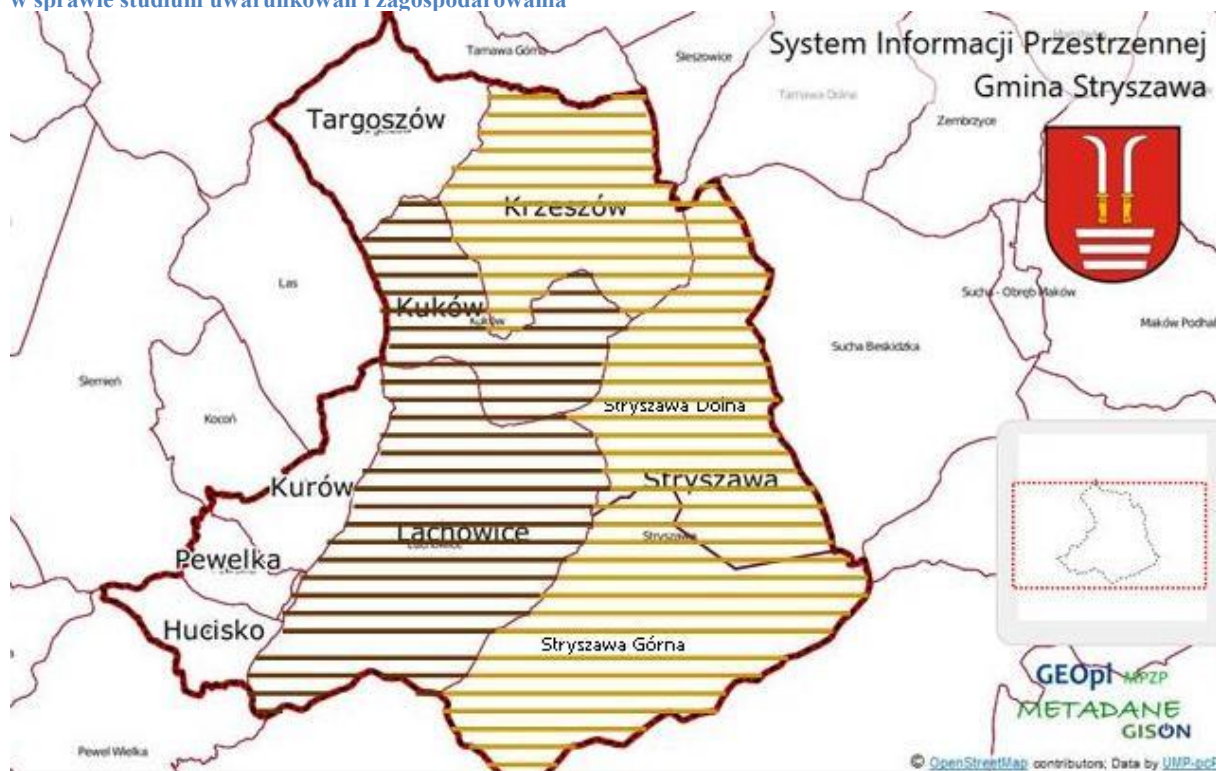
Tabela 28. Wskaźnik aktywności mieszkańców gminy w podziale na miejscowości na podstawie liczby wniosków z poszczególnych miejscowości do studium zagospodarowań przestrzennych

L.P	miejscowość	Ilość osób zameldowanych	Liczba wniosków	Liczba wniosków	Wskaźnik: Liczba wniosków na 1 mieszkańca
			Przed ogłoszeniem informacji w prasie	Po ogłoszeniu informacji w prasie	
1	Hucisko	306	10	6	5,23%
2	Krzeszów	1631	52	22	4,54%
3	Kuków	1362	26	15	3,01%

4	Kurów	576	23	23	7,99%
5	Lachowice	2078	56	25	3,90%
6	Pewelka	298	29	13	14,09%
7	Stryszawa	5382	154	88	4,50%
8	Targoszów	232	40	8	20,69%
Razem:		11865	390	200	4,97%

Źródło: na podstawie danych zawartych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stryszawa, 2012

Rysunek 9. Mapa aktywności publicznej mieszkańców na podstawie liczby wniosków z poszczególnych miejscowości w sprawie studium uwarunkowań i zagospodarowania

- obszary szczególnej kumulacji zjawiska
 obszary występowania zjawiska

Legenda do mapy:

średnia dla gminy	4,97%	
obszary występowania niskiej aktywności publicznej mieszkańców	<4,97%>3,99%	Krzeszów, Stryszawa Górna i Stryszawa Dolna
obszary szczególnej kumulacji niskiej aktywności publicznej mieszkańców	<3,99%	Lachowice, Kuków

Źródło: opracowanie własne

Niższa niż średnia dla obszaru jest wartość wskaźnika w miejscowościach: Kuków, Lachowice, Stryszawa i Krzeszów. Można wyciągnąć wnioski, że do mieszkańców tych miejscowości należy kierować działania aktywizujące społeczność wokół problemów miejsca zamieszkania i rozwijać poczucie sprawczości mieszkańców.

Organizacją życia kulturalnego na terenie gminy zajmują się: Gminny Ośrodek Kultury w Stryszawie, Gminna Biblioteka Publiczna oraz organizacje pozarządowe z terenu gminy. Problemy gminy wynikają z braku infrastruktury skupiającej działalność społeczności lokalnej. Brak wystarczającej oferty kulturalnej dla tego terenu. Zgodnie z danymi GUS, BDL w zakresie działalności bibliotek spadają wskaźniki czytelnictwa w gminie od roku 2014 do 2015 o ponad 16%.

Tabela 29. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności

2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
53	55	56	64	63	62	52

Źródło: na podstawie danych GUS, BDL

Tabela 30. Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach

2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
21,9	24,9	23,8	19,3	20,7	22,6	21,2

Źródło: na podstawie danych GUS, BDL

Słusznie o potrzebie rewitalizacji, mówi się w odniesieniu do obszarów, gdzie bez aktywizacji mieszkańców wszelkie działania poprawiające infrastrukturę nie przyniosą korzyści. W gminie Stryszawa brak inicjatyw oddolnych. Niewystarczająca jest też infrastruktura kultury i społeczna. Szczególną uwagę należy zwrócić na miejscowości: Kurów, Kuków, Krzeszów, Lachowice, Stryszawa Dolna, Stryszawa Górna. Stryszawa jest miejscem skupiającym większość usług publicznych. Poziom aktywności mieszkańców jest tu oceniany jako niższy niż średnia dla całej gminy. Ponadto działają tu instytucje kultury, jak Gminny Ośrodek Kultury w Stryszawie, 2 organizacje pozarządowe. Jednakże ze względu na braki lokalowe jednostki te nie są w stanie rozwinąć oferty kulturalnej gminy. Aktywizację mieszkańców gminy, w tym przede wszystkim osób z problemami społecznymi należy zacząć od tworzenia miejsc aktywności społecznej. Taką funkcję niegdyś pełniła Stryszawa Dolna. Obecnie należy dążyć na tym obszarze do przywrócenia mu tych funkcji i nadania nowych stymulujących rozwój kapitału ludzkiego na obszarze.

Omawiane kryterium predysponuje do rewitalizacji głównie miejscowość Stryszawa, ale uwzględnia potrzeby rozwoju aktywności społecznej w pozostałych miejscowościach w gminie, w tym szczególnie w Krzeszowie, Lachowicach, Kurowie i Kukowie. W odniesieniu do tych obszarów można mówić o występowaniu zjawiska niewystarczające udziału w życiu społecznym i publicznym.

II.3.6. Rozwój gospodarczy

Na koniec roku 2015 w gminie Stryszawa zarejestrowane były 772 podmioty gospodarki narodowej z sektora prywatnego. Zdecydowana większość tych podmiotów znajduje się w miejscowości Stryszawa (44,69% wszystkich podmiotów). W miejscowościach Lachowice i Krzeszów również znajdowała się duża liczba podmiotów gospodarki narodowej (Lachowice 13,99% wszystkich podmiotów w gminie i odpowiednio 13,34% wszystkich podmiotów w gminie stanowiły podmioty z terenu miejscowości Krzeszów).

Najwięcej stowarzyszeń i organizacji społecznych znajdowało się również w miejscowości Stryszawa (35,29% wszystkich takich podmiotów). W Krzeszowie i Lachowicach znajdowały się po 3 takie podmioty (po 17,65% wszystkich stowarzyszeń i organizacji społecznych w gminie). W miejscowości Pewelka nie było stowarzyszeń ani organizacji społecznych. Jest to miejscowość, w której nie znajdują się też spółki prawa handlowego ani też spółdzielnie sektora prywatnego.

Tabela 31. Podmioty gospodarki narodowej wg sektorów własnościowych w miejscowościach w gminie Stryszawa w roku 2015

Miejscowości /gmina	sektor prywatny - ogółem	sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	sektor prywatny - spółki handlowe	sektor prywatny - spółdzielnie	sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne
Hucisko	12	9	1	0	1
Krzeszów	119	103	0	0	3
Kuków	87	81	1	0	1
Kurów	45	35	0	0	2
Lachowice	126	108	3	0	3
Pewelka	15	13	0	0	0
Stryszawa	345	297	8	1	6
Targoszów	23	20	0	0	1
gmina Stryszawa - ogółem	772	666	13	1	17

Źródło: Bank Danych Lokalnych (GUS).

W gminie Stryszawa nastąpił stopniowy rozwój przedsiębiorczości. Świadczą o tym dane ukazujące liczbę podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy w latach 2009-2015.

Na przestrzeni omawianych lat, powstały w gminie liczba przedsiębiorstw zwiększyła się o 48 podmiotów.

Tabela 32. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w gminie Stryżawa na przestrzeni lat 2009-2015 - sektor prywatny

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	16	16	16	16	15	17	17
sektor prywatny - spółdzielnie	1	1	1	1	1	2	1
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	1	1	1	1	1	1	1
sektor prywatny - spółki handlowe	7	8	10	10	11	12	13
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	652	689	660	662	670	669	666
sektor prywatny - ogółem	724	773	746	751	762	775	772

Źródło: na podstawie danych GUS, BDL

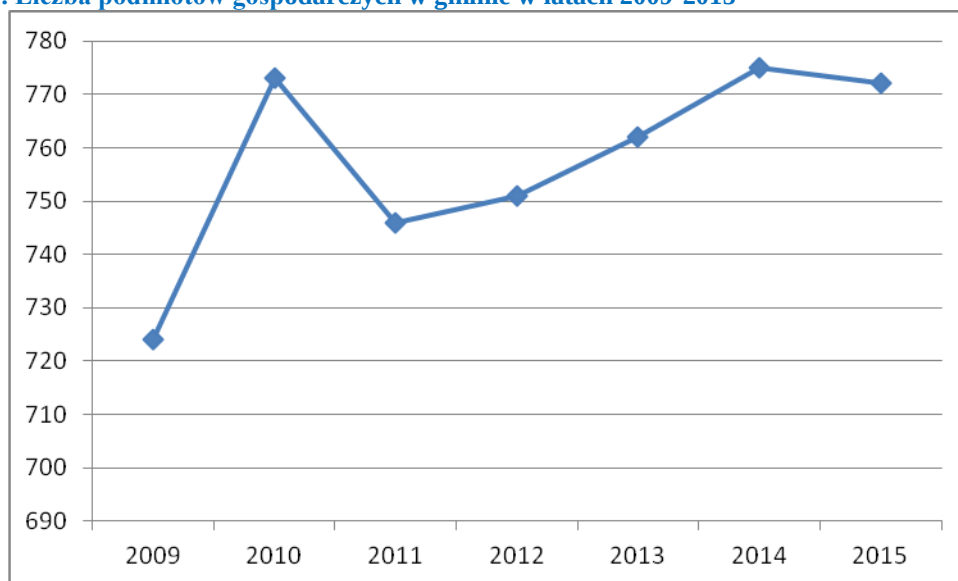
Tabela 33. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w gminie Stryżawa na przestrzeni lat 2009-2015 – sektor publiczny

Nazwa miejscowości/gminy	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
gmina Stryżawa - ogółem	23	23	23	23	23	23	23
Krzeszów	4	4	4	4	4	4	4
Kuków	3	3	3	3	3	3	3
Kurów	1	0	0	0	0	0	0
Lachowice	4	4	4	4	4	4	4
Stryżawa	11	12	12	12	12	12	12

Źródło: na podstawie danych GUS, BDL

Liczba podmiotów gospodarki narodowej w gminie z sektora publicznego nie zmieniła się przez ostatnie lata. W miejscowości Stryżawa znajduje się najwięcej tego typu podmiotów (52,17%). Ponadto w miejscowościach Krzeszów i Lachowice znajdują się po 4 takie podmioty (po 17,39% wszystkich podmiotów sektora publicznego w gminie). Życie mieszkańców gminy widać koncentruje się właśnie w tych miejscowościach. Zadaniem samorządu gminy jest zapewnienie jak najlepszej jakości świadczonych usług publicznych. Stąd środki przeznaczane na wymienione miejscowości przyczynią się do rozwoju tych ośrodków, a przez to całej gminy.

Wykres 11. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie w latach 2009-2015

Źródło: na podstawie danych GUS, BDL

Innym wskaźnikiem, pozwalającym ocenić działania podmiotów gospodarczych, jest podział na mikro, małe, średnie i duże przedsiębiorstwa. Obowiązująca klasyfikacja, przyjęta przez GUS, dotyczy podziału przedsiębiorstw według liczby zatrudnianych pracowników. W badanej zbiorowości, największy odsetek, tj. 96,61% (796 podmiotów), stanowiły przedsiębiorstwa najmniejsze, tj. o liczbie pracujących poniżej 9 osób. Udział podmiotów o liczbie pracujących od 10 do 49 wyniósł 3,27%, a zaledwie 0,13% to przedsiębiorstwo średnie zatrudniające od 50 do 249 pracowników. Dane GUS pokazują, że do 2011 roku na terenie gminy Stryszawa znajdowały się 2 przedsiębiorstwa zatrudniające od 50 do 249 pracowników. Zmniejszenie liczby takich przedsiębiorstw znajduje odzwierciedlenie na rynku pracy i we wskaźnikach bezrobocia dla obszaru.

Dominujące na terenie gminy mikro-przedsiębiorstwa cechuje rodzinny charakter oraz fakt, że znajduje w nich zatrudnienie coraz większa liczba osób. Zaletą mikro-przedsiębiorstw jest ich elastyczność działania, finansowania i podziału zysku. Do wad należy zaliczyć ograniczone możliwości gromadzenia środków finansowych przez pojedynczego właściciela. Ograniczone środki finansowe hamują również rozwój tego typu firm. Zmiany w ewidencji firm są niewielkie i świadczą o relatywnej stabilności istniejących podmiotów gospodarczych oraz o średnim wzroście podmiotów nowo zarejestrowanych.

Tabela 34. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w miejscowościach gminy Stryszawa wg klas wielkości

Miejscowość/gmina	ogółem	Liczba pracowników		
		0 – 9	10 – 49	50 – 249
Hucisko	12	11	1	0
Krzeszów	123	117	6	0
Kuków	90	89	1	0
Kurów	45	44	1	0
Lachowice	130	126	3	1
Pewelka	15	14	1	0
Stryszawa	358	345	13	0
Targoszów	23	23	0	0
Gmina Stryszawa - ogółem	796	769	26	1

Źródło: na podstawie danych GUS, BDL

W gminie Stryszawa rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo to PKD 21 podmiotów w 2015 roku. Przemysłem i budownictwem zajmowały się 264 przedsiębiorstwa. W ramach pozostałej działalności znajdowała się reszta podmiotów.

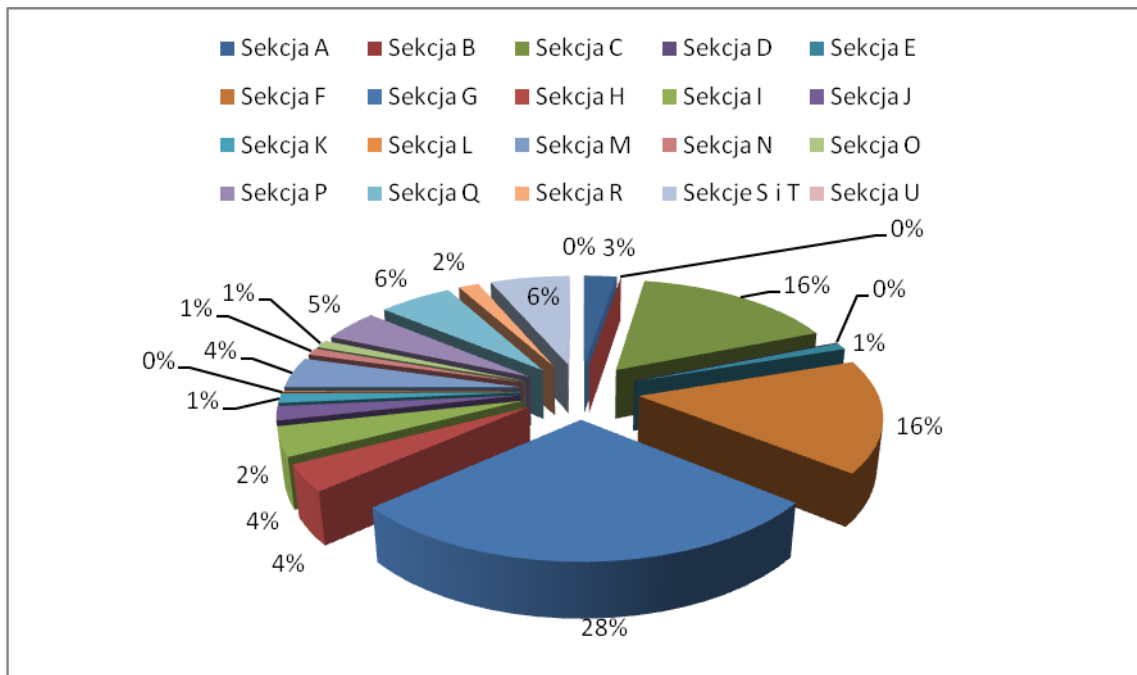
Tabela 35. Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD 2007 w gminie Stryszawa, 2015 r.

	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	przemysł i budownictwo	pozostała działalność
gmina Stryszawa - ogółem	21	264	511
Hucisko	0	6	6
Krzeszów	2	46	75
Kuków	0	29	61
Kurów	4	15	26
Lachowice	3	40	87
Pewelka	0	3	12
Stryszawa	8	120	230
Targoszów	4	5	14

Źródło: na podstawie danych GUS, BDL

W gminie Stryszawa największa liczba podmiotów działa w ramach sekcji G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle: 221 podmiotów. Na kolejnych miejscach pod względem liczebności znalazły się: sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe: 129 podmiotów, sekcja F - Budownictwo: 127 podmiotów.

Wykres 12. Podmioty gospodarki narodowej w gminie Stryszawa w 2015 pod względem sekcji PKD 2007

Źródło: na podstawie danych GUS, BDL

Tabela 36. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wg sekcji PKD 2007 w poszczególnych miejscowościach gminy Stryszawa w roku 2015

Miejscowości/gmina	razem ⁵	Sekcja A	Sekcja B	Sekcja C	Sekcja D	Sekcja E	Sekcja F	Sekcja G	Sekcja H	Sekcja I	Sekcja J	Sekcja K	Sekcja L	Sekcja M	Sekcja N	Sekcja O	Sekcja P	Sekcja Q	Sekcja R	Sekcje S i T	Sekcja U
Gmina Stryszawa - ogółem	796	21	0	129	0	8	127	221	30	33	16	11	1	35	8	9	36	47	13	51	0
Hucisko	12	0	0	4	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	2	0
Krzeszów	123	2	0	27	0	1	18	33	11	6	3	2	1	2	0	1	6	0	2	8	0
Kuków	90	0	0	13	0	0	16	29	6	2	4	2	0	3	0	1	5	7	0	2	0
Kurów	45	4	0	6	0	1	8	5	1	1	0	0	0	0	1	1	3	6	1	7	0
Lachowice	130	3	0	18	0	2	20	35	2	4	5	2	0	5	1	1	9	12	3	8	0
Pewelka	15	0	0	0	0	1	2	6	0	1	0	1	0	0	1	0	1	1	0	1	0
Stryszawa	358	8	0	57	0	3	60	107	8	18	4	4	0	24	4	3	11	19	6	22	0
Targoszów	23	4	0	4	0	0	1	6	1	1	0	0	0	1	1	1	0	1	1	1	0

Źródło: na podstawie danych GUS, BDL

⁵ Nazwy sekcji zgodnie z PKD 2007:

Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo

Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie

Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe

Sekcja D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i powietrze do układów klimatyzacyjnych

Sekcja E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją

Sekcja F – Budownictwo

Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle

Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa

Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi

Sekcja J – Informacja i komunikacja

Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa

Sekcja L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości

Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna

Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania

i działalność wspierająca

Sekcja O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne

Sekcja P – Edukacja

Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją

Sekcja S i T – Pozostała działalność usługowa. Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby

Sekcja U – Organizacje i zespoły eksterytorialne

W sferze gospodarczej uwidacznia się wycofanie kapitału firm prywatnych z omawianego terenu. W ciągu ostatnich lat postępowały procesy obniżające wzrost gospodarczy na obszarze. Mieszkańcy nie lokują tu inwestycji. Istniejące firmy to głównie małe działalności usługowe oraz sklepy spożywcze. Brak dywersyfikacji działalności gospodarczej na obszarze. Wprowadzenia zmian wymaga sposób wspierania lokalnych przedsiębiorców i tworzenie zachęt do lokowania inwestycji na obszarze. Problemem gminy jest słaba kondycja lokalnych przedsiębiorców i brak pracy dla absolwentów na terenie gminy. Dominuje działalność związana z handlem i usługami. Stryszawa nie spełnia obecnie funkcji tętniącego życiem serca gminy, także w obszarze gospodarczym. Nie rozwijają się tu usługi gastronomiczne i inne sprzyjające organizacji czasu wolnego. Ponadto lokalizacje przy drodze krajowej nie są miejscami prestiżowymi dla prowadzenia działalności.

Postępujące zdegradowanie obszaru można wnioskować również po liczbie zamkniętych działalności gospodarczych w gminie w ostatnich latach. By budować postawy proprzedsiębiorcze wśród mieszkańców potrzebne są miejsca aktywności społeczności lokalnej.

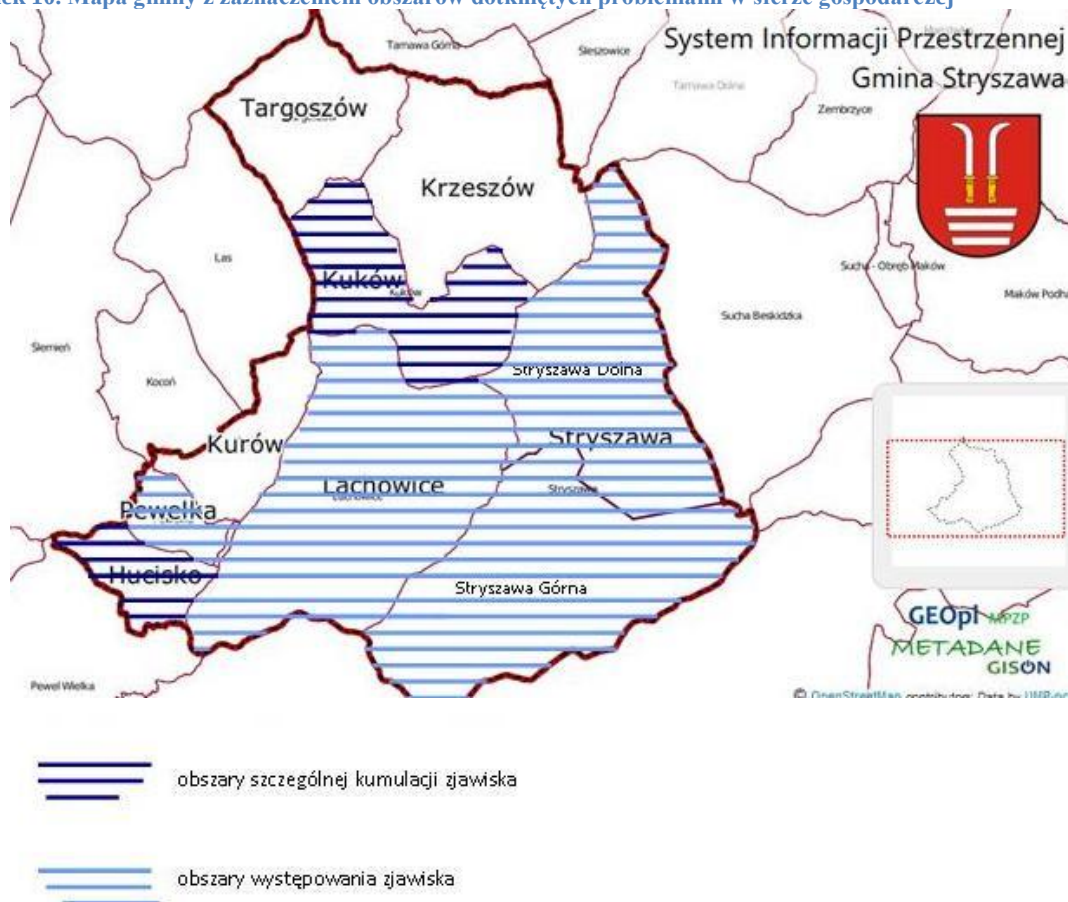
Tabela 37. Wskaźnik poziomu przedsiębiorczości mieszkańców

Miejscowości /gmina	Liczba przedsiębiorstw sektor prywatny – ogółem [dane GUS, BDL, 2015]	Liczba ludności [dane gminy Stryszawa za 2015r.]	Wskaźnik przedsiębiorczości [Liczba ludności/liczba przedsiębiorstw]
Hucisko	12	306	3,92%
Krzeszów	119	1631	7,30%
Kurów	87	576	15,10%
Kuków	45	1362	3,30%
Lachowice	126	2078	6,06%
Pewelka	15	298	5,03%
Stryszawa	345	5382	6,41%
Targoszów	23	232	9,91%
gmina Stryszawa - ogółem	772	11865	Wynik średni dla gminy -6,51%

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

Wskaźnik przedsiębiorczości poniżej średniej dla gminy występuje w miejscowościach: Kuków, Hucisko, Pewelka, Lachowice, Stryszawa.

Rysunek 10. Mapa gminy z zaznaczeniem obszarów dotkniętych problemami w sferze gospodarczej

Legenda do mapy:

średnia dla gminy	6,51%	
obszary występowania niskiego wskaźnika przedsiębiorczości	<6,51%>4,90%	Lachowice, Pewelka, Stryżawa Dolna i Stryżawa Górna
obszary szczególnej kumulacji niskiego wskaźnika przedsiębiorczości	<4,90%	Kuków, Hucisko

Źródło: opracowanie własne

Problemem jest również brak dywersyfikacji rodzaju usług lokujących się w Stryszawie. Podczas rozmów mieszkańcy podkreślają duże koszty zatrudnienia, wysokie podatki, brak ulg dla firm. Diagnozuje się również słabo prosperujące lokalne rzemiosło i małe firmy oraz niewystarczająca promocja gminy i lokalnego biznesu. Dla przywrócenia funkcji obszaru niezbędne są działania aktywizujące lokalnych przedsiębiorców i skupiające ich wspólnie dla poprawy wizerunku gminy.

Dla zobrazowania rodzajów działalności przeanalizowano dane Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG) dla miejscowości Hucisko w gminie Stryszawa. CEIDG podaje 9 firm o wiodących PKD, 2007:

- 25.11.Z Produkcja konstrukcji metalowych i ich części (firma działa od 2005r.),
- 47.21.Z Sprzedaż detaliczna owoców i warzyw prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach (firma działa od 2001r.),
- 85.60.Z Działalność wspomagająca edukację (firma działa od 2012r.),
- 41.20.Z Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieskalnych (firma działa od 2012r.),
- 16.23.Z Produkcja pozostałych wyrobów stolarskich i ciesielskich dla budownictwa (firma działa od 2016r.),
- 43.32.Z Zakładanie stolarki budowlanej (firma działa od 2002r.),
- 32.40.Z Produkcja gier i zabawek (firma działa od 2010r.),
- 86.90.B Działalność pogotowia ratunkowego (firma działa od 2003r.),
- 47.11.Z Sprzedaż detaliczna prowadzona w niewyspecjalizowanych sklepach z przewagą żywności, napojów i wyrobów tytoniowych (firma działa od 1998r.).

Dane te pokazują, że funkcjonują tu przedsiębiorstwa nakierowane na działalność dla sektora turystyki. Wykorzystanie lokalnego potencjału i dostrzeżenie możliwości rozwoju działalności gospodarczej w wiodących gałęziach rozwoju regionu jest zadaniem dla lokalnych przedsiębiorców. W Stryszawie już widać wyraźnie brak dywersyfikacji działalności podmiotów gospodarczych. Z reguły są to małe firmy o słabej kondycji. Najniższy wskaźnik przedsiębiorczości na obszarze gminy dotyczy miejscowości Kuków. Co prawda nie występują tu inne problemy stanowiące kryterium rewitalizacji. Złe wyniki w zakresie przedsiębiorczości odnotowuje również Hucisko. Miejscowość Stryszawa, Lachowice i Pewelka mają podobne niskie wskaźniki przedsiębiorczości na obszarze. Stryszawa mimo, iż stanowi punkt centralny gminy i jest położona przy drodze krajowej nie wykazuje dobrych wyników gospodarczych. Niewątpliwie wymaga działań naprawczych i stymulujących rozwój.

Skala zapotrzebowania na działania wspierające dotyczy 543 podmiotów z sektora prywatnego z obszarów miejscowości, w których występuje niższy niż średnia dla gminy wskaźnik przedsiębiorczości na obszarze.

II.3.7. Układ przestrzenno-funkcjonalny gminy

Analizie podlega występowanie negatywnych zjawisk w gminie w zakresie:

- niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną/zły stan infrastruktury społecznej i technicznej,

- brak dostępu do podstawowych usług technicznych/niska jakość usług technicznych,
- niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru,
- niski poziom obsługi komunikacyjnej,
- niskiej jakości tereny publiczne.

W ramach dbałości o ład przestrzenny gmina zapisała w studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego potrzeby gminy w zakresie:

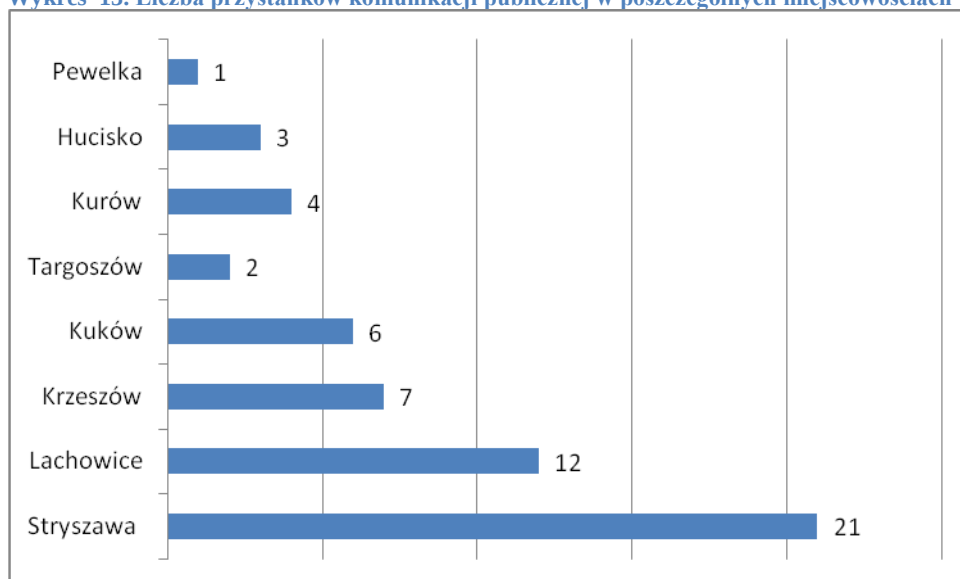
- ograniczania rozpraszania zainwestowania,
- podnoszenia standardu poszczególnych jednostek osadniczych w szczególności w zakresie dostępności komunikacyjnej i wyposażenia w infrastrukturę techniczną,
- kształtowania przestrzeni publicznych, szczególnie w historycznych centrach wsi,
- ochrony i eksponowania tych elementów zagospodarowania przestrzennego, które służą zachowaniu dziedzictwa kulturowego i świadczą o tożsamości i lokalnej odrębności.

Dla zdiagnozowania negatywnych zjawisk w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych przeanalizowano wskaźniki:

- Wskaźnik: odległość od centrów miejscowości do Urzędu Gminy w Stryszawie
- Wskaźnik: odległość między centrami miejscowości do placówek oświatowych w gminie
- Wskaźnik: dostępność komunikacyjna: liczba przystanków komunikacji na obszarach

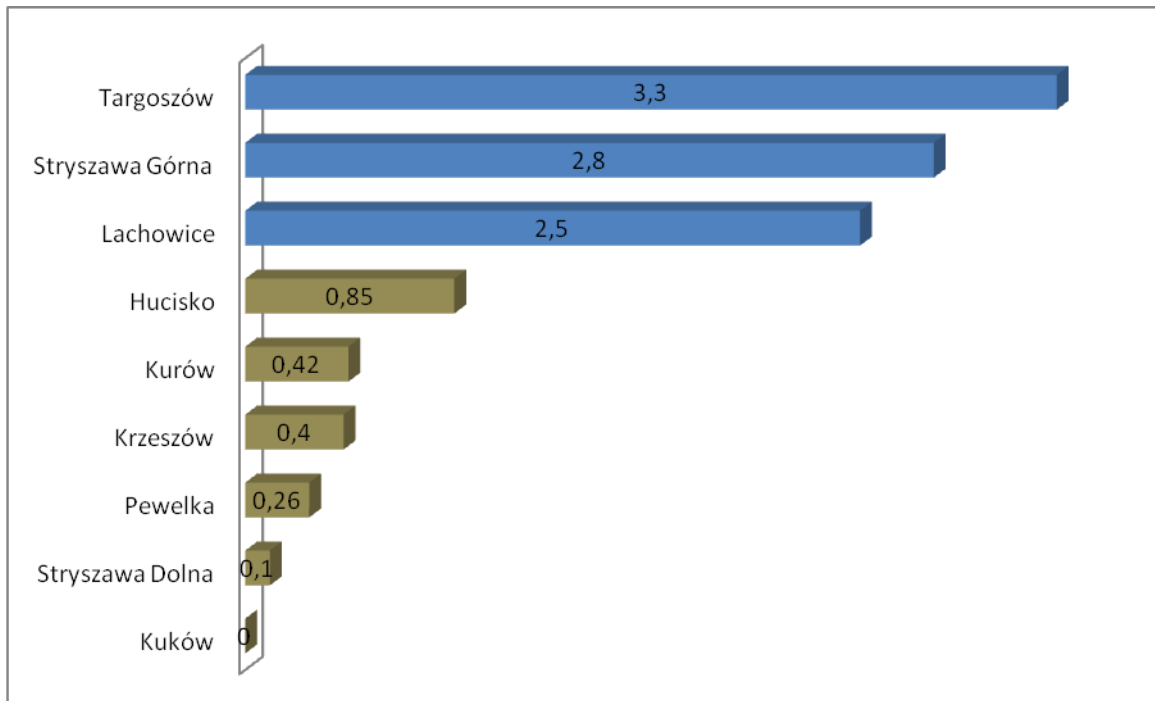
Dostępność komunikacyjna

Wykres 13. Liczba przystanków komunikacji publicznej w poszczególnych miejscowościach w gminie

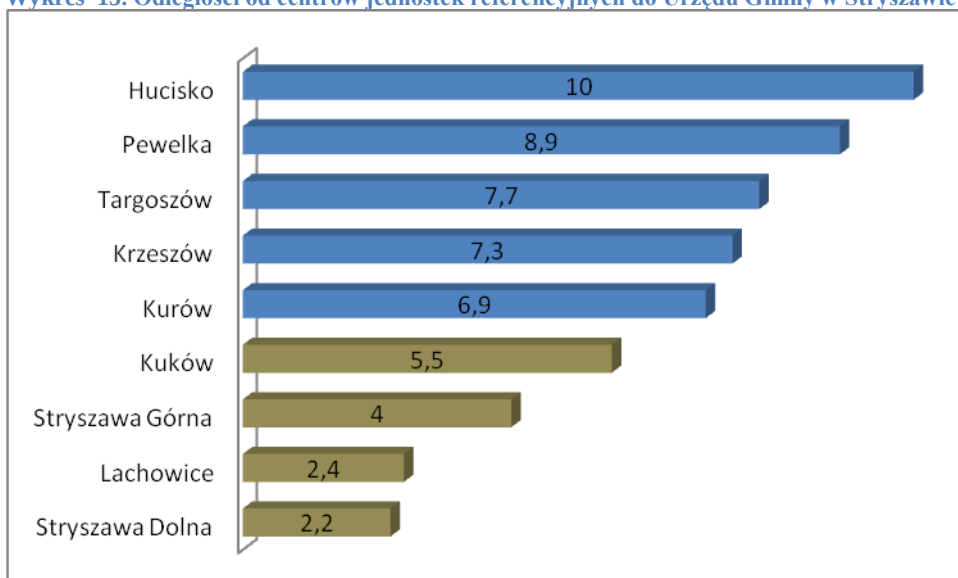
Źródło: na podstawie danych Urzędu Gminy w Stryszawie

Wykres 14. Odległości od centrów miejscowości do szkół podstawowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Stryszawie

Wykres 15. Odległości od centrów jednostek referencyjnych do Urzędu Gminy w Stryszawie

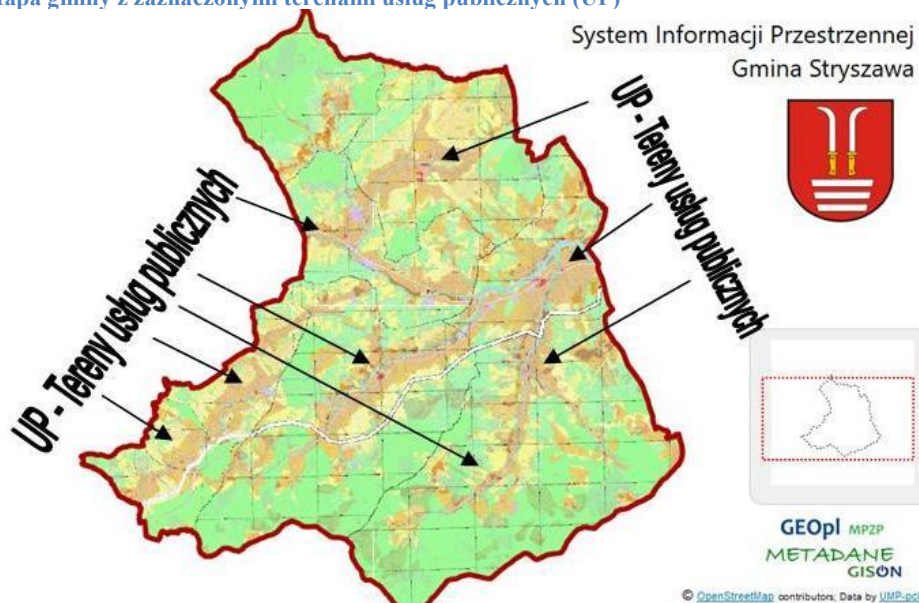

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Stryszawie

Przestrzenie publiczne

Na terenie gminy Stryszawa występują bardzo duże rezerwy terenów budowlanych. Jak podaje studium uwarunkowań przestrzennych, według przeprowadzonej w 2011 roku inwentaryzacji terenowej, tereny zainwestowane zajmują ok. 610,4 ha, czyli ok. 2,72% powierzchni całej gminy. Najwięcej terenów zainwestowanych jest w Stryszawie (215,29 ha) i w Lachowicach (136,62 ha); najmniej w Targoszowie (15,43 ha), gdzie duży procent powierzchni sołectwa jest zalesiony. Porównywalny stopień obszarów zainwestowanych (16,86 ha) odnotowano w najmniejszym sołectwie gminy, tzn. w Pewelce. Najwięcej terenów przeznaczonych do zabudowy wyznaczono w Stryszawie (835 ha), Lachowicach (446 ha).

Rysunek 11. Mapa gminy z zaznaczonymi terenami usług publicznych (UP)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://www.portal.gison.pl/stryszawa/>

Stwierdza się występowanie największych potrzeb w zakresie układu funkcjonalno-przestrzennego gminy w obrębie jednostek Stryszawa Dolna i Stryszawa Górna, w miejscowościach: Kurów, Kuków, Pewelka, Krzeszów, Hucisko.

II.3.8. Infrastruktura techniczna

Wodociągi

W gminie Stryszawa zgodnie z danymi Urzędu Gminy jest 1880 przyłączy wodociągowych, a sieć wodociągowa wynosi 83,6 km (zgodnie z danymi gminy za rok 2016). Gmina podjęła w ostatnich latach wiele inwestycji w zakresie rozbudowy sieci wodociągowej i uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej w gminie.

Tabela 38. Długość sieci wodociągowej w gminie Stryszawa w latach 2009-2014

2009	2010	2011	2012	2013	2014
56,6 km	59,1 km	61,0 km	65,4 km	68,1 km	72,1 km

Źródło: na podstawie danych GUS, BDL

Zgodnie z dokumentami strategicznymi gminy ujęcia powierzchniowe wody w gminie znajdują się na potoku Siwcówka, Czerna, Targoszówka i na Wątrobowym Potoku. Ponadto w Lachowicach działają 2 komunalne studnie głębinowe obsługujące niewielką część mieszkańców gminy oraz 1 studnia głębinowa w Stryszawie na os. Siwcówka – zasilająca istniejące ujęcie wody.

Tabela 39. Liczba korzystających z wodociągu w gminie Stryszawa w podziale na jednostki referencyjne

Jednostki referencyjne w gminie Stryszawa / miejscowości	liczba ludności	Liczba osób korzystających z sieci wodociągowej (razem z zamieszkowymi)	Wskaźnik zwodociągowania
Stryszawa Górna	2752	1172	0,43
Stryszawa Dolna	2630	2696	1,03
Lachowice	2078	808	0,39
Krzeszów	1631	1420	0,87
Kuków	1362	1096	0,80
Targoszów	232	328	1,41
Kurów	576	0	0,00
Hucisko	306	0	0,00
Pewelka	298	0	0,00
Razem	11865	7520	0,63

Źródło: na podstawie danych Urzędu Gminy w Stryszawie

W miejscowościach: Kurów, Hucisko i Pewelka nie ma wodociągu. Niewielki dostęp do infrastruktury wodociągowej mają też mieszkańcy Stryszawy Górnej i Lachowic. W pozostałych miejscowościach/jednostkach referencyjnych w gminie sytuacja ma się lepiej. Należy zauważyć,

że liczba osób korzystających z sieci wodociągowej dotyczy nie tylko mieszkańców lecz również osób zamieszkujących prowadzących np. działalność na obszarze i w budynkach dostępnych dla wielu użytkowników.

Kanalizacja sanitarna

Liczba przyłączy kanalizacyjnych wynosi 1270 zgodnie z danymi Urzędu Gminy w Strykawie. W kanalizację zbiorczą wyposażone są budynki mieszkalne oraz budynki użyteczności publicznej. Ogólna długość sieci kanalizacji sanitarnej, zgodnie z danymi gminy, wynosi 75,50 km w roku 2016. Procent skanalizowania gminy wynosi 26,8% (dane GUS, BDL, 2014).

Tabela 40. Długość sieci kanalizacji sanitarnej w gminie Strykawie w latach 2009-2014

2009	2010	2011	2012	2013	2014
40,0 km	40,0 km	40,0 km	40,0 km	49,6 km	53,8 km

Źródło: na podstawie danych GUS, BDL oraz dane gminy Strykawie

Na terenie Strykawie działa oczyszczalnia ścieków (Q śr.d.=30,7 m³/d).

Tabela 41. Liczba korzystających z sieci kanalizacji sanitarnej w gminie Strykawie w podziale na jednostki referencyjne

Jednostki referencyjne w gminie Strykawie / miejscowości	liczba ludności	Liczba osób korzystających z sieci kanalizacji sanitarnej (razem z zamieszkowymi)	Wskaźnik skanalizowania
Strykawie Górna	2752	2188	0,80
Strykawie Dolna	2630	1320	0,50
Lachowice	2078	600	0,29
Krzeszów	1631	0	0,00
Kuków	1362	532	0,39
Targoszów	232	0	0,00
Kurów	576	0	0,00
Hucisko	306	0	0,00
Pewelka	298	0	0,00
Razem	11865	4640	0,39

Źródło: na podstawie danych Urzędu Gminy w Strykawie

Sieć kanalizacji sanitarnej jest tylko w miejscowościach: Strykawie, Kuków i Lachowice, w tym tylko w Lachowicach średnia osób korzystających z sieci kanalizacji sanitarnej w odniesieniu do liczby ludności stanowi wartość niższą niż średnia dla gminy. Niektórzy mieszkańcy korzystają również z przydomowych oczyszczalni ścieków.

Mieszkalnictwo

Według danych GUS (stan 31 XII 2015r.) na terenie Gminy Stryszawa znajduje się ogółem 3 805 budynków mieszkalnych. Na jednego mieszkańca gminy przypada średnio około 30,5 m² powierzchni użytkowej. Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania wynosi około 89,5 m².

W porównaniu do innych wiejskich gmin regionu, stan wyposażenia gminy w mieszkania uznaje się za przeciętny – poziom ten jest porównywalny do średnich wartości dla powiatu suskiego.

Tabela 42. Dane o mieszkalnictwie w gminie Stryszawa

Budynki mieszkalne						
[szt.]						
2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
3 611	3 638	3 592	3 638	3 710	3 751	3 805
powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 mieszkańca						
[m ²]						
27,4	27,2	28	28,6	29,4	29,7	30,5

Źródło: Bank Danych Lokalnych (GUS)

Budynki użyteczności publicznej

Tabela 43. Budynki użyteczności publicznej w gminie w podziale na jednostki referencyjne

Nazwa jednostki	Budynki użyteczności publicznej
Stryszawa	Bank Spółdzielczy w Suchoj Beskidzkiej Oddział w Stryszawie 34-205 Stryszawa 17
	GOPS Stryszawa 18, 34-205 Stryszawa
	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Stanisława B.M. Stryszawa 264a 34-205 Stryszawa
	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Anny Stryszawa 394 34-205 Stryszawa
	Przychodnia Zdrowia Stryszawa 34-205 Stryszawa 277
	APTEKA Stryszawa 34-205 Stryszawa 277b
	APTEKA św. Franciszka Stryszawa 23
	BESKIDZKIE CENTRUM ZABAWKI DREWNIANEJ 34-205 Stryszawa 740

Lachowice	Parafia rzymskokatolicka pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła 34-232 Lachowice 178
	Przychodnia Zdrowia Lachowice 34-232 Lachowice 195b
	PUNKT APTECZNY 34-232 Lachowice 195b
Krzeszów	Parafia rzymskokatolicka M.B. Nieustającej Pomocy w Krzeszowie 34-206, Krzeszów 212
	Przychodnia Zdrowia Krzeszów 34-206 Krzeszów 217
	PUNKT APTECZNY 34-206 Krzeszów 82A
Hucisko	HUCISKO PARAFIA NIEPOKALANEGO SERCA NMP Hucisko 83, 34 233 Hucisko
Kurów	KURÓW PARAFIA ŚW. JÓZEFA ROBOTNIKA Kurów 184, 34 233 Hucisko

Źródło: dane Urzędu Gminy w Stryszawie

Na terenie gminy brak jest wykorzystania nowoczesnych rozwiązań sprzyjających efektywnemu korzystaniu z obiektów budowlanych. Brakuje instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii. Budynki użyteczności publicznej nie są energooszczędne. Większość z nich wymaga termomodernizacji i kompleksowego podejścia do poprawy efektywności energetycznej, w tym wymiany źródeł ciepła. Starania samorządu zmierzają do realizacji projektów w tym zakresie.

Potrzeby termomodernizacyjne obiektów użyteczności publicznej w tym budynków socjalnych, placówek oświatowych, budynków użyteczności publicznej oraz innych ważnych z punktu widzenia społecznego to:

Tabela 44. Potrzeby techniczne budynków gminnych w Stryszawie

Lp	Budynek	Wymiana CO	Wymiana okien	Termomodernizacja (docieplenie)
1	Budynek Urzędu Gminy Stryszawa 17	+		
2	GOPS Stryszawa 18			+
3	Przedszkole nr 1 Stryszawa 359	+		
4	Przedszkole nr 2 Stryszawa 278 D	+		
5	Dom Nauczyciela Stryszawa 278 B			
6	Szkoła Podstawowa nr 2 w Stryszawie			
7	Przychodnia Zdrowia Stryszawa 277 A	+		
8	Budynek apteki Stryszawa 277 B			

9	Budynek poczty Stryszawa 736 A	+		
10	Gimnazjum nr 1 w Stryszawie	+		
11	Szkoła Podstawowa nr 3 Stryszawie	+		+
12	Przychodnia Zdrowia Lachowice 195 B	+		
13	Dom Nauczyciela Lachowice 232	+		+
14	Agronomówka Lachowice 234 A	+	+	+
15	Remiza OSP Lachowice 195	+		
16	Budynek starej szkoły Kurów 101 A		+	+
17	Szkoła Podstawowa Kuków 52	+		
18	Przychodnia Zdrowia Krzeszów 217	+		
19	Przedszkole Krzeszów 78 A	+		
20	Budynek komunalny Krzeszów 79			+

Źródło: opracowanie Urzędu Gminy w Stryszawie

Tabela 45. Liczba budynków wymagająca termomodernizacji w poszczególnych jednostkach referencyjnych w gminie

Nazwa jednostki	Liczba budynków wymagających termomodernizacji
Stryszawa	8
Lachowice	4
Krzeszów	3
Kuków	1
Targoszów	1
Kurów	1
Hucisko	-
Pewelka	-
Razem	18

Źródło: dane Urzędu Gminy w Stryszawie

Braki w zakresie infrastruktury technicznej dotyczą jednostek referencyjnych: Stryszawa Dolna, Stryszawa Górna, Lachowice, Krzeszów, Targoszów, Kurów, Hucisko, Pewelka.

II.3.9. Czynniki środowiskowe

Klimat

Zgodnie z regionalizacją klimatyczną Wosia (1994), badany obszar znajduje się na obszarach górskich. Uznano je za najbardziej zróżnicowane pod względem zmienności pogody. Są to rejony o szczególnie dużym zróżnicowaniu przestrzennym stosunków klimatycznych. Najbliżej położona strefa klimatyczna to region Śląsko – Krakowski (strefa XXVI). Swym zasięgiem obejmuje Pogórze Śląskie, Pogórze Wielickie, Wyżynę Śląską oraz południową część Wyżyny Krakowsko - Częstochowskiej. Wytyczają go w miarę wyraźne granice klimatyczne na wschodzie i zachodzie oraz nieco mniej wyraźna granica na północy. Region ten na tle pozostałych regionów wyróżnia się stosunkowo największą liczbą dni z pogodą bardzo ciepłą z opadem. Dni takich w ciągu roku jest przeciętnie około 34.

Ukształtowanie terenu i jego cechy geomorfologiczne, surowce mineralne

Zgodnie z regionalizacją fizyczno-geograficzną Polski Kondrackiego i Rychlina, gmina Stryszawa położona jest na terenie Beskidu Makowskiego. Beskid Makowski ma powierzchnię ok. 900 km², długość ok. 60 km i szerokość 15 km:

- granica zachodnia: od przełęczy Głuchaczki na granicy polsko-słowackiej potokiem Przybyłka, rzeką Koszarawą w dół, zachodnim podnóżem Pasma Pewelskiego do rzeki Łękawki, Łękawką w górę i Kocońką w dół, Lachówką do Stryszawki, nią do ujścia do Skawy; Skawą dalej w dół na północ, do Skawiec.
- granica północna: po północnej stronie Pasma Babicy do Myślenic.
- granica wschodnia: od Myślenic w górę doliną Raby i jej dopływu Krzczonówki.
- granica południowa: doliną górnej Skawy do ujścia Skawicy oraz doliną Skawicy od ujścia po Przełęcz Jałowiecka Północną na granicy polsko-słowackiej.

Surowce mineralne

Gmina Stryszawa należy do województwa małopolskiego, które jest obszarem wielowiekowych tradycji górniczych. Występuje tu prawie 700 udokumentowanych złóż różnych rodzajów kopalin (w tym złóż wód termalnych, szczególnie cennych w dobie poszukiwania źródeł "czystej i odnawialnej energii") oraz nadal jeszcze istniejących perspektyw poszerzenia aktualnej bazy surowcowej. Spośród udokumentowanych złóż kopalin ponad 70 % w zakresie problematyki geologicznej pozostaje pod nadzorem Marszałka Województwa. Przedmiotem eksploatacji jest aktualnie prawie 40% udokumentowanych złóż kopalin, pozostałe stanowią rezerwę surowcową.

Rysunek 12. Mapa regionalna Małopolski

Źródło: <http://www.malopolska.pl/urząd-marszalkowski/departamenty/departament-srodowiska/geologia1>

Na terenie województwa Małopolskiego występują złoża kopalin, które zaliczyć można do pięciu zasadniczych grup. Są to:

- surowce energetyczne,
- surowce chemiczne wraz z solankami jodowo -bromowymi,
- rudy metali nieżelaznych,
- surowce skalne,
- wody lecznicze, termalne i solanki.

Gmina Stryszawa należy do tzw. Karpat Zewnętrznych i geologicznie zbudowana jest ze skał fliszowych. Dominujące znaczenie wśród surowców mineralnych tego terenu mają eksploatowane odkrywkowo surowce skalne. Najlicniejszą grupą kopalin wśród wydobywanych surowców skalnych stanowią piaskowce. Zgodnie z Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Stryszawa na lata 2004-2015 na terenie gminy do udokumentowanych złóż surowców mineralnych, ale nie eksploatowanych należą:

- surowce skalne - głównie piaskowce gruboławicowe warstw istebniańskich, magurskich oraz krośnieńskich - złoża Kurów o zasobach 13,6 mln ton oraz złoża Sikorowiec o zasobach 18,6 mln ton,
- złoża gazu Mączne-Kurów, Lachowice i inne występujące w zachodniej i północno - zachodniej części gminy,
- złoża wód mineralnych – chlorkowych i chlorkowo - siarczanowych,
- złoża wód termalnych.

Lokalnie i okresowo, dla potrzeb ludności eksploatowane są gliny pokryw zwietrzelinowych i aluwialnych oraz żwir z kamieńców potoków.

Gleby

Gleby gminy zaliczane są do gleb górskich. Są to gleby szkieletowe i grubokamieniste, brunatne i bielcowe, gliniaste i ilaste, bielcowe, piaszkowe, mady rzeczne. Zgodnie z Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Stryszawa na lata 2004-2015 rozmieszczenie poszczególnych typów gleb na obszarze gminy przedstawia się następująco:

- Gleby brunatne i bielcowe zalegają głównie w terenach związanych z dolinami głównych, większych cieków oraz z przyległymi terenami. Występują w rejonie doliny Kocońki, a także w terenach leżących od niej w kierunku północnym. Omawiane gleby zajmują także tereny dolinne potoku Lachówka i jej głównych dopływów. Ponadto występują na znaczniejszych przestrzeniach usytuowanych na północ, zachód oraz na południowy-wschód od głównej doliny tego cieku. Występują ponadto w dolinie potoku Stryszawka oraz na terenach leżących na zachód i południe oraz na północny-wschód od doliny tego cieku.
- Gleby szkieletowe i kamieniste zajmują stosunkowo niewielkie, lokalnie izolowane od siebie powierzchnie usytuowane przede wszystkim na terenach wyniosłości wykształconych pomiędzy dolinami poszczególnych cieków wodnych. Bardziej ciągły zasięg gleb tego typu występuje w północnej części terytorium gminy, obejmując miejscowości Krzeszów i Targoszów.
- Gleby bielcowe zajmują jedynie stosunkowo niewielką powierzchnię usytuowaną od dolnego odcinka potoku Kocońka na południowy-wschód, obejmując końcowy odcinek potoku Lachówka i sięgając po dolinę Stryszawki.
- Mady rzeczne związane są z najniżej położonymi częściami doliny potoku Stryszawka, po przyjęciu wód potoków Kocońka i Lachówka, w miejscowości Stryszawa. Zalegają tutaj dość wąskim pasem po obu brzegach Stryszawki.

Wartość bonitacyjna gleb na terenie gminy jest stosunkowo niska. Zaledwie 1% powierzchni użytków rolnych zajmują gleby klasy III. Pozostałe to gleby IV, V i VI klasy. Około 9% powierzchni gruntów gminy stanowią nieużytki.

Wody powierzchniowe

Obszar gminy odwadniany jest przez lewostronne dopływy Skawy – Stryszawkę i Tarnawkę oraz Pewlicę dopływ Koszarawy należący do dorzecza Soły. Głównym ciekim jest Stryszawka, której długość wynosi 16,2 km, a powierzchnia dorzecza 139,7 km². Największym dopływem jest Lachówka o długości 11,8 km i powierzchni dorzecza 78,4 km², do której uchodzą Kocońka (8,5 km długości) z Targoszówką (6,5 km długości) oraz Kukówka o długości 5,0 km.

Dno doliny Stryszawki i Lachówki w dolnych odcinkach częściowo uregulowane, wycięte jest w luźnym materiale, pokryte żwirami o różnej wielkości, które uruchamiane są jedynie podczas dużych wezbrań i powodzi.

Średnioroczny przepływ, który przyjmowany jest za podstawowy wskaźnik zasobów wód powierzchniowych wynosi 2,4 m³/s, maksymalny 103 m³/s, a minimalny 0,2 m³/s. Wahania stanu wody w rzece dochodzą do 3,5 m.

Stryszawka posiada asymetryczne dorzecze, z dobrze wykształconym lejem źródłowym. Lewostronne dopływy są dłuższe i zasobniejsze w wodę natomiast prawostronne są krótkie i mało zasobne w wodę. Północną część gminy odwadniają krótkie, mało zasobne prawostronne dopływy Tarnawki, natomiast w zachodniej części źródłowe potoki Pewlicy dopływ Koszarawy. Niektóre rzeki są regulowane, bądź też są w trakcie regulacji m.in. Stryszawka, Lachówka, Kukówka.

Na terenie gminy brak zbiorników retencyjnych⁶.

Wody podziemne

Wody podziemne pierwszego poziomu wodonośnego związane są z:

- utworami czwartorzędowymi akumulacji rzecznej – praktycznie nie mające znaczenia na terenie gminy;
- utworami podczwartorzędowymi (utwory fliszowe płaszczowiny magurskiej i śląskiej) - istotne pod kątem zaspokojenia potrzeb wodnych;

Czwartorzędowy poziom wodonośny związany z utworami akumulacji rzecznej zasilany jest opadami atmosferycznymi, w mniejszym zaś stopniu wodami spływającymi ze zbocza. W dolinach zwierciadło wód gruntowych znajduje się na głębokości 0,5 do 2,0 m p.p.m. i nie ulega większym wahaniom. Wydajność poziomu jest dość zmienna, największe w obszarze niskich teras do kilku l/sek. Na zboczach i w partiach szczytowych poziom wód gruntowych znajduje się na głębokości do 5 m p.p.m. Utwory zwietrzelinowe z uwagi na dużą zawartość części ilastych są słabo wydajne. W utworach fliszowych zbiornik wód podziemnych w zależności od położenia występują na głębokości 2-3 m w pobliżu dolin do ponad 10 m w rejonie grzbietów. Wydajność poziomu bardzo zróżnicowana. Zależy nie tylko od porowatości i przepuszczalności, ale również od gęstości spękań

⁶ Na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla gminy Stryszawa na lata -2015

tektonicznych. Do utworów o największej wydajności należy zaliczyć piaskowce i zlepińce, a najmniejszej warstwy łupkowe i hieroglifowe.

Obszar gminy położony jest w obrębie dwóch Głównych Zbiorników Wód Podziemnych GZWP oraz w strefie wysokiej ochrony:

- GZWP nr 445 warstw (F) Magura (Babia Góra) obejmującego południową część gminy,
- GZWP nr 447 warstw (F) Godula (Beskid Mały) obejmującego północną część gminy
- strefa OWO zbiornika GZWP nr 444 Dolina rzeki Skawy obejmująca jedynie ujściowe odcinki Stryszawki, Lachówki i Kurówki.

Szacunkowe zasoby dyspozycyjne - całości GZWP – wynoszą ok. 23,5 tys. m³ /d, przy średniej głębokości ujęć około 80 m p.p.t.⁷.

Stan wód

Największe zagrożenie dla stanu jakości wód powierzchniowych stanowi działalność antropogeniczna. Główne presje wywierane przez człowieka to pobory wody, wprowadzanie ścieków komunalnych i przemysłowych oraz zanieczyszczenia obszarowe.

W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w 2007 roku przebadano 93 jednolitych części wód powierzchniowych na 323 wyznaczonych na obszarze województwa małopolskiego, a ich ocena nastąpi po zakończeniu cyklu monitoringu diagnostycznego. Najbliżej gminy Stryszawa znajduje się punkt pomiarowy 31, 36, 37, 136.

Ocena stopnia eutrofizacji wód powierzchniowych ze źródeł komunalnych, obejmująca wyniki badań ze wszystkich punktów monitoringu prowadzonego w latach 2004-2007 wykazała występowanie tego zjawiska w 44,9% ogółu punktów. O wynikach oceny najczęściej decydowały przekroczenia dopuszczalnych wartości stężeń dla azotu Kjeldahla, fosforu ogólnego, ogólnego węgla organicznego (OWO) oraz BZT-5.

⁷ Na podstawie POŚ dla Gminy Stryszawa na lata 2004-2015

Rysunek 13. Ocena eutrofizacji wód ze źródeł komunalnych w województwie małopolskim w 2007 roku

Źródło: WIOŚ

Roślinność, lasy i formy ochrony przyrody

Zgodnie z danymi pochodzącymi z Powszechnego Spisu Rolnego (2010 r.), w gminie Stryszawa lasy i grunty leśne to 1 560,32 ha. Jak podaje Program Ochrony Środowiska dla Gminy Stryszawa na lata 2004-2015 wśród lasów gminy dominujący jest udział drzewostanów stanowiących własność prywatną. Lasy własności państwowej podlegają Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach, a zarządza nimi Nadleśnictwo Sucha, obręb Sucha - leśnictwa Lachowice, Roztoki, Tarnawa. Jedynie niewielkie drzewostany w Hucisku należą do Nadleśnictwa Jeleśnia, obręb Jeleśnia. Główne gatunki lasotwórcze to buk, jodła, świerk i sosna. Spośród kilku siedlisk leśnych wyróżnionych w całego obrębu Sucha, największą powierzchnię zajmują typy siedlisk:

- las mieszany górski - na ok. 44% powierzchni leśnej - drzewostany naturalne lub nieco zniekształcone, z głównym udziałem buka, świerka, jodły, niekiedy sosny pospolitej i modrzewia
- las górski - na ok. 40% obszaru - dominują buki, świerki, jodły oraz sosny
- bór mieszany górski - drzewostany budują głównie jodła i świerk, a domieszkę może lokalnie stanowić modrzew.

Największe, kompleksy leśne występują w północnej oraz północno-zachodniej, zachodniej, południowo-zachodniej i południowo-wschodniej części gminy. Wszystkie drzewostany na obszarze gminy Stryszawa pełnią funkcje ochronne, przede wszystkim jako lasy wodochronne i glebochronne.

Na gruntach wsi Stryszawa, na lewym brzegu potoku Lachówka znajduje się uroczysko „Zawodzie” – w całości wyłączone jako drzewostan nasienny sosny 150-letniej.

Tutejsze lasy znajdują się w zasięgu imisji szkodliwych pyłów i gazów pochodzenia przemysłowego, które w transporcie regionalnym, w warstwach atmosfery dociera w ten rejon głównie ze Śląska. Ujemny wpływ imisji powoduje uszkodzenia aparatu asymilacyjnego drzew, zwłaszcza wrażliwych gatunków iglastych w stopniu kwalifikującym do zaliczenia do strefy I - uszkodzeń słabych.

Użytkowanie gruntów

Największą część powierzchni gminy zajmują użytki rolne, które stanowią 65,82% jej powierzchni. Użytkowanie gruntów w gminie przedstawia się następująco:

Ogółem: 5 652,32 ha w tym:

- użytki rolne – 3 720,25 ha,
- użytki rolne w dobrej kulturze – 1 993,32 ha,
- pod zasiewami 172,70 ha,
- grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi – 44,89 ha,
- sady – 12,67 ha,
- uprawy trwałe – 14,64 ha,
- ogrody przydomowe – 21,62 ha,
- łąki trwałe – 1 632,64 ha,
- pastwiska trwałe – 106,83 ha,
- pozostałe użytki rolne – 1 726,93 ha,
- lasy i grunty leśne – 1 560,32 ha,
- pozostałe grunty – 371,76 ha⁸.

Zgodnie z danymi pochodzącymi z Powszechnego Spisu Rolnego (2010 r.), w gminie Stryszawa znajduje się 2 455 gospodarstw rolnych. Są to głównie gospodarstwa drobne, nie przekraczające powierzchni 5 ha.

Tabela 46. Powierzchnia gospodarstw rolnych w gminie Stryszawa (stan na 2010 r.)

Powierzchnia [ha]	Liczba gospodarstw
Do 1 ha włącznie	1 002

⁸ Bank Danych Lokalnych (GUS), 2010r.

1-5 ha	1 407
5 ha i więcej	46

Źródło: Bank Danych Lokalnych (GUS).

Powierzchnia zasiewów głównych płodów rolnych w gminie wynosi 481 ha. Wśród zbóż największą powierzchnię zajmują uprawy: owies, pszenica ozima oraz pszenżyto ozime.

Tabela 47. Powierzchnia zasiewów w gminie, 2010 r.

Rodzaj zasiewów	Powierzchnia (ha)
zboża razem:	107,43
• pszenica ozima	24,35
• pszenica jara	3,61
• żyto	4,56
• jęczmień ozimy	0,63
• jęczmień jary	2,59
• owies	41,72
• pszenżyto ozime	22,56
• pszenżyto jare	2,41
• mieszanki zbożowe ozime	0,20
• mieszanki zbożowe jare	3,29
ziemniaki	59,18
warzywa gruntowe	1,71
Ogółem	481

Źródło: Bank Danych Lokalnych (GUS).

W gminie funkcjonują gospodarstwa rolne, utrzymujące zwierzęta gospodarskie.

Tabela 48. Pogłowie zwierząt gospodarskich w gminie [szt.], 2010 r.

Nazwa	Liczba zwierząt [szt.]
bydło razem	400
bydło krowy	216
trzoda chlewna razem	71
trzoda chlewna lochy	10
konie	90

drób ogółem razem	9 626
drób ogółem drób kurzy	6 983

Źródło: Bank Danych Lokalnych (GUS).

Turystyka

Geograficzne położenie gminy w obrębie Beskidów, jej unikalny ekosystem – obfitość zasobów wód podziemnych, górski klimat, walory środowiska przyrodniczego i kulturowego, dostępność komunikacyjna gminy predysponują jej obszar do pełnienia funkcji turystycznej i rekreacyjnej, głównie turystyki „rodzinnej” której rozwój powinien być prowadzony zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju polegającym na wykorzystaniu zasobów środowiska przyrodniczego ze szczególny uwzględnieniem ich ochrony⁹.

Istniejące szlaki turystyczne, liczne stanowiska widokowe, naturalne baseny kąpielowe na górskich potokach, liczne szczyty w pasmach górskich z układem roślinnym regla dolnego oraz piętnem hal i polan sprzyjają uprawianiu turystyki pieszej i rowerowej. Do atrakcji turystycznych na terenie gminy można zaliczyć np. unikatowe skupisko skałek w szczytowych partiach Żurawicy, kaskady wodne na potokach Lachówki i Stryszawki oraz wiele innych atrakcji turystycznych i krajobrazowych. Na terenie gminy istnieją również dobre warunki do uprawiania narciarstwa biegowego i zjazdowego.

Dominują tu następujące formy turystyki kwalifikowanej:

- turystyka górską piesza będąca najczęściej uprawianą na tym terenie formą turystyki kwalifikowanej,
- turystyka narciarska,
- turystyka rowerowa.

Przez teren gminy przebiegają następujące turystyczne szlaki PTTK:

żółty:

- Jeleśnia - Zwaliska, Baków - Gachowizna,
- Czartak – Kamień, Królewizna – schr. Leskowiec,
- Koszarawa – Lachów Groń – Jałowiec,
- Krzeszów Dolny - Targoszów – schr. Leskowiec,
- Przeł. Przysłop – Kiczora – Jałowiec;

czerwony:

- Zembrzyce – Prorokowa, Gołuszkowa – Krzeszów Górny,
- Krzeszów Górny – schr. Leskowiec,

⁹ Na podstawie informacji na stronie www.gminystryzawa.pl.

- schr. Leskowiec – Potrójna – Łamana Skała,
- Przeł. Kocierska – Potrójna - Łamana Skała
- Sucha Beskidzka – Przysłop,
- Zawoja Centrum – Przysłop.

niebieski:

- Hucisko – Gachowizna – Ślemień,
- Ślemień - Kocoń, Las – Łamana Skała,]
- Wadowice - Łysa Góra, Ponikiew - schr. Leskowiec,
- Lachowice PKP – Wsiórz, Przeł. Cicha – Jałowiec,

zielony

- Andrychów – Gancarz – schr. Leskowiec,
- Mucharz – Suszyce, Królewizna – schr. Leskowiec,
- Hucisko – Czerniwa Sucha – Mędralowa,
- Sucha Beskidzka – Lipska Góra, Żurawnica – Krzeszów Górny,
- Krzeszów Górny – Czarna Góra – Łamana Skała,
- Kocierz – Ścieżków Groń - Łamana Skała,

czarny:

- Rzyki Jagódki - -schr. Leskowiec,
- Sucha Beskidzka PKP – Przysłop,
- Zawoja Marszałki – Przysłop.

Ponadto wyznaczono trasy turystyczne (ścieżki rowerowe):

- Stryszawa Dw. PKP – Przeł. Przysłop – Kiczora – Jałowiec – Siwcówka – Stryszawa Dw. PKP,
- Stryszawa Dw. PKP - Przeł. Przysłop – Pluchowa Góra - -Steczki – Czarna - Stryszawa Dw. PKP,
- Stryszawa Dw. PKP – Czepelówka – Solniska – schr. Adamy – Lachowice Kubińce - Stryszawa Dw. PKP,
- Lachowice Centrum – Mączne – Kuków – Targoszów – Leskowiec,
- Stryszawa Stachówka – Rzeczek – Krzeszów – Żurawnica – Leskowiec.

W sferze środowiskowej stwierdza się brak inwestycji na omawianym obszarze w zakresie odnawialnych źródeł energii (OZE) czy też instalacji ekologicznych.

Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza na terenie gminy jest niska emisja. Wiąże się to ze sposobem ogrzewania budynków na terenie gminy. W celu minimalizacji negatywnych skutków dla środowiska w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy zaleca się zmianę sposobu ogrzewania.

Emisja zanieczyszczeń do powietrza jest również skutkiem prowadzonej działalności gospodarczej. Na terenie gminy jest jedna firma, która uzyskała pozwolenie na emisję substancji szkodliwych. Firma stosuje filtry oraz paliwa niskoemisyjne.

Powiat suski zaklasyfikowany jest do klasy B kryterium zdrowia (z powodu emisji pyłu zawieszonego) co oznacza, że na terenie powiatu należy określić obszary przekroczeń dopuszczalnych.

Zgodnie z kryterium ochrony roślin powiat suski został zaklasyfikowany do klasy A oznaczającej brak przekroczeń dwutlenku siarki, tlenków azotu i ozonu.

Badania chemizmu wód opadowych w województwie małopolskim pozwalają stwierdzić, że na obszarze powiatu suskiego występują opady o odczynie kwaśnym. Najwyższa depozycja niklu w województwie wystąpiła na obszarze powiatu suskiego.

Problemy środowiskowe na terenie gminy dotyczą obiektów mieszkalnych, których indywidualne kotłownie są źródłem zanieczyszczeń do atmosfery. Z budynków użyteczności publicznej termomodernizacji wymaga kilka budynków znajdujących się na terenie rekomendowanym do rewitalizacji, tj. na terenie Stryzawy Dolnej. Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej stanowić będzie działanie sprzyjające rewitalizacji obszaru. Projekty takie przyczynią się do poprawy atrakcyjności gminy oraz ostatecznie do poprawy jakości życia na obszarze.

Wszystkie wyżej omówione czynniki środowiskowe występują w całej gminie Stryzawa. Negatywne czynniki w obrębie zagrożeń środowiskowych w podziale na jednostki referencyjne dotyczą głównie wzmożonego ruchu kołowego spowodowanego drogą wojewódzką przechodzącą przez gminę. Dotyczy to jednostek: Stryzawa Dolna i Kuków. Zagrożenia dotyczą nie tylko stanu jakości powietrza w tych jednostkach, ale ogólnie całego środowiska naturalnego przez ruch tranzytowy i wzmożony osobowy.

III. Problemy gminy Stryszawa w kontekście rewitalizacji

Tabela 49. Problemy gminy Stryszawa w kontekście rewitalizacji

• Zdegradowanie obszaru Dolnej Stryszawy,
• Niedostateczna liczba działań wspierających lokalną przedsiębiorczość,
• Niewystarczająca oferta edukacyjna, kulturalna i rekreacyjna,
• Niewystarczająca liczba działań na rzecz zachowania wartości kulturowych i tradycji w Stryszawie,
• Zbyt niska atrakcyjność przestrzeni publicznych w gminie,
• Niedostateczna jakość życia mieszkańców w gminie,
• Niedostateczna liczba działań na rzecz poprawy wizerunku gminy i jej konkurencyjności,
• Zniszczone/zaniedbane elewacje budynków użyteczności publicznej,
• Niedostateczny poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy,
• Niedostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb osób niepełnosprawnych,
• Bezrobocie wśród mieszkańców gminy, głównie w Stryszawie,
• Mało zróżnicowana oferta kulturalna w Stryszawie – brak inicjatyw oddolnych,
• Niska atrakcyjność Stryszawy Dolnej jako miejsca prestiżowego dla działalności gospodarczej,
• Brak dywersyfikacji usług zlokalizowanych w gminie,
• Niedostateczna ilość ścieżek rowerowych,
• Brak dostatecznej infrastruktury okołodrogowej (chodniki, deptaki),
• Przestarzała sieć wodna i kanalizacyjna oraz brak wystarczającej infrastruktury technicznej, niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacji deszczowej na obszarze wskazanym dla działań rewitalizacyjnych,
• Niedostatecznie rozwinięte sieci: energetyczna, kanalizacyjna,

Źródło: opracowanie własne

Warsztaty konsultacyjne dla pracowników Urzędu Gminy w Stryszawie oraz dla interesariuszy rewitalizacji, w tym: mieszkańców gminy, przedsiębiorców, liderów społecznych, przedstawicieli

jednostek publicznych oraz sektora pozarządowego, które odbyły się w dniu 10.11.2016 roku w sali konferencyjnej Urzędu Gminy w Stryszawie w godzinach 9.00 – 17.00 pozwoliły na wyciągnięcie dalszych wniosków.

W warsztatach uczestniczyły 22 osoby zgodnie z listą obecności.

Podczas wirtualnego spaceru badawczego po gminie uczestnicy warsztatów wyznaczyli na mapie miejsca tożsamości w gminie, miejsca zadbane, miejsca zaniedbane, miejsca niebezpieczne, miejsca spotkań, miejsca społecznej aktywności.

Uczestnicy wskazali miejsca tożsamości:

- Kościół św. Stanisława
- Centrum Zabawkarstwa (GZZD)
- Centrum Rekreacji i Sportu w Stryszawie
- Kościół w Lachowicach

Miejsca zadbane:

- Kościół św. Stanisława, wnioski na podstawie zadanych pytań:
 - odnowiony budynek i ogród,
 - dużo zmieniło się w ostatnim czasie za sprawą parafian i księdza proboszcza,
 - parafianie dbają o kościół i otoczenie,
 - miejsce spotkań mieszkańców w różnym wieku dot. miejsc kultu

Miejsca zaniedbane:

- plac po byłej siedzibie GOK w Stryszawie (po rozbiórce budynku),
 - miejsce niezagospodarowane ze zniszczonym ogrodzeniem, zaniedbane.

Praca podczas wirtualnego spaceru po gminie odbywała się w grupach, a uczestnicy zaznaczali w/w miejsca na mapie. Następnie podsumowano dyskusję w grupach. Wspólnym wnioskiem i jako rekomendacja do Programu Rewitalizacji było wskazanie utracenia funkcji dla przestrzeni w Stryszawie Dolnej. Miejsce po budynku, w którym funkcjonował Ośrodek Kultury jest niezagospodarowane i wymaga nakładów w celu przywrócenia funkcji przestrzeni publicznej, miejsca aktywności mieszkańców, młodzieży, seniorów, ngo itp.

Potrzeby rewitalizacyjne i przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Zgodnie z przebiegiem zajęć omówiono definicję rewitalizacji i przykładowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Podczas warsztatów uczestnicy wskazali potrzeby rewitalizacyjne a następnie przykładowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne potrzebne na obszarze.

Z kart pracy przygotowano zestawienie najczęściej wskazywanych potrzeb:

Tabela 50 Wskazania uczestników warsztatów konsultacyjnych w zakresie potrzeb rewitalizacyjnych

Kategorie potrzeb	Liczba wskazań
PORADNICTWO PRAWNE DLA MIESZKAŃCÓW	5
INFRASTRUKTURA KULTURY	5
PLAC ZABAW	5
KLUBY SENIORA	3
MONITORING GMINNY	3
STAŻE DLA MŁODYCH	2
PROMOCJA GMINY	2
PRZESTRZEŃ PUBLICZNA Z MAŁĄ ARCHITEKTURĄ/MIEJSCA DLA RODZIN Z DZIEĆMI	2
PUNKT INFORMACJI TURYSTYCZNEJ	1
SZKOLENIA ZAWODOWE DLA MIESZKAŃCÓW	1
IMPREZY INTEGRACYJNE	1
MIEJSCA WYPOCZYNKU	1
MIEJSCA NA ORGANIZACJĘ TARGÓW/IMPRESZ PROMOCYJNYCH	1
WSPÓLNE INICJATYWY ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH	1
PROMOCJA PRZEDSIĘBIORCÓW	1
POMOC DORADCÓW ZAWODOWYCH	0
INKUBATOR PRZEDSIĘBIORCZOŚCI	0
TERENY ZIELNI	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie kart pracy

Tabela 51 Wskazania uczestników warsztatów co do przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Liczba wskazań
plac zabaw	8
dom kultury/infrastruktura kultury/Powstanie centrum kultury/ośrodek kultury	7
monitoring na terenie gminy	3
kanalizacja deszczowa/Budowa kanalizacji ściekowej	3
lepsze chodniki	2
kluby seniora	2
modernizacja dróg/poprawa układu komunikacyjnego	2
Budowa Sali sportowej przy szkole podstawowej w Kukowie/Infrastruktura sportowa	2
Budowa dróg gminnych łączących miejscowości z drugą miejscowością/Budowa drogi (poszerzenie na cmentarz) na terenie wsi Krzeszów)	2
szkolenie zawodowe	1
miejsca wypoczynku	1
oświetlenie uliczne	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z kart pracy uczestników warsztatów

W toku zajęć zastanawiano się nad wypracowaniem głównego celu rewitalizacji oraz wizji obszaru rewitalizacji w 2023 roku.

Podstawowe kierunki działań rewitalizacji jako rekomendacje do dokumentu to:

- dostępność i atrakcyjność oferty kulturalno-oświatowej i rekreacyjnej
- poprawa estetyki rewitalizowanego obszaru,
- wsparcie dla przedsiębiorczości – usług gastronomicznych, produktu lokalnego, związanych z tradycjami
- nowe miejsca pracy
- poprawa warunków lokalnych dla placówek oświatowych i innych.

Roboczy cel rewitalizacji zgodnie z materiałami przygotowanymi przez uczestników spotkania należy oprzeć o:

- rozwój sektora kulturalnego
- modernizacja infrastruktury technicznej
- modernizacja placówek oświatowych
- przywrócenie funkcji i nadanie nowych funkcji przestrzeniom publicznym
- utworzenie świetlicy środowiskowej
- ożywienie obszaru rewitalizacji
- działania promocyjne gminy, w tym np. przygotowanie iluminacji świątecznej.

Wizja obszaru rewitalizacji

Wizję zgodnie z materiałami z warsztatów oprzeć należy na założeniach w zakresie:

- miejsce bezpieczne, nowoczesne,
- miejsce aktywności społeczności lokalnej otwarte dla mieszkańców gminy, w tym dla rodzin z dziećmi,
- miejsce otwarte na nowe inicjatywy lokalnych liderów i organizacji,
- miejsce działalności i inicjatyw lokalnych przedsiębiorców,
- siedziba organizacji pozarządowych,
- miejsce tożsamości lokalnej wspomagające inicjatywy grup nieformalnych,
- miejsce z oferta kulturalną.

Podsumowanie warsztatów:

W ramach podsumowania warsztatów uczestnicy wypełnili karty pracy indywidualnej pn.: „Quiz – Kim jesteś w społeczności lokalnej?”. Po zliczeniu punktów i zgodnie z kartą oceny określono postawy społeczne uczestników warsztatów, dokonano omówienia pojęć związanych z zaufaniem społecznym, poczuciem sprawczości i szeroko rozumianą postawą obywatelską.

IV. Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

O obszarze problemowym możemy mówić w sytuacji, gdy na danym terenie stan kryzysowy występuje nie tylko w odniesieniu do sfery architektoniczno-urbanistycznej czy przestrzennej danego obszaru, lecz związany jest przede wszystkim ze sferą gospodarczą i społeczną, warunkującą funkcjonalność terenu. Podstawowym kryterium wskazania obszaru jako „kryzysowego” i wskazania go do działań z zakresu rewitalizacji powinien być fakt, iż sytuacja zastana jest tam gorsza niż średnia dla danego obszaru.

Określając wskaźniki pozwalające na wyznaczenie obszaru kryzysowego uwzględniono szczególne znaczenie czynników wpływających na rozwój obszaru i wynikających z kryteriów przyjętych dla działań rewitalizacyjnych.

Podsumowanie występowania negatywnych zjawisk w poszczególnych jednostkach:

Tabela 52. Podsumowanie występowania negatywnych zjawisk w jednostkach referencyjnych gminy

Przyjęte do analizy wskaźniki	Obszary szczególnej kumulacji zjawiska negatywnego	Obszary występowania zjawiska negatywnego	Stryszawa Górna	Stryszawa Dolna	Lachowice	Krzeszów	Kuków	Targoszów	Kurów	Hucisko	Pewelka
bezrobocie											
Wskaźnik: Średnia liczba osób bezrobotnych na każde 100 osób, średnia w latach 2013 - 2015	Pewelka, Hucisko	Stryszawa Dolna i Stryszawa Górna, Lachowice	X	X	X					X	X
Wskaźnik: Średnia liczba osób długotrwale bezrobotnych na każde 100 osób w jednostce, średnia z lat 2013 - 2015	Pewelka, Hucisko	Lachowice, Kurów			X				X	X	X
Ubóstwo											
Wskaźnik: Liczba wypłaconych zasiłków z tytułu niepełnosprawności w latach 2013-2015	Pewelka	Stryszawa Górna, Krzeszów i Kurów	X			X			X		X
Wskaźnik: Liczba świadczeń z tytułu ubóstwa w latach 2013-2015	Stryszawa Górna	Stryszawa Dolna, Krzeszów	X	X		X					
przestępczość											
Wskaźnik: Liczba przestępstw na obszarze w latach 2013-2015	Stryszawa Dolna, Stryszawa Górna, Hucisko, Kurów			X		X			X	X	
niski poziom edukacji lub kapitału społecznego											
Wskaźnik: średnie wyniki egzaminów w szkołach podstawowych w gminie w latach	Stryszawa Górna, Hucisko, Pewelka	Lachowice, Stryszawa Dolna	X	X	X					X	X
niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym											
Wskaźnik: Wyniki dotyczące frekwencji podczas wyborów do sejmu i senatu w roku 2015	Stryszawa Dolna, Lachowice, Kuków, Targoszów, Hucisko, Pewelka, Kurów, Krzeszów			X	X	X	X	X	X	X	X
Wskaźnik: Wyniki dotyczące frekwencji podczas wyborów prezydenckich w roku 2015	Kurów, Krzeszów, Lachowice				X	X			X		
Wskaźnik: liczba wniosków z poszczególnych miejscowości do studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego	Stryszawa Dolna, Stryszawa Górna, Krzeszów, Kuków, Lachowice			X	X	X	X				
Obszary, w których potwierdzono występowanie kryteriów rewitalizacji					X						

Źródło: opracowanie własne

Przeanalizowano występowanie negatywnych zjawisk w sferach:

- gospodarczej,
- środowiskowej,
- przestrzenno-funkcjonalnej,
- technicznej.

Sfery i wskaźniki	Obszary szczególnej kumulacji zjawiska	Obszary występowania zjawiska	Stryszawa Górna	Stryszawa Dolna	Lachowice	Krzeszów	Kuków	Targoszów	Kurów	Hucisko	Pewelka
gospodarcza											
Wskaźnik: niski stopień przedsiębiorczości na obszarze	Stryszawa Dolna, Stryszawa Górna, Lachowice, Kuków, Hucisko, Pewelka		X	X	X		X			X	X
funkcjonalno-przestrzenna											
Wskaźnik: odległość od centrów miejscowości do Urzędu Gminy w Stryszawie						X		X	X	X	X
Wskaźnik: odległość od centrów miejscowości do placówek oświatowych w gminie				X		X	X		X	X	X
Wskaźnik: dostępność komunikacyjna: liczba przystanków komunikacji na obszarach							X	X	X	X	X
Techniczna											
Wskaźnik: potrzeby termomodernizacyjne w budynkach użyteczności publicznej, placówkach oświatowych i budynkach socjalnych na obszarach			X	X	X						
Wskaźnik zwodociągowania liczba użytkowników/liczba osób na obszarze			X		X				X	X	X
Wskaźnik skanalizowania gminy liczba użytkowników sieci kanalizacji sanitarnej/liczba mieszkańców					X	X		X	X	X	X
środowiskowa											
Wskaźnik: przekroczenia standardów jakości środowiska w wyniku zagrożenia wytworzonego przez wzmożony ruch drogą wojewódzką	Stryszawa Dolna, Kuków			X			X				

Źródło: opracowanie własne

Obszar zdegradowany - to obszar Stryszawy Dolnej mający powierzchnię 1131 ha i zamieszkiwany przez 2630 osób. Ponieważ obszar zdegradowany ma powierzchnię większą niż przewidziane w Ustawie o rewitalizacji z dnia 9 października 2015r. (Dz. U. z 2015, poz. 1777, z późn. zm. z 2016 r. poz. 1020, 1250), 20% powierzchni gminy, to delimitowany mniejszy obszar rewitalizacji.

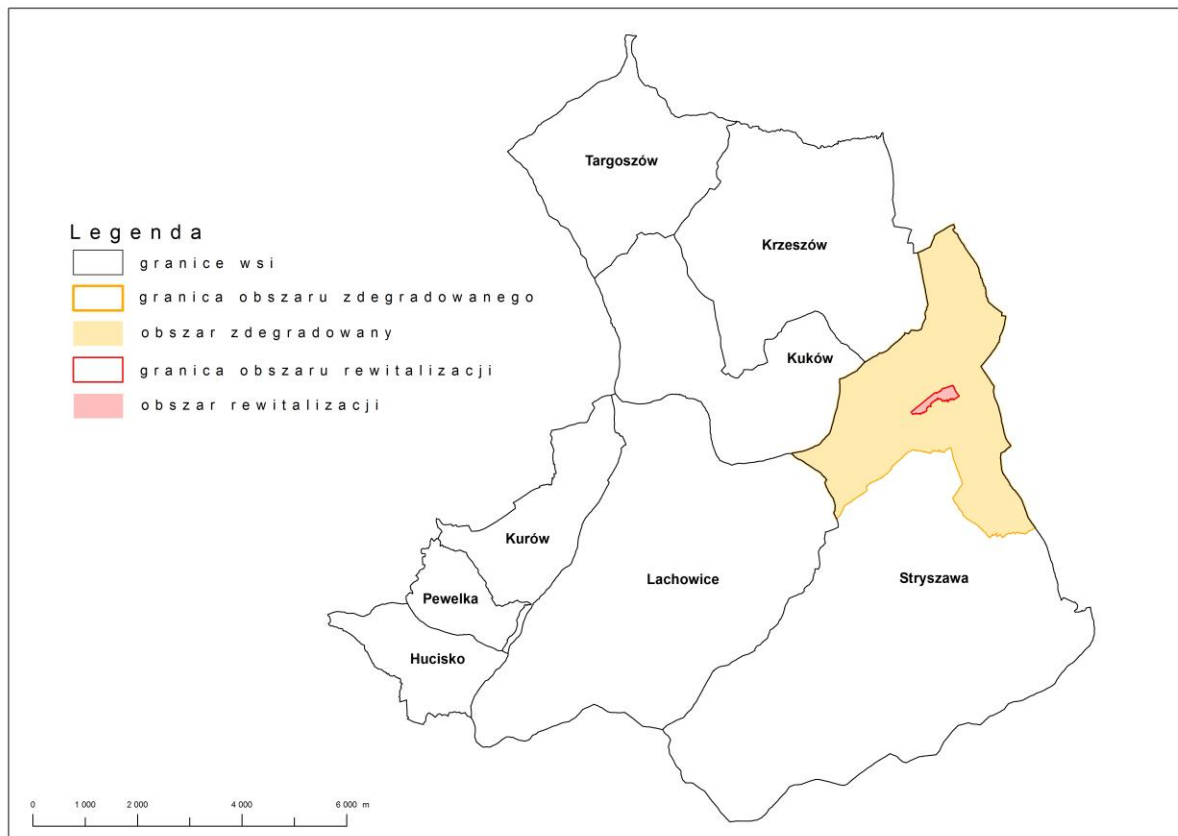
Zgodnie z materiałami obszar rewitalizacji - to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, np. istnienie potencjału do zmian, gmina zamierza prowadzić rewitalizację.

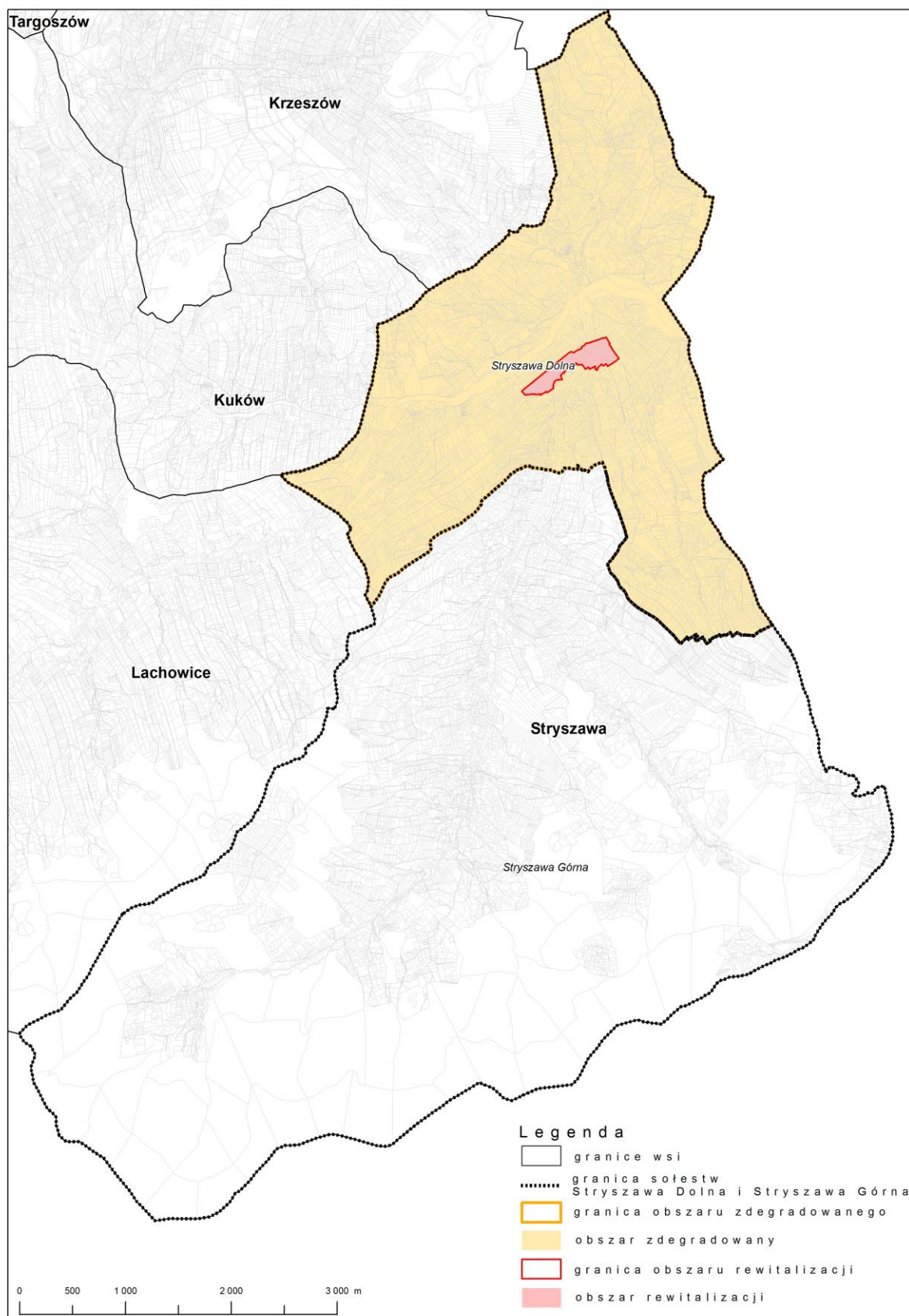
Zgodnie z art. 10 ust. 1 Ustawy o rewitalizacji w Stryszawie Dolnej wyznaczono obszar rewitalizacji obejmuje powierzchnię 27,90 ha co stanowi 0,25 % powierzchni gminy. Obszar został wyznaczony przede wszystkim ze względu na gęstość zaludnienia, występujące tu potencjały społeczne i najgęstsza zabudowę. Czynnikiem decyzyjnym to również przestrzeń publiczna. Obszar rewitalizacji stanowi centrum sołectwa i został wyznaczony jako suma powierzchni działek stanowiących szczególne znaczenie dla rozwoju obszarów i pełniących funkcje przestrzeni publicznych bądź są to tereny, gdzie należy te funkcje przywrócić.

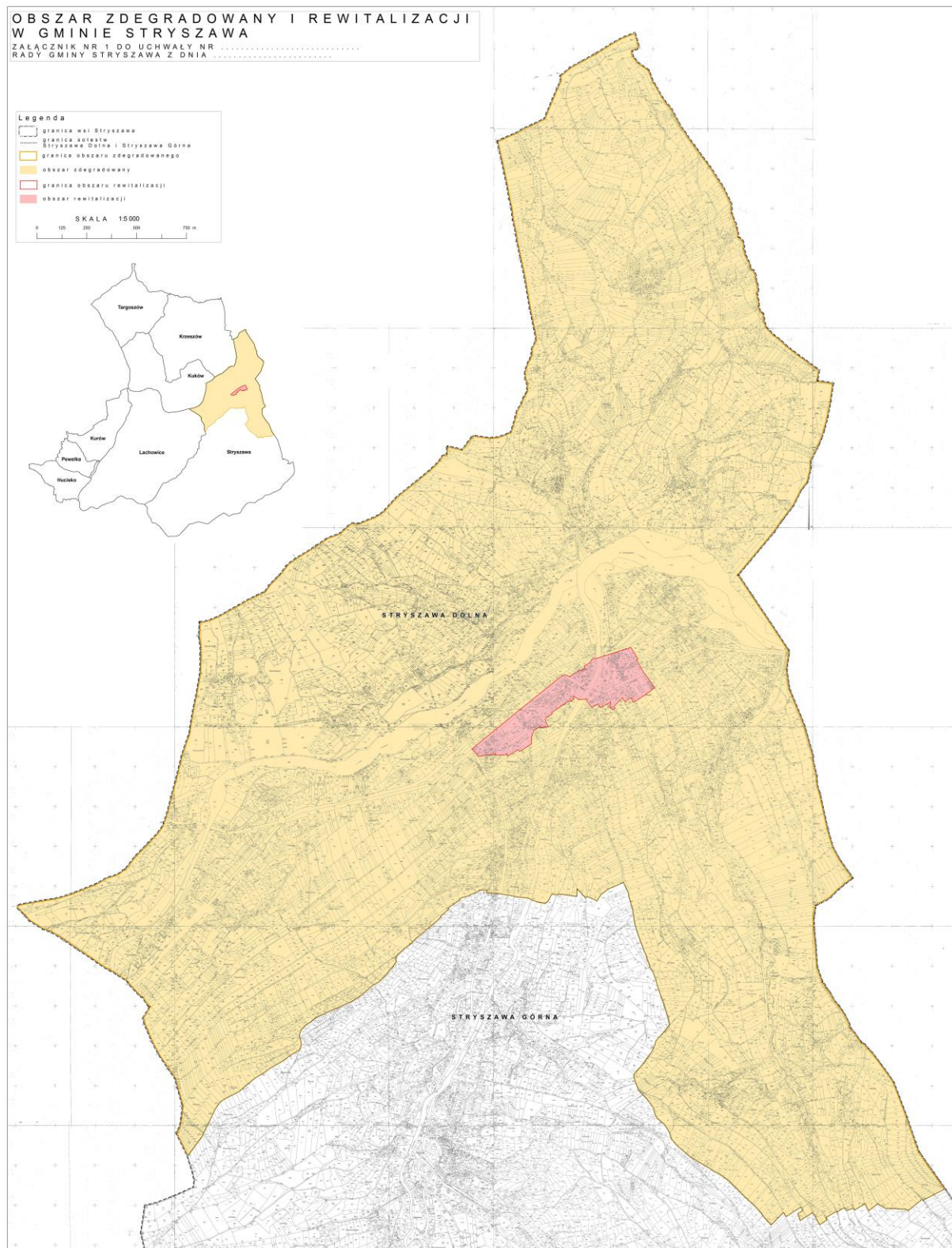
Na obszarze rewitalizacji mieszka 365 osób zgodnie z danymi Urzędu Gminy z dn. 31.12.2015r., co stanowi 3,08% liczby ludności gminy Stryszawa.

V. Mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Rysunek 14. Mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zgodnie z art. 11 Ustawy o rewitalizacji

Źródło: Opracowanie Urzędu Gminy w Stryżawie

VI. Uzasadnienie wyboru obszaru rewitalizacji

Występowanie negatywnych zjawisk w poszczególnych sferach w obszarze rewitalizowanym w gminie Stryszawa

Sfera społeczna – problemy i potrzeby

Na obszarze rewitalizacji liczba osób bezrobotnych jest wyższa niż wskaźnik wartości średniej dla całej gminy. Świadczy to o problemach bezrobocia na obszarze. Mimo, iż Stryszawa jest miejscowością, w której zlokalizowanych jest wiele przedsiębiorstw i instytucji publicznych, bezrobocie jest wysokie. Implikacją zjawiska bezrobocia na obszarze jest występowanie ubóstwa, niskiego poziomu edukacji i aktywności społeczności lokalnej. Na obszarze zdegradowanym w gminie Stryszawa występuje wyższy niż dla całej gminy wskaźnik występowania ubóstwa policzony na podstawie liczby świadczeń z tytułu ubóstwa. Wnioskiem z warsztatów konsultacyjnych przeprowadzonych z interesariuszami rewitalizacji w gminie było, iż na obszarze jest dużo osób starszych, często pozostawionych samych sobie bez dostępu do zajęć w ramach organizacji czasu wolnego. Potrzeba aktywizacji obszaru jest duża. Mieszkańcy chcieliby by powstała tu jednostka kultury angażująca ludzi, nie tylko tych w starszym wieku, wokół kół zainteresowań i inicjatyw na rzecz społeczności lokalnej.

Gorsze wskaźniki z zakresu ubóstwa, bezrobocia przekładają się również na obraz obszaru w zakresie bezpieczeństwa. Na obszarze występuje wyższy niż średnia dla gminy wskaźnik występowania przestępczości. Mieszkańcy podkreślają potrzebę poprawy bezpieczeństwa na obszarze poprzez inwestycje w zakresie monitoringu, oświetlenia wzdłuż ulic. Poprawa poczucia bezpieczeństwa mieszkańców zapewne przełoży się na ilość i jakość usług przedsiębiorców na obszarze. Wśród potrzeb obszaru jest wsparcie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy i tworzenie miejsc pracy na obszarze.

Zdiagnozowano niski poziom kapitału społecznego na obszarze. Niski poziom edukacji przedstawiają wyniki egzaminów w szkołach podstawowych. Szkoła Podstawowa nr 2 na terenie sołectwa Stryszawa Dolna prezentuje gorsze wyniki niż średnie dla gminy. Na terenie gminy funkcjonuje 7 szkół podstawowych, 3 gimnazja i 3 przedszkola. Na terenie gminy nie ma szkół średnich ani wyższych. Poziom aktywności społecznej w odniesieniu do liczby mieszkańców jest niski. Obszar rewitalizacji to część Stryszawy Dolnej z najgęstszą zabudową, przestrzeniami publicznymi. Na tym obszarze funkcjonują organizacje pozarządowe. Są one swoistym potencjałem obszaru. Ich działalność może stać się dźwignią rozwoju społecznego na obszarze rewitalizowanym, a co za tym idzie, w całej gminie Stryszawa.

Skala potrzeb związanych z rozwojem kapitału społecznego obszaru dotyczy nie tylko wzmocnienia pozycji organizacji pozarządowych, ale też umożliwienia realizacji inicjatyw oddolnych liderom

społeczności lokalnych w gminie. Brak jednostki centralnej i obszaru wspólnych działań organizacji, instytucji i mieszkańców motywuje gminę do działań rewitalizacyjnych.

GOSPODARCZA	PROBLEMY
	- Słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw; - Niski wskaźnik przedsiębiorczości na obszarze; - Niewystarczająca liczba działań na rzecz zachowania wartości kulturowych i tradycji w Strykawie; - Niewykorzystany potencjał lokalny oraz zasoby.
	POTRZEBY REWITALIZACYJNE
	- Zwiększenie atrakcyjności gminy poprzez wzmocnienie sektora lokalnych przedsiębiorstw, w tym zwiększenie liczby podmiotów związanych z gałęzią turystyki; - Poprawienie kondycji lokalnych przedsiębiorstw, w tym działanie na rzecz wspólnej oferty i współpracy, wymiany doświadczeń, poszerzania kwalifikacji, zwiększenia elastyczności lokalnych przedsiębiorstw; - Preferencje dla rodzajów przedsięwzięć gospodarczych pobudzających aktywność mieszkańców; - Działania lokalnych inkubatorów przedsiębiorczości, działalność szkoleniowa i doradcza dla firm.
ŚRODOWISKOWA	PROBLEMY
	- Nieefektywne energetycznie budynki w gminie; - Brak korzystania z rozwiązań opartych o odnawialne źródła energii; - Przestarzała sieć wodna i kanalizacyjna oraz brak wystarczającej infrastruktury technicznej, niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacji deszczowej na obszarze wskazanym dla działań rewitalizacyjnych, co ma wpływ na stan środowiska naturalnego.
	POTRZEBY REWITALIZACYJNE
	- Poprawa jakości powietrza; - Poprawa jakości życia na obszarze; - Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców.
PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	PROBLEMY
	- Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną/zły stan infrastruktury społecznej i technicznej; - Brak dostępu do podstawowych usług technicznych/niska jakość

	usług technicznych; - Niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru; - Niski poziom obsługi komunikacyjnej; - Niska jakość terenów publicznych; - Brak nowoczesnych przestrzeni publicznych i wykorzystania lokalnego potencjału kulturowego; - Niedostateczna oferta kulturalna obszaru; - Brak inicjatyw oddolnych; - Brak centralnego miejsca w przestrzeni, na którym mogłoby ożywić się życie społeczne mieszkańców; - Niedostateczny poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy; - Niewystarczająca oferta rekreacyjna w gminie; - Niedostateczny rozwój funkcji turystycznych obszaru.
	POTRZEBY REWITALIZACYJNE
	- Poszerzenie oferty kulturalnej w gminie; - Poszerzenie oferty rekreacyjnej w gminie; - Poprawa wizerunku gminy; - Integracja społeczności; - Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców; - Zbliżenie społeczne – mieszkańcy bliżej swoich problemów, zaangażowani w ich rozwiązywanie; - Aktywizacja mieszkańców – ich większy udział w imprezach kulturalnych i tych o charakterze rekreacyjnym; - Działania sprzyjające rozwojowi kultury pogłębianiu relacji społecznych; - Budowa sieci wodno - kanalizacyjnej, remonty budynków użyteczności publicznej; - Promocja gminy; - Budowa ścieżek rowerowych; - Przywrócenie funkcji społecznych i publicznych obszarowi Dolnej Stryszawy.
TECHNICZNA	PROBLEMY
	- Zły stan techniczny budynków mieszkalnych w gminie; - Przestarzała sieć wodna i kanalizacyjna oraz brak wystarczającej infrastruktury wodno-ściekowej;

	- Brak jest wykorzystania nowoczesnych rozwiązań sprzyjających efektywnemu korzystaniu z obiektów budowlanych; - Brak instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii; - Niska efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej w gminie.
	POTRZEBY REWITALIZACYJNE
	- Remonty budynków; - Promocja OZE w gminie; - Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w gminie; - Działania w zakresie infrastruktury wodno-ściekowej w gminie.

Brak możliwości rozwoju oferty kulturalnej gminy powoduje, że jednym z głównych działań w zakresie rewitalizacji powinno być utworzenie centralnej jednostki zajmującej się kulturą i rozwojem społecznym. Gmina posiada zasoby, jakimi są nieruchomości publiczne.

Podsumowanie

Założeniem jest, by Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Stryszawa był dokumentem prezentującym kompleksowy program działań władzy samorządowej, społeczności lokalnej i innych uczestników, mający na celu wyprowadzenie obszarów zdegradowanych z sytuacji kryzysowej.

Znalezienie prostych i funkcjonalnych rozwiązań w wymienionych wyżej sferach zmierza do poprawy wizerunku gminy i sprzyja zwiększaniu stopnia poczucia tożsamości regionalnej.

Proponowany dla działań rewitalizacyjnych obszar zawiera się w granicach miejscowości Stryszawa, a dokładniej w części miejscowości funkcjonującej jako Stryszawa Dolna (27,90 ha, 365 mieszkańców).

Wyznaczono granice obszaru rewitalizowanego zakładając działania rewitalizacyjne, które będą korzystne również dla obszarów przyległych, jak i całej gminy.

Wynikiem działań rewitalizacyjnych będzie:

- Powstrzymanie dalszej degradacji obszaru;
- Wzmocnienie sfery gospodarczej m.in. poprzez wspomaganie lokalnej przedsiębiorczości;
- Uzupełnienie istniejącej oferty kulturalnej;
- Zachowanie wartości kulturowych i lokalnych tradycji;

- Podniesienie atrakcyjności przestrzeni publicznej;
- Poprawienie warunków życia społeczności lokalnej;
- Poprawienie wizerunku gminy i zwiększenie jej konkurencyjności.

Efekty rzeczowe – oddziaływania:

- ożywienie gospodarcze na obszarze rewitalizowanym i w rezultacie w całej gminie;
- wsparcie inicjatyw i rozwiązań zmierzających do tworzenia nowych miejsc pracy;
- wzmocnienie i rozwój postaw kreatywnych, służących rozwojowi przedsiębiorczości i samozatrudnienia;
- wzmocnienie potencjału lokalnych pracodawców;
- podniesienie świadomości w zakresie korzyści wynikających ze współpracy przedsiębiorców;
- kształtowanie pozytywnego gospodarczego wizerunku gminy.

Założenia GPR będą w szczególności uwzględniać potrzeby społeczne obszaru. Główne działania to poszerzenie oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej gminy, w tym tworzenie miejsc rozwijających integrację społeczności lokalnych oraz stymulującej rozwój społeczny obszaru.

Założeniem GPR dla gminy powinno być wsparcie kapitału społecznego na obszarze rewitalizowanym, a co za tym idzie, na obszarze całej gminy. Przeciwdziałanie występowaniu bezrobocia i długotrwałego bezrobocia na obszarze poprzez wsparcie szkoleniowe i doradcze dla mieszkańców, ale z drugiej strony, wsparcie lokalnych przedsiębiorstw w tworzeniu miejsc pracy, dokształcaniu pracowników to działania rewitalizacyjne, których potrzebę wskazują mieszkańcy podczas konsultacji procesu rewitalizacji w gminie.

Proces rewitalizacji zgodnie ze zdiagnozowanymi problemami i potrzebami mieszkańców obszaru powinien opierać się o współpracę organizacji pozarządowych działających na rzecz poprawy jakości życia na obszarze. Włączanie organizacji non-profit w proces rewitalizacji powinien przynieść wymierne skutki w postaci liderów społeczności, projektów na rzecz rozwoju kapitału społecznego.

Gmina Stryszawa słynie z tradycji wykonywania zabawek drewnianych. Powstają tu firmy zajmujące się takim wytwórstwem. Zajęcia dla młodzieży i dzieci mają na celu kultywowanie tradycji. Także działalność organizacji pozarządowych z obszaru często skoncentrowana jest wokół zabawkarstwa. Wielu mieszkańców gminy Stryszawa utrzymuje się z działalności w turystyce i usługach około turystycznych. Wykreowanie marki związanej z zabawką drewnianą może przynieść wymierne skutki dla sytuacji społecznej i gospodarczej obszaru. Tematyką przewodnią dla wielu projektów będzie więc zwiększanie świadomości o wartościach płynących z tradycji ludowych i rzemiosła. Wzmocnienie postaw pro przedsiębiorczych na obszarze i podniesienie poziomu poczucia sprawczości mieszkańców staje się więc jedną z głównych potrzeb rewitalizacyjnych obszaru.

VII. Potencjały lokalne

Kościół pw. św. Piotra i Pawła w Lachowicach

Jednym z piękniejszych kościołów drewnianych w Małopolsce, wytypowanym w 2003 roku do wpisania na Listę UNESCO jest Kościół parafialny pw. św. św. Piotra i Pawła w Lachowicach. Powstał w latach 1789-1791 z fundacji Teresy Wielopolskiej, na miejscu kaplicy cmentarnej z 1707 roku. Świątynia otoczona jest wydatnymi, częściowo oszalowanymi sobotami, w których umieszczono stacje Drogi Krzyżowej z 1846 r., wykonane przez Antoniego Krząstkiewicza. Wyposażenie wnętrza, w przeważającej części barokowe, datowane jest na pocz. XIX wieku. W ołtarzu głównym znajdują się obrazy Matki Boskiej z Dzieciątkiem (z XVII w.) oraz św. św. Piotra i Pawła.

Rysunek 15. Kościół parafialny pw. św. Piotra i Pawła w Lachowicach

<http://www.drewniana.malopolska.pl/?page=obiekty&id=95>

Ludowy Klub Sportowy „Jałowiec”

KS Jałowiec Stryszawa powstał w roku 1970. Jednak po kilku letniej działalności został rozwiązany. W 1990 roku za sprawą urzędującego wówczas wójta gminy pana Jana Burego klub reaktywowano, a on sam został pierwszym prezesem klub. Następnie jego rolę przejął Jan Kłapyta, pod wodzą, którego LKS Jałowiec wywalczył pierwszy awans do rozgrywek B klasy. Kolejnym prezesem Klubu został pan Mieczysław Bania, jednak jego przygoda z klubem trwała zaledwie rok. W 2005 roku prezesem został Jerzy Steczek. To właśnie pod jego wodzą klub zaczął święcić swoje największe sukcesy, pnąc się coraz wyżej po szczeblach ligowych rozgrywek. Następnie funkcję tę przejął Kazimierz Kłapyta, który tę funkcję pełni do dziś. Obecnie klub występuje w rozgrywkach

wadowickiej VI ligi. Obecnie klub występuje w rozgrywkach wadowickiej VI ligi. Bazą klubu jest Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Stryszawie. W jego skład wchodzi pełno wymiarowe boisko oraz bieżnia do skoku w dal. W roku 2008 wybudowano trybuny ze 190 miejscami siedzącymi. Łącznie stadion w Stryszawie może pomieścić około 1500 osób.

Od 2010 roku zarząd oraz zawodnicy klubu, mają do dyspozycji w pełni wyposażony budynek klubowy. Aktualnie Klub na różnych szczeblach rozgrywek reprezentują cztery sekcje: seniorzy, juniorzy, trampkarze oraz żaki. Łącznie klub liczy 74 zawodników.

Sukcesy Kluby

Mistrzostwo C – klasy w sezonie 2005/2006 – awans do rozgrywek B –klasy

Mistrzostwo B – klasy w sezonie 2008/2009 – awans do rozgrywek A –klasy

Mistrzostwo A – klasy w sezonie 2009/2010 - awans do rozgrywek VI ligi.

Ponadto Klub Jałowiec jest organizatorem festynów i imprez kulturalnych, organizuje obozy szkoleniowe dla dzieci i młodzieży, propaguje rozwój kultury fizycznej i turystyki. Aktywnie uczestniczy w realizacji programów środowiskowych, gminnych, wojewódzkich i krajowych działalności Zrzeszenia LKS. Więcej informacji na temat klubu można uzyskać na stronie internetowej: www.jalowiecstryszawa.futbolowo.pl.

Schronisko „Pod Leskowcem”

W 1926 roku w Wadowicach powstało Koło Oddziału Babiogórskiego w Żywcu Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego. Pierwszą poważną i jak się okazało bardzo trafną inwestycją wadowickiego Koła była budowa schroniska. Wiosną 1932 roku wykupiono od jednego z gospodarzy ze wsi Targoszów podszczytową część hali na Jaworzynie. W 1933 roku w ciągu zaledwie trzech miesięcy wybudował schronisko cieśla z Targoszowa Jan Bargiel. Uroczyste otwarcie obiektu miało miejsce 3 września 1932 roku, a inauguracja pierwszego sezonu narciarskiego niespełna dwa miesiące później - 1 listopada. 3 września 1933 roku poświęcenia schroniska dokonał ks. Edward Zacher, katecheta Karola Wojtyły i przyszłego papieża Jana Pawła II. "Pod szczytem drewniany domek na podmurowaniu, zupełnie prosty i zwyczajny, nie chorujący na stylowość. To było pierwsze w tej części Beskidu Małego schronisko" - tak wspominał swą obecność na otwarciu Władysław Krygowski, działacz PTT. Ponieważ schronisko "pękało w szwach" w 1934 roku dobudowano do niego jadalnię i powiększono kuchnię.

Gospodarze: Halina i Jan Lizak

Adres pocztowy: Schronisko PTTK "LESKOWIEC", 34-206 Krzeszów

Telefon stacjonarny: 0-33 872 16 94

Telefon komórkowy: 0-606 743 880

Ilość miejsc noclegowych: 32

Szczegóły: Honorowane zniżki PTTK; Pełne wyżywienie (kuchnia domowa); Bufet.

Organizacja obozów, zimowisk i zabaw sylwestrowych

Rysunek 16. Panorama Beskidu Makowskiego z Leskowca

Źródło: <http://www.leskowiec.pttk.pl/widoki.html>

Rysunek 17. Schronisko „Pod Leskowcem”

Źródło: <http://www.leskowiec.pttk.pl/index.html>

Gminny Ośrodek Kultury w Stryszawie

Działalnością kulturalną oraz społeczną zajmuje się Gminny Ośrodek Kultury w Stryszawie.

To samorządowa instytucja kultury powołana Uchwałą Rady Gminy w Stryszawie.

Podstawowym celem Gminnego Ośrodka Kultury jest pozyskiwanie i przygotowanie społeczeństwa do aktywnego uczestnika w kulturze oraz współtworzenie wartości kulturalnych. Placówka realizuje

zadania w dziedzinie upowszechniania kultury, wychowania, edukacji i oświaty kulturalnej oraz w zakresie tworzenia i ochrony dóbr kultury.

Do podstawowych zadań Gminnego Ośrodka Kultury należy:

- edukacja, kultura i wychowanie przez sztukę,
- gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie, ochrona i udostępnianie dóbr kultury,
- tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego
- tworzenie warunków dla rozwoju folkloru, a także rękodzieła ludowego i artystycznego,
- rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspakajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych
- prowadzenie Beskidzkiego Centrum Zabawki Drewnianej.

Efektom działalności Ośrodka są organizowane konkursy i festiwale o charakterze gminnym, powiatowym oraz ogólnopolskim, prowadzenie edukacji folklorystycznej dla dzieci, młodzieży i turystów w ramach Warsztatów Twórczych, prowadzenie świetlicy dla dzieci i młodzieży, realizacja projektów i inicjatyw społecznych związanych z szeroko pojętą kulturą, regionalizmem, promocją i turystyką, organizacja imprez plenerowych o charakterze folklorystycznym oraz rekreacyjno – rozrywkowym.

Gminna Orkiestra Dęta

Od 2005 roku na terenie gminy Stryszawa działa orkiestra dęta¹⁰. Pierwsze sukcesy Orkiestry datuje się na 2006 rok, podczas IV Powiatowego Przeglądu Orkiestr Dętych OSP w Zawoi. Wtedy to jury przyznało jej I miejsce w przemarszu i II miejsce w występie scenicznym.

Tamburmajorem orkiestry została Beata Nosal, która poza sukcesami z orkiestrą posiada także solowe osiągnięcia. W powiatowym etapie konkursu "Echo" została uznana za najlepszą perkusistkę Przeglądu, natomiast w wojewódzkim etapie "Echa Trombity" Jury uznało ją za najlepszego tamburmajora przeglądu.

Od 2007 roku działa Młodzieżowa Orkiestra Estradowa, w skład której wchodzi młodzież z Gminnej Orkiestry Dętej. Po raz pierwszy szerszej publiczności zaprezentowała się podczas XX Małopolskiego Festiwalu Forum Muzycznych Talenty Małopolski 2007 w Zawoi, gdzie wywalczyła pierwsze miejsce. Podczas szczebla wojewódzkiego tego konkursu w Piekarach k. Krakowa również zdobyła I miejsce. Jako jedna z najlepszych grup muzycznych w Małopolsce została zaproszona do słynnej krakowskiej Piwnicy Pod Baranami, gdzie zaprezentowała swoje muzyczne umiejętności. Tydzień później cała orkiestra zdobyła III miejsce w XXX Małopolskim Przeglądzie Orkiestr Dętych Echo Trombity w Nowym Sączu.

¹⁰ Podaje się za informacjami ze strony gminy Stryszawa

Rok 2008 już od samego początku sprzyjał muzykom. W styczniu orkiestra została nagrodzona przez Stowarzyszenie Gmin Babiogórskich "Laurem Babiogórskim". Kolejne sukcesy to pierwsze miejsce w XXI Małopolskim Festiwalu Forum Muzycznych Talenty Małopolski 2008. Orkiestra również okazała się bezkonkurencyjna podczas V Powiatowego Przeglądu Orkiestr Dętych OSP w Sidzinie. Wywalczyła I miejsce w przemarszu jak i występie scenicznym. Miesiąc później sięgnęła po złoto podczas Powiatowego Przeglądu Orkiestr Dętych "Echo" w Łętowni. Jednak chyba największym sukcesem jak dotąd był udział w VI Małopolskim Przeglądzie Orkiestr OSP. Na 137 orkiestr z Małopolski nasza orkiestra uplasowała się na IV miejscu.

Orkiestra Dęta Gminy Stryżawa to nie tylko występy konkursowe. Orkiestra uświetnia wszystkie ważniejsze imprezy na terenie naszej gminy takie jak Święto Zabawki Ludowej, Gminne Dożynki, Dni Lachowic, Mistrzostwa Polski w Ratownictwie Medycznym. Można ją usłyszeć podczas uroczystości kościelnych, czy państwowych. Poza naszą gminą i powiatem koncertowała między innymi w Szczawnicy, Krakowie czy Knurowie. Grała również na Słowacji.

Obecnie orkiestrę tworzy ok. 35 osób wieku od 11 do 65 lat. Oprócz działalności muzycznej Orkiestra spełnia jeszcze jedną funkcję społeczną - integruje ludzi z różnych miejscowości o różnym wieku, ale o tej samej pasji oraz organizuje pożytecznie czas wolny młodzieży wiejskiej. Dzięki orkiestrze wielu młodych ludzi z terenu naszej gminy zainteresowało się muzyką. Od 2005 roku kapelmistrzem orkiestry, inicjatorem wielu działań zespołu, liderem społeczności lokalnej jest Krzysztof Górski.

Gminna Biblioteka Publiczna w Stryżawie

Biblioteka oferuje:

- bogaty księgozbiór literatury beletrystycznej i popularno-naukowej dla dorosłych, dzieci i młodzieży,
- systematyczny zakup nowości,
- książki na płytach CD czytane przez znane osoby,
- materiały i zbiory o regionie.

Organizacje pozarządowe

Na terenie gminy Stryżawa, w tym na obszarze rewitalizowanym działają dwie organizacje pozarządowe.

"Stryżawskie Gronicki"

Dziecięcy Zespół Regionalny "Stryżawskie Gronicki" został utworzony w 1994r. Działa pod patronatem Gminnego Ośrodka Kultury w Stryżawie. Zespół skupia dzieci z okolicznych miejscowości - Stryżawy, Lachowic, Krzeszowa, Huciska, Kurowa. Są to dzieci w wieku 8 - 15 lat.

W repertuarze zespołu głównie zabawy, gry, wyliczanki, jak również pieśni, przyśpiewki i tańce regionu babiogórskiego. Przedstawia również ludowe obrzędy i tradycje związane z okresem Świąt Bożego Narodzenia i Nowego Roku. Dzieci występują w strojach (pasterskich, jak również odświętnych).

Centrum Zabawki Drewnianej w Stryszawie

W Stryszawie wykonywano różne formy zabawek, zasłynęła ona i słynie nadal przede wszystkim z drewnianych kolorowych ptaszków. Historia tego rękodziela opisana została przez gminę i stanowi jej wartość niematerialną. Zgodnie z danymi gminy: Najprawdopodobniej jako pierwszy rzeźbieniem i malowaniem ptaszków zajął się Teofil Mentel (1876-1944). Jako młody chłopak pomagał pustelnikowi w niedalekiej Kalwarii Zebrzydowskiej strugać różańce. W podziękowaniu za pracę pustelnik podarował mu atlas ornitologiczny. Kiedy Teofil wrócił do rodzinnej Stryszawy zaczął strugać z drewna ptaki, a malując je korzystał z otrzymanego atlasu. Robił ptaki naturalnych wielkości, m.in. dudki, dzięcioły, skowronki, słowiki, jastrzębie. Tworzył też bardzo kolorowe, tzw. rajskie ptaszki, które często łączył w tzw. "rodzinki" umieszczając kilka ptaszków na gałązce czy w gniazdku. Obecnie gmina słynie z rękodziela artystycznego. Dla większej promocji lokalnych tradycji organizowane są kiermasze, imprezy turystyczne i konkursy w tym zakresie.

W sierpniu 2003 roku z inicjatywy Rady Sołeckiej Stryszawa Górna i za zgodą Rady Gminy ówczesny Wójt Gminy Pan Jacek Zając podjął działania w kierunku przejęcia zabytkowego budynku Leśniczówki wraz z budynkiem gospodarczym na rzecz społeczności lokalnej Gminy Stryszawa od Nadleśnictwa Sucha Beskidzka z przeznaczeniem na siedzibę GOK i warsztaty twórcze (zgodnie z inicjatywą mieszkańców). Efektem starań jest „Beskidzkie Centrum Zabawki Drewnianej”. Zabawki twórców z tego ośrodka żywiecko-suskiego eksponowane są w największych krajowych placówkach muzealnych posiadających zbiory sztuki ludowej. Koniki, ptaszki, bryczki, klepoki prezentowane były i są na licznych światowych i krajowych wystawach. W stryszawskiej gminie, którą śmiało można uznać za centrum polskiego zabawkarstwa, nie było dotychczas, poza skromną wystawą w pomieszczeniach Warsztatów Twórczych, miejsca gdzie można by było umieścić stałą ekspozycję i stworzyć ośrodek dokumentacji¹¹.

¹¹ Na podstawie danych ze stowry: <http://stryszawa.pl/de/article/197>

Spis tabel

Tabela 1. Zestawienie liczby ludności na obszarach.....	6
Tabela 2. Zestawienie powierzchni poszczególnych obszarów zespolonych jako jednostki referencyjne.....	7
Tabela 3. Liczba ludności w 2015 roku w gminach powiatu suskiego	10
Tabela 4. Liczba ludności gminy Stryszawa w latach 2009-2015	20
Tabela 5. Struktura ludności w gminie Stryszawa w latach 2009-2015.....	21
Tabela 6. Udział ludności w wieku 18-64 lata w liczbie ludności ogółem w roku 2015 w poszczególnych miejscowościach w Stryszawie.....	22
Tabela 7. Liczba ludności w wieku produkcyjnym w stosunku do liczby ogółem w poszczególnych miejscowościach gminy w latach 2013-2015.....	22
Tabela 8. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie Stryszawa w latach 2013-2015	25
Tabela 9. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Stryszawa w latach 2013-2015	26
Tabela 10. Zasiłki rodzinne wypłacane rodzicom w gminie Stryszawa w roku 2015	27
Tabela 11. Zasiłki rodzinne wypłacane rodzicom w gminie Stryszawa w roku 2014	28
Tabela 12. Zasiłki rodzinne wypłacane rodzicom w gminie Stryszawa w roku 2013	28
Tabela 13. Świadczenia opieki społecznej w gminie Stryszawa w roku 2015.....	29
Tabela 14. Świadczenia opieki społecznej w gminie Stryszawa w roku 2014.....	30
Tabela 15. Świadczenia opieki społecznej w gminie Stryszawa w roku 2013.....	32
Tabela 16. Ubóstwo występowanie problemu w latach 2013-2015 w gminie Stryszawa w podziale na przyjęte jednostki referencyjne	34
Tabela 17. Występowanie niepełnosprawności w gminie Stryszawa w podziale na jednostki referencyjne	37
Tabela 18. Stopa bezrobocia w województwie małopolskim i powiecie suskim w latach 2009-2015. 40	
Tabela 19. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Stryszawa w latach 2009-2015.....	40
Tabela 20. Bezrobocie na obszarze gminy Stryszawa – udział osób bezrobotnych zarejestrowanych. 42	
Tabela 21. Bezrobocie na obszarze gminy Stryszawa – udział liczby osób długotrwale bezrobotnych	43
Tabela 22. Analiza przestępczości w gminie Stryszawa, 2014-2015 r.	45
Tabela 23. Występowanie przestępstw w jednostkach referencyjnych w gminie Stryszawa w latach 2013 – 2015.....	46
Tabela 24. Niski poziom edukacji w gminie zgodnie z wynikami egzaminów w szkołach podstawowych.....	50
Tabela 25. Kalendarz imprez kulturalnych, rekreacyjno-sportowych w gminie Stryszawa na rok 2016	53
Tabela 26. Wyniki frekwencji w wyborach prezydenckich w 2015 roku w gminie Stryszawa w podziale na jednostki referencyjne	55
Tabela 27. Wyniki frekwencji w wyborach do sejmiku i senatu w 2015 roku w gminie Stryszawa w podziale na jednostki referencyjne	56
Tabela 28. Wskaźnik aktywności mieszkańców gminy w podziale na miejscowości na podstawie liczby wniosków z poszczególnych miejscowości do studium zagospodarowań przestrzennych	56
Tabela 29. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	58
Tabela 30. Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	58
Tabela 31. Podmioty gospodarki narodowej wg sektorów własnościowych w miejscowościach w gminie Stryszawa w roku 2015	59

Tabela 32. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w gminie Stryszawa na przestrzeni lat 2009-2015 - sektor prywatny.....	60
Tabela 33. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w gminie Stryszawa na przestrzeni lat 2009-2015 – sektor publiczny	60
Tabela 34. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w miejscowościach gminy Stryszawa wg klas wielkości.....	62
Tabela 35. Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD 2007 w gminie Stryszawa, 2015 r.....	62
Tabela 36. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wg sekcji PKD 2007 w poszczególnych miejscowościach gminy Stryszawa w roku 2015	64
Tabela 37. Wskaźnik poziomu przedsiębiorczości mieszkańców	65
Tabela 38. Długość sieci wodociągowej w gminie Stryszawa w latach 2009-2014	71
Tabela 39. Liczba korzystających z wodociągu w gminie Stryszawa w podziale na jednostki referencyjne	71
Tabela 40. Długość sieci kanalizacji sanitarnej w gminie Stryszawa w latach 2009-2014.....	72
Tabela 41. Liczba korzystających z sieci kanalizacji sanitarnej w gminie Stryszawa w podziale na jednostki referencyjne	72
Tabela 42. Dane o mieszkalnictwie w gminie Stryszawa	73
Tabela 43. Budynki użyteczności publicznej w gminie w podziale na jednostki referencyjne	73
Tabela 44. Potrzeby techniczne budynków gminnych w Stryszawie.....	74
Tabela 45. Liczba budynków wymagająca termomodernizacji w poszczególnych jednostkach referencyjnych w gminie	75
Tabela 46. Powierzchnia gospodarstw rolnych w gminie Stryszawa (stan na 2010 r.).....	82
Tabela 47. Powierzchnia zasiewów w gminie, 2010 r.	83
Tabela 48. Pogłowie zwierząt gospodarskich w gminie [szt.], 2010 r.	83
Tabela 49. Problemy gminy Stryszawa w kontekście rewitalizacji	87
Tabela 50. Wskazania uczestników warsztatów konsultacyjnych w zakresie potrzeb rewitalizacyjnych	89
Tabela 51. Wskazania uczestników warsztatów co do przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	89
Tabela 52. Podsumowanie występowania negatywnych zjawisk w jednostkach referencyjnych gminy	92

Spis rysunków

Rysunek 1. Mapa obrazująca jednostki referencyjne	6
Rysunek 2. Gmina Stryszawa na tle powiatu suskiego	9
Rysunek 3. Mapa gminy Stryszawa	11
Rysunek 4. Mapa - ubóstwo – występowanie problemu w jednostkach referencyjnych w gminie Stryszawa	35
Rysunek 5. Mapa gminy Stryszawa w podziale na jednostki referencyjne - zasiłki z tytułu niepełnosprawności	38
Rysunek 6. Mapa występowania wysokiego poziomu bezrobocia na terenie gminy Stryszawa	44
Rysunek 7. Mapa obszarów gminy Stryszawa, na których występuje zjawisko przestępczości	47
Rysunek 8. Mapa obszarów występowania wskaźnika niskiego poziomu edukacji w gminie w latach 2010-2015.....	51
Rysunek 9. Mapa aktywności publicznej mieszkańców na podstawie liczby wniosków z poszczególnych miejscowości w sprawie studium uwarunkowań i zagospodarowania	57
Rysunek 10. Mapa gminy z zaznaczeniem obszarów dotkniętych problemami w sferze gospodarczej.....	66
Rysunek 11. Mapa gminy z zaznaczonymi terenami usług publicznych (UP)	70
Rysunek 12. Mapa regionalna Małopolski.....	77

Rysunek 13. Ocena eutrofizacji wód ze źródeł komunalnych w województwie małopolskim w 2007 roku.....	81
Rysunek 14. Mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zgodnie z art. 11 Ustawy o rewitalizacji	95
Rysunek 15. Kościół parafialny pw. św. Piotra i Pawła w Lachowicach.....	103
Rysunek 16. Panorama Beskidu Makowskiego z Leskowca	105
Rysunek 17. Schronisko „Pod Leskowcem”	105

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba ludności w gminie w latach 2009-2015	20
Wykres 2. Ludność gminy według funkcjonalnych grup wieku, 2015 rok.....	21
Wykres 3. Przyrost naturalny w gminie Stryżawa w latach 2009-2015	23
Wykres 4. Prognoza ludności dla powiatu suskiego na lata 2017-2030	23
Wykres 5. Saldo migracji w latach 2010-2014	24
Wykres 6. Liczba rodzin otrzymujących wsparcie z pomocy społecznej w latach 2013-2015 w gminie Stryżawa	26
Wykres 7. Liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne w gminie Stryżawa w latach 2013-2015 .	27
Wykres 8. Liczba dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w powiecie suskim, lata 2009-2015.....	29
Wykres 9. Stopa bezrobocia w powiecie suskim, woj. małopolskim i w Polsce w roku 2015	41
Wykres 10. Przestępstwa stwierdzone na terenie gminy Stryżawa, 2015 r.	46
Wykres 11. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie w latach 2009-2015.....	61
Wykres 12. Podmioty gospodarki narodowej w gminie Stryżawa w 2015 pod względem sekcji PKD 2007.....	63
Wykres 13. Liczba przystanków komunikacji publicznej w poszczególnych miejscowościach w gminie.....	68
Wykres 14. Odległości od centrów miejscowości do szkół podstawowych	69
Wykres 15. Odległości od centrów jednostek referencyjnych do Urzędu Gminy w Stryżawie	69